

LETO XIV Številka 20
Jesenice, 19. maja 1972

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni
urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne
vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, zdru-
ženo podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljub-
ljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo
483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Pesem o Titu

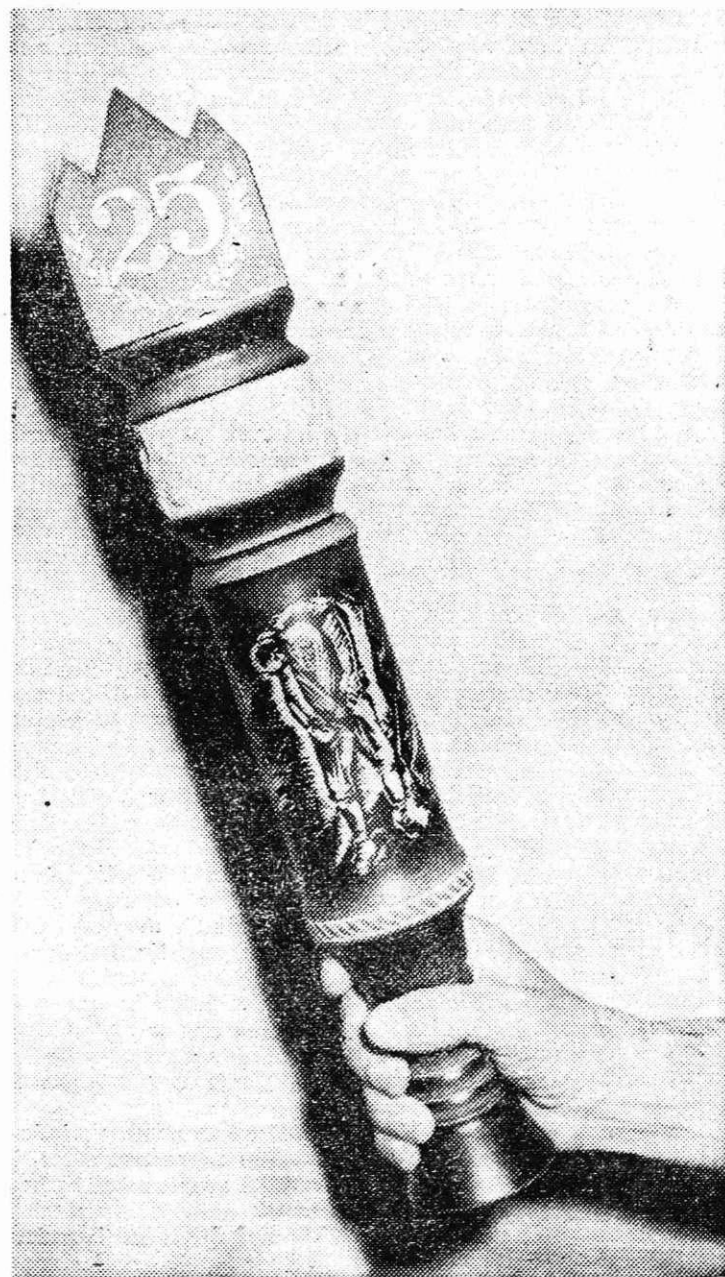
V tej deželi živi človek in tovariš in vodja
Josip Broz Tito.
In vsi, ki ljubijo svobodo —
ljubijo njega.
In vsi, ki se bojujejo za pravico —
vedo za njegovo ime.
V tej deželi živi človek in smeh
na njegovem obrazu ne ugasne,
saj on gleda naprej.
Živi in dela in svečo v njegovi sobi
marsikdaj svit pogasi.
In vsi, ki se sreče vesele —
ga poznajo.
O njem prepeva
tako pastir v planini
kot pesnik neznani.
On je naš tovariš, tovariš pa je: vse.
Borec in zmagovalec. Graditelj
in vojak.
Tako v rudarskem rovu. Tako ob krmilu ladje.
Povsod, kjer človek živi
in kjer bo živel.
V tej deželi živi človek in tovariš in vodja.
In kjer je on — tam je veselje,
saj se samo svoboden človek veseli.
In kjer je on — tam je zmaga,
saj v boju samo resnica dobi.

Jure Kaštelan

NAJVEČJEMU SINU JUGOSLOVANSKIH NARODOV, SVE-
TOVNEMU DRŽAVLJANU, NEUTRUDLJIVEMU BORCU ZA MIR
V SVETU, ZA PRIJATELJSTVO MED NARODI IN KREPITEV
BRATSTVA IN ENOTNOSTI MED JUGOSLOVANSKIMI NARODI
IN NARODNOSTMI, BORCU ZA NAJBOLJ HUMANO OBLIKO
SAMOUPRAVNEGA, DEMOKRATIČNEGA SOCIALIZMA

PREDSEDNIKU REPUBLIKE, MARŠALU TITU

OB NJEGOVI 80-LETNICI KLIČEMO SE NA MNOGA ZDRAVA
LETA!

Sedanja politična in gospodarska dogajanja nedvomno tudi Zvezi mladine nalagajo zahtevne in odgovorne naloge. Po drugi konferenci ZKJ, se pred mladinsko organizacijo postavljata dve skupni nalogi. Prva je izboljšanje družbeno-ekonomskega položaja mlade generacije, od katerega je bistveno odvisno idejnopolitično opredeljevanje mladih, druga pa je neposredna borba za krepitev organiziranosti in socialistične usmeritve mladih ljudi. Druga konferenca ZKJ pomeni za ZM pomembno delovno spodbudo. Na njej je bilo slišati vrsto kritičnih pripomb na račun mladinske organizacije, ki so zlasti močno odmevale tudi v Titovem govoru.

Ugotavljamo, da je prodor sposobnih mladih ljudi v naši družbi nekoliko zavrt, da gre počasneje, kot bi moral iti. Tega ne gre pripisovati obči družbeni nenaklonjenosti do mlade generacije. Gre bolj zato, da se posamezna družbena načela, ki bi bila dobra in koristna za celotno družbo, prepočasno uveljavljajo, kar se na mladi generaciji najbolj pozna. Če pogledamo na primer samo na kakšnih osnovah pri nas v mnogih primerih posameznik napreduje vidimo, da ni to dovolj pogojeno z znanjem, delom, ampak je še preveč prisotnih drugih momentov. To pa za družbo kot celoto ni kdove kako dobro, ker ne spodbuja najbolj produktivnih sil, kar se posebej kaže na mladi generaciji.

Ni mogoče reči, da je prikrajšana samo mlada generacija, prizadeta je vsa družba, vendar pa dobršen del tega bremena oziroma davka plačuje generacija mladih. Po 21. seji predsedstva ZKJ izginja formalnost ZMJ, izginja čas, ko programi posameznih republiških organizacij ZM niso bili dovolj pretehtani in usklajeni s programom ZMJ. Kaže, da je ZMJ spet okrepila svojo vlogo, saj se uspešno vključuje v reševanje temeljnih problemov jugoslovanske mlade generacije. Njena osrednja naloga je nadalje razvijati in krepiti samoupravljanje ter se zavestno zavzemati za uresničevanje ustavnih dopolnil.

Današnji trenutek in mladi

Drug pomemben skupen problem mladih Jugoslovancev je ekonomski sistem oziroma ekonomska politika. Tudi mlade prizadene posledice inflacije, tudi mladi delavci imajo marsikdaj nižje dohodeke, kot bi jih zaslužili. Ravno mlada generacija bo odplačevala dolgove inflacije. Zato morajo mladi okrepiti vpliv na ekonomsko politiko. Precej manj ekonomskih problemov bi imeli, če bi z interesi delovnih ljudi manj manipulirali, če bi imeli bolj razvito delavsko solidarnost in če ne bi vedno iskali objektivnih razlogov itd.

To pa ne pomeni, da naj bi se mladina sama manifestativno borila za take nje odmerjene cilje in ideale. Mladina Železarne bo uresničevala skupna stališča s tem, če bo resnično aktivna in angažirana v svoji sredini, če se bo le v tej borila proti zastarelim, nestrokovnim in ozkim pogledom in tako predstavljala pobudnika novih, svežih in neobremenjenih stremeljenj. Enotni smo v tem, da so aktivni po decentralizaciji našega dela dobili novo vlogo, ki pomeni predvsem njihovo večjo samostojnost in odgovornost. Sedaj, ko so aktivni bolj samostojni in odgovorni, je njihovo delo težje, zato rabiyo še več pomoči od vodstva, ki pa naj ne bo diktator nalog in zaodžitev, ampak predvsem svetovalec in usmerjevalec pri konkretnih težavah in problemih.

V Železnarni smo z ustanovitvijo delovnih skupin dobili večjo možnost za sodelovanje pri problemih ravno mladi. Do neke mere lahko rečem, da so delovne skupine tudi aktivni mladih, saj v njih sodeluje tudi mladina in skupno s starejšimi tovariši, sodelavci obravnava delovne probleme. Torej ni slučaj zadnjega obdobja, da se ravno ZM pojavlja kot najbolj osvežen in najbolj napreden dejavnik. Posledica tega je, da si vedno več mladih izbori svoje mesto v procesu samoupravljanja in zadovoljstva, so pa vendarle podani pogoji za njen razvoj. Vrata v samoupravljanje so nam tako dosti bolj odprta, kot so bila do pred nedavnim. Mladi smo tudi že precej prodrlji v vodstva družbeno-političnih organizacij. To pomeni dvig in upoštevanje ZM kot družbeno politične organizacije ter priznavanje njene moči, miselnosti in dejavnosti.

Čeprav smo z dejavnostjo ZM v podjetju lahko zadovoljni, saj smo kot aktiv delovne organizacije na področju Slovenije visoko uvrščeni, pa bo treba v prihodnje storiti korak naprej. Z uresničevanjem ustavnih amandmajev se odpirajo nove možnosti delovanja ZM in afirmiranja mladih delavcev. Ob tem moram izraziti zahvalo, tako vodstvu podjetja, kot družbeno-političnih organizacij, ki nam konkretno in vsestransko pomagajo pri naših težnjah k napredku, k boljši in čvrstejši organiziranosti mladih v Železnarni. Edino tak način sodelovanja in dela oziroma uresničevanja hotenj mladih, bo imelo za posledico stalno razširjanje in oplajanje vrst mladinske organizacije.

Vsem mladim v občini iskreno čestitam ob mesecu mladosti z željo, da bi svoj elan in mladostno zagnanost združili s koristnim ter postali nosilci in izvajalci svojih misli in hotenj — skupen cilj bo tudi skupen uspeh.

Predsednik TK ZM železarne Jesenice
Ljubo Jasnič

Organizacija vzdrževanja v Železnarni

Vzdrževanje v Železnarni je večkrat predmet razprave na raznih nivojih. Te razprave so včasih dobre in utemeljene, včasih pa tudi ne in bolj škodujejo kot koristijo uspešnemu delu vzdrževalcev. Vsaka kritika pa naj si bo katerekoli organizacije ali sistema, mora vsebovati tudi predloge kako slabe ali kritične strani zamenjati, spremeniti, v nasprotnem primeru je lahko zlonamerna ali škodljiva.

Brez dvoma ima sedanja organizacija vzdrževanja določene pomanjkljivosti, tako v pogledu organizacije, kakor v pogledu kakovosti dela in količine dela. Te pomanjkljivosti bomo morali odpravljati z boljšo organizacijo dela, z doslednim planiranjem del in z boljšim korištenjem razpoložljivih kapacitet. Lahko trdimo, da smo z reorganizacijo vzdrževanja pred leti dosegli določene uspehe, tako v pogledu organizacije, kakor v pogledu učinkovitosti našega dela. To nam dokazuje dejstvo, da z manjšim številom vzdrževalcev vsaj v določenem obsegu pokrivamo potrebe proizvodnje, čeprav so se te v zadnjih letih z gradnjo novih postrojenj in naprav zelo povečale. Seveda pa nismo in tudi ne moremo biti zadovoljni s tem, ter moramo iskati vedno nove oblike organizacije dela, da bi tako še izboljšali delovno učinkovitost.

Na mojem novem delovnem mestu sem v tem času lahko globlje spoznal delo celotnega vzdrževanja v Železnarni, posebno v pogledu angažiranosti vzdrževalcev. Obseg dela zahteva več ljudi, seveda teh ne moremo dobiti in tudi ni nobenih izgleodov, da bi jih v bližnji bodočnosti dobili. To pa lahko nadomestimo samo s smotrnejšo organizacijo dela. Doseči to, pa pomeni večjo angažiranost

vodilnega kadra, tako po posameznih področjih, kakor tudi v sektorju. Morda bi tudi kazalo napraviti manjše organizacijske spremembe celotnega vzdrževanja. Današnja organizacija je verjetno preveč razdrobljena in morda tudi zato ni vedno ustreznega učinka. Morda ne bi bi-

lo slabo razmišljati o zdruzevanju posameznih vej vzdrževanja, ter s tem odpraviti večkratnost v vzdrževanju, kar se danes vse pre pogosto opaža. Z enotnejšo organizacijo bi po vsej verjetnosti dosegli večjo odgovornost. Seveda s tem ne mislim, da bi kadrovske oslabil posamezne sektorje vzdrževanja, posebno v pogledu strokovnega kadra. Z izpopolnjeno organizacijo bi morali odpraviti medsebojno trenje, ki se danes pojavlja tu in tam v večjem ali manjšem obsegu.

T. S.

Nov stroj za vlečenje

V hladni valjarni — žičarni, oziroma v žičarni so dobili nov vlečni stroj italijanske firme Redaeli, ki je predviden za kombinirano vlečenje in rebranje žice potrebne za armaturne mreže. Pripomnimo naj, da imajo v teh obratih že osem dvostopenjskih strojev omenjene firme.

S tem strojem se bo letna proizvodnja žice povečala za 4 do 5.000 ton, najbolj pomembno pa je, da je s tem osvojena proizvodnja rebra-

ste žice z nižjimi proizvodnimi stroški. Nekaj tovrstne žice smo proizvajali že doslej vendar s precej dražjim tehnološkim postopkom oziroma znatno višjimi proizvodnimi stroški. Prednost omenjenega stroja je namreč v tem, da vleče in rebra hkrati oziroma obe funkciji opravlja v eni proizvodni operaciji.

Glavni potrošnik rebraste žice je podjetje Kovinar z Jesenic, ki je tudi sofinanciral nabavo novega stroja.

Večji vpliv delavcev

Zadnje čase skoraj ne mine dan, da v Delu ali kakšnem drugem glasilu ne bi prebirali razprav o uresničevanju ustavnih amandmajev in o krepitvi vpliva delavskega razreda, o kulturno — izobraževalnih potrebah samoupravljalcev in drugih.

Tudi na sestankih delovnih skupin v naši delovni skupnosti je vedno več govora o tem kako zagotoviti večji vpliv delavcev na razna konkretna vprašanja, odnosno predloge ali sklepe, ki se obravnavajo na tem ali onem sestanku. Ravno pred praznikom dela, je bilo veliko razprav v delovnih skupinah o podeljevanju priznanj članom delovne skupnosti. In ravno v razpravi o tem pravilniku, je prišlo do izraza mišljenje vsakega posameznega člana kolektiva odnosno samoupravljalca.

Posamezni členi pravilnika so bili na osnovi široke razprave spremenjeni in prilagojeni tako, kakor je to želela delovna skupnost. Tako korigiran pravilnik je bil na 8. seji delavskega sveta Železarne, dne 21. aprila sprejet in potrjen.

Upravičeno lahko trdimo, da so delovne skupine v obdobju dveh let opravičile svoj obstoj. Skrb za proizvodnjo in dosežene rezultate, ki se odraža na sestankih delovnih skupin nam dokazuje, da je neposredni proizvajalec živo zainteresiran za čim boljši uspeh delovnega kolektiva. Vse bolj se namreč zaveda, da tako materialne kot duhovne dobrine izhajajo iz takih ali drugačnih proizvodnih uspehov.

Doseženi rezultati v razvoju osnovnih celic samoupravnih struktur Železarne pa ne bi smeli zbledeti ali se zmanjšati oziroma se omejiti samo na določena vprašanja.

Postopno bo potrebno vse bolj razširjati vsebino dela delovnih skupin, kajti v vsebinskem pogledu delovne skupine še ne zajemajo vseh področij za katere je delovni človek neposredno zainteresiran.

Tako so na primer na 14. seji CK ZKS poudarili, da je kadrovska politika še močno oddaljena od vpliva delavcev. Seveda pa je še vrsta drugih vprašanj in področij, kjer bi morali krepiti vpliv delavcev pri delitvi dohodka, ki ga on ustvarja v neposredni proizvodnji — šolstvo, zdravstvo, kultura itd. Kajti nemalokrat, ko govorimo o vplivu na delitev dohodka, ki ga delavec ustvarja, pri tem preveč mislimo le na tisti del dohodka, ki ga dobi delavec v obliki osebnega dohodka. Premalo pa poudarjamo vpliv delavcev na tisti del dohodka, ki ga neposredni proizvajalci prispevajo v občinski proračun, za družbene službe, za investicije itd. Krepiti vlogo delavskega razreda torej pomeni tudi razširjati vsebinsko področje delovanja delovnih skupin.

Menim, da se bo vpliv delavskega razreda lahko krepil tudi s tem, če bodo njihova mnenja, predlogi in pripombe izražene v delovnih skupinah doživele potrebno odzivnost. Če se bodo njihova mnenja upoštevala oziroma od pristojnih služb in organov dobila potreben odgovor.

Alojz Živko

Poškodbe v aprilu

Podatki, ki jih je zbrala služba za varstvo pri delu kažejo, da je bilo v aprilu 32 poškodb na delovnih mestih in 714 izgubljenih delovnih dni. 9 poškodb je bilo v talilnicah in 240 izgubljenih dni, v valjarni Bela poškodb niso imeli, zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev pa so izgubili 79 delovnih dni. V valjarnah Javornik tri poškodbe 80 dni, v predelovalnih obratih pet poškodb 118 dni, energetskih obratih dve poškodbi štiri dni, vzdrževalnih obratih devet poškodb 114 dni, na transportu štiri poškodbe 67 dni ter v upravnih službah brez poškodb in 12 dni iz prejšnjih mesecev.

Na poti v službo so bile v aprilu tri poškodbe, od tega ena poškodba in štiri dnevi v talilnicah, na vzdrževanju ena poškodba in sedem dni, ter v upravnih službah ena poškodba in osem dni. Zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev so v energetskih obratih izgubili 23 dni in na vzdrževanju 46 dni. Na poti v službo v valjarnah Bela, na Javorniku, energetskih obratih, vzdrževanju in na transportu, poškodb niso imeli.

Izvrševanje gospodarskega načrta ZP Slovenske železarn v mesecu aprilu

Pretekli mesec je bil glede izvrševanja načrtovanih proizvodnih nalog dosti ugoden. Blagovna proizvodnja je celo za 5 % večja od predvidene.

Zaostajamo v proizvodnji surovega železa za 8 %. Ker je bila načrtovana proizvodnja dosežena samo z 96 %, se je zbirni zaostanek nasproti prejšnjemu mesecu še povečal, čeprav so v Štorah proizvedli 162 ton surovega železa več, kot je bilo predvideno. Zaostanek se torej povečuje na Jesenicah.

Pri proizvodnji surovega jekla je 100 % izvršitev. Na prvi pogled je to zadovoljivo, vendar je k temu rezultatu prispevala glavni delež jeseniška martinarna, ki je obratovala pretekli mesec zelo dobro. Štorska proizvodnja je bila radi predčasnega remonta SM peči za 15 % izpod načrtovane. Peč, ki je normalno zdržala 600 šaržev ali več, jih je zdržala zaradi slabe kvalitete krom-magnezitne opeke le 509. Tudi na Ravnah niso izvršili načrtovane proizvodnje jekla. Zaostanek za planom je samo 1,7 %. Slab vložek in s tem večkratno zakladanje, so podaljšali trajanje šarž. Zaradi povečane vsebnosti bakra v vložku so imeli tudi povečan izmeček.

Kot že rečeno, blagovna proizvodnja je izvršena s 105 %. V mesecu aprilu je znašala izvršitev za Jesenice 109 %, na Ravnah 99 % in v Štorah 98 %. Tudi zbirni re-

zultat je izboljššan in znaša izvršitev 101 %. V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta, je letošnja blagovna proizvodnja za 12 % višja.

Aprila smo prodali za 4 % višjo vrednost proizvodnje od načrtovane realizacije. Pri tem pa na Jesenicah in v Štorah niso dosegli načrtovane poprečne prodajne cene. Prodana roba ni dosegla načrtovanega kvalitativnega sestava in stopnje predelave, vsled tega tudi nižja poprečna vrednost. Drugače je to na Ravnah, kjer dosegajo na to no za 640 din višjo vrednost od načrtovane.

Realizacija na zaposlenega je letos za 28 % višja od lanske. Vsak zaposleni pa proizvede za 11 % več blagovne proizvodnje, kot jo je lanko leto.

Medtem, ko v železarni Ravnah niso imeli večjih problemov, razen mogoče s programiranjem dela v livarni, kjer je bila v okvari večji del meseca indukcijska peč, so se morali v Štorah spoprijeti s težjimi problemi. Zaradi predčasnega popravila peči so izgubili proizvodnjo jekla ob tem, da jim niti Jesenice, niti Ravnah ne dobavljajo dogovorjenih količin gredic. Zaradi pomanjkanja vložka so morali dne 14. in 15. aprila ustaviti delo v novi valjarni.

Rezultati izvrševanja načrta izvoza pa daleč zaostajajo

za drugimi rezultati in programom. Po količini zaostajamo za predvidevanji za 22 odstotkov, po vrednosti pa celo za 27 %.

Pregled izvrševanja nalog vseh treh železarn ob koncu četrtega meseca nam pokaže, da zaostajamo:

- v proizvodnji surovega železa za 5123 ton
- v proizvodnji jekla za 8981 ton
- v dobavah polizdelkov za 6943 ton
- v dobavah kovane robe za 182 ton
- v dobavah izdelkov hladne predelave za 1084 ton
- pri sivi litini za 855 ton
- pri mehansko obdelanih valjih za 245 ton
- pri mehansko obdelanih izdelkih za 15 ton.

Ta prikaz je seveda zelo enostranski in mogoče celo neprimeren. Blagovno proizvodnjo v celoti izvršujemo nad načrtovano količino. Kot vidimo, pa na eni strani zaostajamo, na drugi strani proizvajamo več, kot smo predvideli. Pravilno bi bilo, da bi pregledali zaostanke po posameznih proizvodih. Najbolj pravilno pa, po posameznih naročilih in pogodbah. Mogoče je del neizvrševanja v blagovni proizvodnji povezan tudi z zadrževanjem dobav slabim plačnikom. To pa ne velja za zaostanke pri surovem železu in jeklu in tudi za mnoge druge proizvode.

Kljub temu, da izvršujemo program blagovne proizvodnje, imamo več urgenc in pritožb, da se ne držimo pogodbenih rokov tudi pri dobavah kupcem, ki so redni plačniki.

Milan Marolt, dipl. inž.

Sodelavci iz elektrodne obrata na izletu

Tudi letos je sindikalni odbor elektrodne obrata organiziral izlet. Odločili smo se, da gremo k morju, kajti pri nas je več žena, ki si dopusta na morju ne morejo privoščiti, a nekateri med nami ga še videli niso. Balj smo se le slabega vremena, ker Izola le ni tako daleč od Goronjske, kjer je stalno mrz in dež.

Ko smo prispeli na cilj v Simonov zaliv pri Izoli, smo bili prijetno presenečeni. Apartmaji in sobice so bile lepe z razgledom na morje. Imeli smo ves komfort in sonca niti nismo pogrešali, saj nam je bil na voljo velik bazen z ogrevano morsko vodo, kjer smo se lahko kopali ves dan. Poslužili smo se lahko tudi savne. Hrana je bila dobra in tudi za razvedrilo je bilo preskrbljeno, saj smo si lahko zvečer kar v hotelu ogledali barski program in nekaj zaplesali.

Tujih gostov še sedaj ni bilo veliko, kar pa ni nič čudnega, glede na letošnje vreme in na epidemijo koz. Drugi dan smo imeli več sreče z vremenom. Posijalo je sonce in bilo je zelo toplo. Lahko smo si ogledali okolico, ki je bila vsa zasajena z vrtnicami. V mestu je tudi tovarna konzerv

Kmalu po 14. uri smo se poslovili, saj smo si namerali ogledati še Postojnsko jamo, kar pa se pozneje ni zgodilo, zakaj ne vem, ker časa smo imeli še dovolj. Ogledali pa smo si Portorož, ki je za naše pojme prekrasen. Tudi usluge čolnarjev sedaj še niso drage, saj smo se peljali s čolnom celo uro za 10 dinarjev.

Med vožnjo smo si ogledali tudi star grad blizu Škocjana, od koder je bil prelep razgled na Trst. Marsikomu med nami se je zaiskrila solza v očeh, ko je pomislil na padle borce, ki so zastoj darovali svoja življenja za ta prelep košček slovenske zemlje, saj tam danes gospodarji tujec.

Nazadnje moram pohvaliti organizatorje izleta, predvsem pa predsednico sindikalnega odbora v elektrodnem obratu Valerijo Jelševar, ki je bolniku, ki smo ga imeli s seboj, hitro pomagala in ga spravila k zdravniku, ki mu je nudil pomoč, da smo nato lahko nadaljevali vožnjo proti domu.

No, in v dveh dneh, ki smo jih imeli na voljo za izlet, smo se sprostili in videli dosti lepega in zanimivega.

K. F.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

DEZURNA SLUŽBA

	telefon	
	v pisarni	doma
SOBOTA, 20. maja:		
inž. Franc VICAR, predel. obrati	743	81 572
NEDELJA, 21. maja:		
inž. Jaka SOKLIČ, strojne del.	556	81 131
PONEDELJEK, 22. maja:		
inž. Stanislav ČOP, talilnice	328	76 538
TOREK, 23. maja:		
Teodor OKROŽNIK, gradb. vzdrž.	577	81 327
SREDA, 24. maja:		
inž. Alojz KALAN, martinarna	360	81 726
ČETRTEK, 25. maja:		
Zdravko ČRV, valj. žice	852	760
PETEK, 26. maja:		
Anton GROSELJ, valj. Bela	848	81 410

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

POČITNISKA PRAKSA:

Kadrovski sektor železarn Jesenice sporoča, da bomo sprejemali na počitniško delo v proizvodne obrate študente in dijake srednjih šol 1. 7., 15. 7. in 31. 7. 1972. Izjemoma bomo sprejemali tudi učence osnovnih šol, ki so dopolnili 16 let. Interesenti naj se javijo navedene dneve ob 6. uri zjutraj na sprejemnem referatu kadrovskega sektorja.

ZPSZ — ŽELEZARNA JESENICE

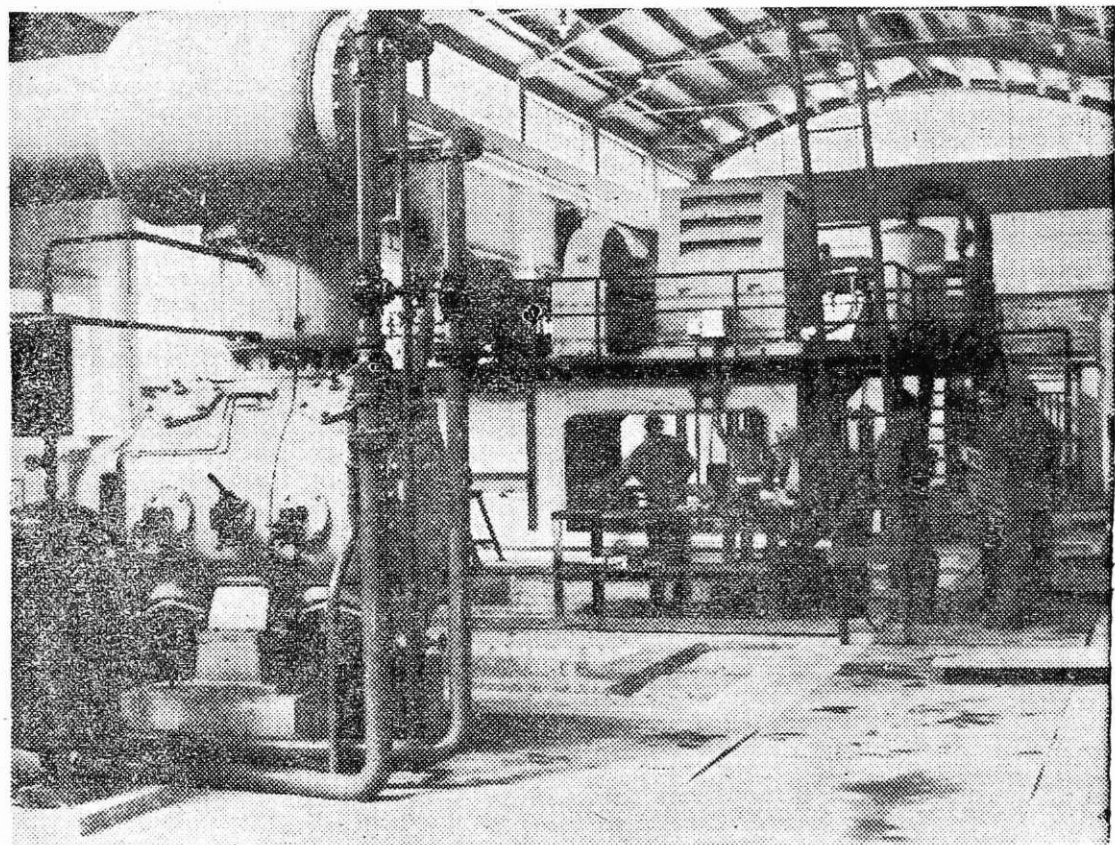
Komisija za oceno in prodajo osnovnih sredstev razpisuje
JAVNO LICITACIJO
za prodajo:
7 PISALNIH STROJEV
1 RACUNSKEGA STROJA

Stroji so rabljeni. Izklicne cene so od 150 din do 300 din za posamezen stroj. Licitacija bo dne 25. maja 1972 ob 9. uri v prostorih tehničnih služb (bivša UOS). Ogled strojev je mogoč na dan prodaje od 6.30 do 8.30 v prostorih ekonomata (glavna pisarna).

V torek, 23. 5. 1972, bo v zgornjih prostorih Kazine PREDAVANJE z naslovom

KONCEPT NOVE VALJARNE PO OBISKU V ZDA
Predavali bodo: dr. inž. Gabrovšek, tehnični direktor
Bogomil Homovec in inž. Jezeršek

Odbor DRGMIT
Vabljeni!

V prejšnji številki Železarja smo poročali o vsakoletnem generalnem remontu nove kisikarne Sava. Danes lahko sporočimo bralcem, da je bil remont izvršen v predvidenem času in da je kisikarna v ponedeljek 15. maja ob 8. uri zjutraj pričela ponovno z normalno proizvodnjo. Vsa dela so potekala po predvidenem programu.

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

7. seja posvetovalnega organa ZM ZP Slovenske železarne

Konec prejšnjega tedna je predsednik PO ZPSZ Miro Ipavec sklical redno sejo tega organa. Na dnevnem redu so bile priprave za srečanje mladih železarjev Slovenije in izvolitev novega predsednika posvetovalnega organa.

Seje, bila je v Štorah, so se poleg domačinov udeležili tudi predstavniki železarn Ravne in Jesenice. Glede na programe posameznih konferenc ZM, bo letos že drugo srečanje mladih železarjev ZP. Srečanje bo v soboto, 20. maja, in sicer so letošnji gostitelji štorski mladinci. Beseda je tekla okoli zadnjih podrobnosti v zvezi s srečanjem, saj le-to zahteva dosti priprav. Kljub dvema problemoma — časovnemu in finančnemu — bo TK ZM železarne Štore uspelo po programu izvesti srečanje. Program obsega:

- ob 10. uri prihod v Štore in sprejem,
- ogled elektro plavža in novih valjarn v železarni Štore,
- ogled zaporov v Celju (celjski stari pisker),
- podelitev nagrad in diplom ob mesecu mladosti,
- ogled dramskega dela.

Kot lahko ugotovimo, je program dokaj skrbno in bogato pripravljen, želja vseh je bila, da nam bo tudi vreme naklonjeno. V nedeljo pa bo še ogled oziroma obisk Titove rojstne hiše v Kumrovcu. Srečanje je namerno načrtovano v mesecu maju, ko mladina širom države praznuje svoj praznik. Srečanje je lep zaključek vseh prireditev v tem mesecu, obenem pa nagrada vsem mladim, ki se aktivno udeležujejo v organizaciji in zahvala za njihov trud pri organiziranju raznih prireditev v mesecu mladosti.

Glede na to, da je potekel mandat dosedanjemu predsedniku PO ZPSZ Miru Ipavcu, so na seji izvolili za novega predsednika Rada Kaluža iz Štor.

Na koncu seje so predsedniki TK ZM iz vseh treh železarn poročali o delu tega organa v prvem polletju. Izredno razveseljiva ugotovitev je bila da je tudi konferenca ZM na Ravnah začela aktivno delati in da je našla močnejše stike z ostalimi organizacijami in vodilnimi v podjetju. Ugotovitev posvetovalnega organa je, da delo poteka po načrtanem programu, vendar pa se čuti pri delu še vedno pomanjkanje finančnih sredstev za še boljše in uspešnejše delovanje.

Štafeta mladosti na Jesenicah

V torek, 16. maja, so občani Jesenic toplo pozdravili nosilce štafete s pozdravi tov. Titu za njegov 80. jubilej. Štafeta z Jalovca je odšla zgodaj zjutraj izpred Prisanka v Kranjski gori, kjer so jo pospremili na pot učenci osnovne šole v Kranjski gori in planinci planinskih društev. Kljub močnemu dežju so jo ponesli po kratki proslavi proti Jesenicam. Vmesni postanek je bil tudi v Mojstrani, kjer se je pridružila triglavska štafeta in na Belem polju, pred spomenikom padlih žrtev. V Mojstrani so jo pozdravili učenci osnovne šole, ki so izvedli tudi kratek program, izredno pristrčno sprejeta pa je bila od učencev nižjih razredov hruščanske osnovne šole pred spomenikom na Belem polju. Kljub dežju so jo pozdravili z recitacijami o Titu in ji na kraju zaželeli srečno pot.

Na Jesenicah je bila centralna proslava v gledališču Tone Čufar, kjer so učenci in dijaki napolnili dvorano. Po krajšem kulturnem programu in govoru sekretarja ZK Železarne Ludvika Kežarja, ter po branju obeh pisem, je nadaljevala pot skozi Železarno, pri glavnem vходу pa so jo prevzeli učenci posebne šole in jo prenesli skupaj z učenci iz Koroške Bele do spomenika na Javorniku. Od tu naprej so jo z avtomobili prepeljali skozi Moste in Žirovnico do Radovljice, kjer je bil sprejem Zvezne štafete in obeh gorskih. Po pozdravnem govoru predsednika občinskega komiteja ZM Radovljica Draga Rozmana, je nastopil harmonikarski zbor glasbene šole in vojaški pevski zbor Garnizona Bohinjska Bela. Številni občani so vse tri štafete pozdravili pri njihovem odhodu proti Begunjam in Trzinu z željo, da bi nam tov. Tito ostal še dolgo zdrav in še dolgo vodil naše narode in narodnosti.

Zahvala občinskega komiteja ZM Jesenice

Javno se zahvaljujemo vsem, ki so prispevali svoj delež pri organizaciji in izvedbi Titove štafete s Triglavom in Jalovca skozi občino.

Posebno zahvalo smo dolžni vsem nosilcem, ki so kljub močnemu dežju nosili štafetni palici s ponosom in prišrčnimi željami v srcih. Zahvaljujemo se tudi vojakom — graničarjem, postaji milice in pa AMD Jesenice za spremljavo in pomoč pri izvedbi obeh gorenjskih štafet.

Občinski komitej Zveze mladine Jesenice

Idejna in družbeno-politična usposobljenost je potrebna vsem mladim

Na zadnji seji predsedstva republiške konference ZMS, bila je v soboto, 13. maja, v Ljubljani, so razpravljali o aktualnih nalogah Zveze mladine Slovenije na področjih, kot so idejno politično usposabljanje mladih, stanovanjska politika, delovanje marksističnih krožkov, preprečevanje negativnih pojavov med mladino in drugo.

V prvi točki je predsedstvo razpravljalo o predlogih občinskih organizacij Zveze mladine za podelitev republiških priznanj mentorjem in mladim družbenim delavcem. Letos bo podeljeno 35 priznanj mentorjem in 20 priznanj mladim družbenim delavcem. Med izbranimi sta tudi tovariša Jože VINDISAR, ki bo sprejel priznanje mentorja in Ljubo JASNIČ, ki bo prejel priznanje za uspešno delovanje v Zvezi mladine. Oba je predlagalo predsedstvo občinske konference ZMS Jesenice.

Stanovanjska politika je za mlade toliko bolj aktualna, ker prav mladi, posebno mlade družine, težko pridejo do potrebnih stanovanj. Zato postane stanovanje za prenekatero družino za dolgo časa neuresničena življenjska potreba, ki bi rešila vrsto socialnih, družbenih, političnih, ekonomskih in tudi psiholoških problemov in pojavov. Akcija organizirane mladine je zato nujno potrebna, ne le v republiškem in občinskem merilu, temveč predvsem neposredna akcija mladih v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih.

V razpravi o idejnem usposabljanju mladih so člani predsedstva poudarili predvsem nujnost, da takšno izobraževanje zajame večji del mlade generacije in ne le manjši del dobro organizirane mladine. Spodbudno je, da je predsedstvo akcijo ne le planiralo, temveč je tudi naredilo načrt o realizaciji tega programa, ki postavlja jasne in odgovorne naloge mladinskim vodstvom na vseh področjih.

Volitve leta 1973 predstavljajo eno bistvenih nalog Zveze mladine v tem obdobju. V razpravi so člani predsedstva poudarili, da pri tem ne smemo misliti samo na evidentiranje možnih kadrov za skupščinske delegate, da ne smemo svoje aktivnosti omejiti zgolj na volitve same, temveč predvsem v širokih predvolilnih pripravah, v njihovi demokratičnosti in v skrbi za pomladitev teh kadrov, kar je splošen družbeni interes. Predsedstvo je pri tem zahtevalo nekatere bistvene neposredne naloge Zveze mladine v pripravah na volitve; le-te pa se morajo začeti že zdaj in zajeti tudi mlade občane.

milan

Na Jesenicah bomo imeli baklado

Lansko leto smo v počastitev meseca mladosti na Jesenicah organizirali parado, v kateri je sodelovalo okoli 3000 mladih ljudi. Letos pa smo se na občinski in tovarniški konferenci mladine odločili, da bomo na predvečer rojstnega dne maršala Tita organizirali baklado mladosti.

To baklado bomo formirali na Bokalovi ulici na Plavžu, od kjer bomo 24. maja ob 20. uri krenili po Titovi cesti proti gledališču. V bakladi bodo sodelovali: vojaki iz Bohinjske Bele, graničarji, taborniki, gasilci, predstavniki nogometnega kluba, dijaki iz gimnazije, medicinske in poklicne šole in narodne noše. V paradi bosta sodelovali godbe na pihala z Jesenic in Gorij.

Po bakladi bomo imeli približno ob 20.30 uri osrednjo proslavo pred gledališčem Tone Čufar. Na proslavi bodo nastopili: mladinski pevski zbor iz gimnazije v spremljavi jeseniške godbe na pihala in člani amaterskega gledališča Tone Čufar.

Pred gimnazijo bomo istočasno zakurili taborni ogenj. Pri tabornem ognju pa bo po proslavi imela koncert godba na pihala iz Gorij. Predstavniki JLA pa nam bodo v zrak spuščali rakete.

Jeseničani in okoličani, mladinci in mladinke! Udeležite se te osrednje prireditve, ki bo posvečena mesecu mladosti in osemdesetletnici našega maršala.

Pripravljalni odbor

Povezovanje občinskih organizacij ZMS v republiški konferenci ZMS

Povezovanje občinskih organizacij z republiško organizacijo in obratno, je bilo v preteklem obdobju izrednega pomena. To sodelovanje bo potrebno tudi v bodoče širiti in iskati še nove in učinkovitejše oblike. Praksa nam je pokazala, da le močne, aktivne in učinkovite občinske organizacije lahko prispevajo k učinkovitemu delovanju re-

publiške konference in predsedstva. Zato je bila in bo tudi v prihodnjem obdobju ena naših skupnih nalog krepitev občinskih organizacij ZM.

Zgoraj je že omenjeno, da je bila RK ZMS prek članov RK ZMS izvoljenih v vseh občinah, najpomembnejše mesto združevanja in povezovanja občinskih konferenc. Najpomembnejše predvsem zato, ker je povezava slonela predvsem na skupnem, delovnem interesu, na principih družbenopolitičnega dogovarjanja pri oblikovanju in izvajanju stališč in dogovorov za delovanje in akcijo. S tem v zvezi bo potrebno še odgovornejše opredeliti vlogo člana RK ZMS tako v občini kot v okviru republiške konference.

Pomemben element povezovanja in koordiniranja občinskih organizacij v republiki so bili redni mesečni posveti s predsedniki. Na teh posvetih smo poleg obojestranske izmenjave informacij preverjali izvajanja sprejetih dogovorov ter programe in koordinirali naše delovanje.

Obiski občinskih organizacij ZMS ter regionalni posveti občinskih organizacij so bili dobra in ena najbolj neposrednih oblik povezovanja RK ZMS in njenega predsedstva z občinskimi organizacijami. Reden sistem oblikovanja sicer ni bil v celoti realiziran, niti za posamezne občinske organizacije, niti za regije. Kljub temu pa so bile vse-občinske organizacije večkrat obiskane.

Čeprav se v okviru republike še nismo uspeli celovito dogovoriti o regionalnem povezovanju, pa se potreba po regionalnem povezovanju nedvomno kaže. Nekatere regije so že začele samoiniciativno delati:

- celjska regija,
- regija severovzhodne Slovenije,
- gorenjska regija (Kranj, Jesenice, Radovljica, Loka, Trzin),
- goriska regija.

Predvsem v naštetih regijah se dokaj uspešno uveljavljajo nekatere oblike družbeno političnega in interesnega sodelovanja in delovanja. Koristnost regionalnega povezovanja se je še posebej pokazala ob regionalnih zbora mladih samoupravljalcev, ob organiziranju izobraževalnih oblik, v pripravah na seje RK ZMS, v organizaciji manifestacij in prireditev.

V programih sodelovanja regij zabeležimo še sodelovanje in izmenjavo izkušenj med občinskimi organizacijami ter sodelovanje z mladinskimi specializiranimi organizacijami.

**Dopisujte
v Železarja**

Samoupravni organi v preteklem tednu

12. seja odbora za poslovno politiko

V petek, 12. maja 1972, je predsednik odbora za poslovno politiko dipl. inž. Vito Gričar sklical 12. sejo odbora, na kateri so obravnavali poročilo o izvrševanju sklepov prejšnje seje odbora, poročilo o poslovanju v I. četrtletju letos, poročilo o uspehih multilateralne kompenzacije in reševali predloženo reklamacijo.

Poročilo o poslovanju tovarne v I. četrtletju letošnjega leta so sprejeli in ugotovili, da je bilo poslovanje zadovoljivo, saj ni bilo večjih odstopanj od postavljenega plana. Zaskrbnjujejoče je sicer stanje likvidnosti, pri čem vrsti surovin in rezervnih delov pa je bilo poslovanje skrajno napeto, z minimalnimi zalogami ali celo brez njih. Menili so, da je skrajni čas, da se v tovarni s tem problemom spoprimemo vsi, ki smo vpleteni v cikel proizvodnje od nabave do prodaje, kajti s svojim dobrim delom lahko vplivamo na izboljšanje likvidnosti. Nato so v zvezi s tem poročilom sprejeli interne zadolžitve po posameznih službah, sektorjih oziroma področjih za naslednje II. četrtletje. Naj omenimo le najpomembnejše med njimi:

- oplemeniti vsip na plavžih s 15.000 tonami brazilske rude,
- nabavitj slabe za prevajanje v toplovaljane trakove,
- povečati dinamiko izvoza v skladu z letnim planom za izboljšanje likvidnosti,
- pospešiti vključevanje aglomeracije v redni proces,
- povečati proizvodnjo v valjarni žice in v jeklovleku, v dogovoru s kupci dvigniti poprečne cene posameznih izdelkov,
- pospešiti prodajo argona tudi na zunanjem trgu,
- doslednejše uresničevanje zahtev kakovosti, ki so s planom predvidene,
- hitrejši aktivirati nove naprave,

- pospešiti tempo izgradnje stanovanj,
- postopno uskladiti zemljiške knjige.

V nadaljevanju seje so obravnavali poročilo direktorja finančno računovodskega sektorja o uspehih multilateralne kompenzacije in ugotovili, da je bila za železarno uspešna zaradi ugodnega razmerja med vsemi obveznostmi in terjatvami pa tudi zaradi tega, ker smo večino svojih obveznosti že imeli pokritih

12. seja odbora za splošne zadeve

Predsednik odbora za splošne zadeve Zdravko Črv je sklical 12. sejo odbora v četrtek, 11. maja 1972 in za dnevni red predlagal pregled sklepov, odobritev ustanovitve oddelka za družbeni standard v kadrovskem sektorju, odobritev službenih potovanj v zamejstvo in obravnavo potnih poročil s službenih potovanj v zamejstvo ter reševanje tekočih zadev in prošnji.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so izvršeni razen dveh, ki pa sta tudi v postopku reševanja.

Ustanovitev novega oddelka za družbeni standard v kadrovskem sektorju, ki je glede na zadolžitve kadrovskega sektorja z realizacijo statuta železarne, so odobrili, prav tako pa tudi normativ delovnih mest, ki pa se poveča le za enega delavca. Veljavnost tega oddelka je od 1. maja letos, ustanovitev pa je bila že nujna zaradi novih odnosov železarne in gostinskega podjetja ŽELEZAR, o čemer so delovne skupine železarne tudi že razpravljale in zavzele določena stališča, ki jih bo treba realizirati.

Vsa predložena službena potovanja so odobrili, ker so

na žiro računu. Nadalje so ugotovili, da je veliko bolj resno stanje likvidnosti, kar nalaga strokovnim službam tako tovarne kot direktije združenega podjetja veliko nalog in veliko težkih problemov, med katerimi so nekateri skoraj nerešljivi. To se že odraža v našem poslovnem rezultatu, vprašanje pa je, kako se bo odražalo odmrznjenje cen, ki bi lahko imelo za nas še slabše posledice, če ne bo selektivno in če se krediti ne bodo reševali po propulzivnih dejavnostih.

Ob zaključku seje so rešili prvo fazo večje reklamacije nemške firme Weingartner za večji posel, ki ga je železarna sprejela v kooperacijo z železarno Ravne, Litostrojem in Jugoturbino iz Karlovca.

menili, da bodo za tovarno koristna. Tudi potna poročila so sprejeli brez pripomb, ker so iz teh poročil ugotovili, da so bila vsa službena potovanja uspešna.

Med tekočimi zadevami so obravnavali poročilo sekretarja o izvršenih službenih potovanjih doma in ugotovili, da se ta potovanja gibljejo v lanskem obsegu. Sekretarju so naročili, da naj opozori individualne izvršilne organe, ki predlagajo službena potovanja na to, da jih ne bi presegli. Nato so odobrili dodatne pavšalne zneske za koriščenje telefonov v poštnem omrežju za tiste odgovorne delavce, ki so na novo imenovani za dežurne tovarne. Društvu knjigovodij Jesenice so odobrili brezplačno tiska-

nje njihovega glasila v naši razmnoževalnici, gasilskemu društvu Smokuč-Rodine-Doslovče izdelavo dveh prekolic, gasilskemu društvu Ribno brezplačen dobiček za sre-

čolov in sklenili, da se železarna včlani v medobčinsko društvo telesnih invalidov, podružnico Jesenice z letno podporno članarino 1000 dinarjev.

6. seja komisije za proizvodnjo v valjarni Bela

V četrtek, 11. maja, je bila 6. redna seja komisije za proizvodnjo pri svetu DE valjarne Bela. Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so bili izpolnjeni, razen 4. in 5. sklepa, ki ostaneta še naprej v veljavi.

Z izpolnjevanjem proizvodnega načrta v aprilu niso bili zadovoljni, saj v nobenem oddelku plan iz objektivnih razlogov ni bil izpolnjen. Na blumingu so imeli remont in tudi precej zastojev, v valjarni žice okvara motorjev in delno peči, v obratu Javornik I pa je občutno primanjkovalo delavcev. Težave so imeli tudi na novi oblikovalni liniji v profilarni. Zato so bili tudi finančni rezultati slabši in so morali za plačilo osebnih dohodkov dobiti sredstva oziroma akontacijo za bluming valjarno, valjarno žice in profilarno. Inž. Perne je poudaril, da je treba zaposlene v valjarni Bela stalno opozarjati naj si prizadevajo pri izpolnjevanju plan- skih nalog.

V nadaljevanju seje so bili posredovani podatki o proizvodnem načrtu za maj. Plan je sprejemljiv in bi ga z do-

brim delom lahko tudi izpolnili, vendar so že v prvi dekadi maja opazili, da na blumingu načrta ne dosegajo, težave pa so imeli tudi v profilarni.

Ob koncu seje je inž. Perne opozoril na občutno pomanjkanje delavcev v železarni. Zato bo treba v poletnih mesecih, ko bo čas dopustov, uvesti nadurno delo. Predlagal je še, da naj oddelki za nagrajevanje čimprej pripravijo predlog za nagrajevanje delavcev, ki bi bili pripravljeni delati več zaradi pomanjkanja delavcev. Prek delovnih skupin je treba zaposlene delavce seznaniti o vseh problemih in razpravljati o predvidenem nadurnem delu. V razpravi sta sodelovala še tov. Rabič in Jerab. Povedala sta, da je na blumingu kritično obratovanje zaradi pomanjkanja žerjavovodij, v adjustaži bluminga primanjkuje materiala in bi zato morali na blumingu valjati več za tretjo halo. Na blumingu je preveč zastojev in bi se morali zaposleni še bolj prizadevati za uspešno delo. Sprejeti so bili trije sklepi.

30. seja odbora za plan in finance

Na 30. seji odbora za plan in finance, ki jo je predsednik odbora sklical v ponedeljek, 15. maja 1972 so predlagali sklepe prejšnje seje, obravnavali poročilo o proizvodnji v aprilu in uspehe proizvodnje v I. dekadi maja letos.

Poročilo o proizvodnji v aprilu so brez pripomb sprejeli, saj je izkazovalo dobre uspehe, zlasti ugodna je bila odprava blaga in dosežena poprečna prodajna cena.

Poročilo o uspehih proizvodnje v I. dekadi maja pa je izkazovalo nekoliko slabše rezultate zlasti v jeklarni zaradi remonta kisikarne, v profilarni zaradi oblikovalnega stroja št. 3, v valjarni 2400 zaradi remonta in v jeklovleku zaradi drobnih dimenzij, ki so jih imeli v programu. Ostali obrati glede na 7 delovnih dni, kolikor jih je imela I. dekada so delali dobro in lahko predvidimo, da se bo stanje do konca meseca še izboljšalo.

Sestanki delovnih skupin

10. 4. — VALJARNA BELA — PODLIPNIK — POVRŠINSKA OBDELAVA — V marcu je bila odprava izdelkov večja za 5,4 %. Tudi doseženi rezultati so bili zaradi večjega prizadevanja zaposlenih boljši. Kvaliteto dela bo treba pri plamenskem čiščenju izboljšati in bolj kakovostno očistiti slabe za valjarno 2400. Reklamacije se v glavnem nanašajo na neustrezno čiščenje. Lunkerja so premalo odrezani, pri brušenju za prodajo pa bo treba bolje brusiti robove in to po regulativu. Vzdrževanju strojev, žerjavov in čistoči bo treba posvetiti večjo pozornost. V oddelku so imeli šest poškodb, od tega na njihovi izmeni dve lažji poškodbi. Več pozornosti bo treba posvetiti novosprejetim delavcem in jih navajati na pravilno uporabo zaščitnih sredstev. S predlaganim podeljevanjem priznanj se niso strinjali.

10. 4. — SAMOTARNA — RUS — PEČI — Razpravljali so o pravilniku za podeljevanje delovnih priznanj. S predvidenim podeljevanjem značk in diplom jubilarantom so se strinjali, medtem ko se ne strinjajo z denarnim priznanjem, saj so denar

zaslužili vsi člani kolektiva. Informirani so bili tudi z izpolnjevanjem proizvodnega načrta v marcu, ki ni bil dosežen zaradi pomanjkanja delavcev v vseh oddelkih šamotarne. Predvidevajo, da bodo osebni dohodki večji kot v februarju. Ob koncu sestanka so razpravljali še o medsebojnih odnosih, ki so se v zadnjem času poslabšali.

10. 4. — PLAVŽ — GOLBA — AGLOMERACIJA — Najprej so zavrnili osnutek pravilnika o podeljevanju delovnih priznanj, nato pa so poslali informacijo o izpolnjevanju planskih nalog v marcu. Pripomb niso imeli. S strojnimi vzdrževanjem naprav niso zadovoljni, zato je pri tolikšnem številu zastojev izpolnjevanje proizvodnega načrta oteženo. Urediti bo treba zračenje v garderobi in napeljati stisnjeni zrak k silosom v objektu 13.

10. 4. — HVZ — RESMAN — PATENTIRNICA — V marcu so patentirali 1206 ton žice, kar je spričo pomanjkanja delavcev zadovoljivo. Tudi proizvodni načrt za april je zelo visok in ga bodo težko izpolnili, ker predvidevajo krajši remont.

K predlaganemu sistemu nagrajevanja niso imeli pripomb. V glavnem opozarjajo, da v kolikor se osebni dohodki ne bodo povečali, se bo stanje glede delovne sile še poslabšalo. Precej pripomb so imeli k osnutku pravilnika o podeljevanju delovnih priznanj.

10. 4. — LIVARNE — KRAMAR — STROJNA LITINA — Predlagani način podeljevanja delovnih priznanj ne ustreza, zato je delovna skupina imela tudi ustrezen predlog, tako da bi denarna priznanja delili po lanskim kriterijih.

11. 4. — TKR — URBAN — MEHANSKA PREIZKUSEVALNICA HVZ — Več pripomb so imeli k pravilniku o podeljevanju delovnih priznanj. Med drugim so predlagali naj bi v železarju objavili odgovore s pojasnili na posamezna vprašanja.

11. 4. — UPRAVNE SLUŽBE — LAH — KNJIGOVODSTVO VALJARN — Na začetku so obravnavali osnutek pravilnika o podeljevanju delovnih priznanj, s katerim se niso strinjali. Dalj časa so se zadržali pri izpolnjevanju strojne dokumentacije za obračun vložnega materiala in gotovih izdelkov.

11. 4. — STRUGARNA VALJEV — SVETINA — STRUGARNA BELA — Pripombe so imeli k pravilniku o podeljevanju delovnih priznanj. Na zahtevo komisije za varstvo pri delu v strugarni

(Dalje na 6. strani)

Sestanki delovnih skupin

(Nadalj. s 5. str.)

valjev Javornik so bili člani delovne skupine seznanjeni s to problematiko. Komisija je ugotovila, da je bilo lani nabavljenih dovolj zaščitnih sredstev, problematična pa je bila njihova dosledna uporaba. Posledice se kažejo v porastu poškodb, predvsem očesnih. Komisija opozarja na utesnjen delovni prostor, pri obdelovalnih strojih pa je premalo reda. Uvesti je treba ostrejšo kontrolo in po potrebi tudi ustrezno ukrepati.

11. 4. — RTA — DOLANC — VMR — Glede pravilnika o podeljevanju delovnih priznanj je bilo mnenje članov delovne skupine deljeno. Delovni skupini je bilo posredovano pojasnilo o podelitvi zadnje premije iz prihranka goriv ter informacija o predvidenem izletu.

11. 4. — VALJARNA ZICE — GROHAR — Obširneje so govorili o izpolnjevanju proizvodnega načrta v marcu. Predlagali so, za progo 320 Ø nabavo novega rezervnega motorja. Precej pripomb so imeli k predlagani podelitvi delovnih priznanj.

11. 4. — VALJARNA BELA — DROLE — POVRŠINSKA OBDELAVA — Boljši rezultati v marcu so bili zaradi boljših površin in večje prizadevnosti pri delu. Tudi odprava izdelkov je bila presežena za 5,4 %. V nadaljevanju so govorili o zastojih na žerjavih, ki so manjši za 3,62 %. Največ zastojev je bilo na 20 tonskem žerjavu, mehanske narave. Vzporedno so omenjali vzdrževanje strojev, ki naj bo bolj vestno in redno. Zavzemali so se tudi za dosledno uporabo zaščitnih sredstev na delovnih mestih. Ob koncu sestanka so imeli več pripomb k predlagani razdelitvi delovnih priznanj.

11. 4. — VALJARNA BELA — ERJAVEC — POVRŠINSKA OBDELAVA — Podrobneje so bili seznanjeni z doseženimi rezultati pri izpolnjevanju proizvodnih nalog. Stroj za plamensko čiščenje obratuje le na dve izmenici. Rezanje je potekalo v redu in zalog nimajo. Dalj časa so se zadržali tudi pri brušenju materiala na brusilnih strojih. Govorili so o domačih reklamacijah, ki so se zmanjšale zaradi vestnega in boljšega izpolnjevanja kartic. S predlaganim podeljevanjem delovnih priznanj se niso strinjali. Poškodb v marcu niso imeli, znova pa opozarjajo, da je treba dosledno uporabljati zaščitna sredstva, da bi tudi v bodoče zagotovili varnost pri delu.

11. 4. — VEN — OBLAK — DES JAVORNIK — Obravnavali so samo pravilnik o podeljevanju delovnih priznanj. Bistvenih pripomb niso imeli.

12. 4. — VALJARNA BELA — LOGAR — PROFILARNA — Obveščeni so bili o doseženih nalogah v marcu. Plan je bil dosežen, vendar bi bil lahko tudi presežen če ne bi bilo zastojev. Zastojev so imeli na Rossi oblikovalni liniji zaradi mehanskih okvar na letišči žagi in zaradi večkratne menjave oblikovalnega orodja. Samo zaradi oblikovalnega orodja, ki je dotrajano in ga bo treba obnoviti, so imeli 126 ur zastoja. Precej zastojev je bilo tudi na drugih strojih. Sledila je informacija o podeljevanju delovnih priznanj, nato pa je bilo postavljeno vprašanje stimuliranja zaposlenih na delovni staži. Omenjali so tudi red in čistočo v obratu ter varnost pri delu.

12. 4. — VALJARNA BELA — NOČ — PROFILARNA — Da proizvodni načrt v marcu ni bil presežen je več vzrokov. Oblikovani valji so izrabljeni. Stanje se izboljšuje, ker urejajo skladišče za oblikovane valje in jih postopoma brusijo in pripravljajo za vsako menjavo. Na dobit — izplen največ vpliva veliko menjav na razne dimenzije zaradi različnih naročil. Ugotavljajo, da je vložni material iz valjarne Bela dimenzijsko slabo valjan in v nekaterih primerih sabljast, kar občutno vpliva na kakovost izdelkov. Imeli so pripombe k pravilniku o podeljevanju delovnih priznanj, nato pa ponovno opozorili na red in čistočo, s čemer bi vplivali na lepši izgled obrata in na varnost pri delu.

12. 4. — VALJARNA BELA — PROFILARNA — SOKLIČ — Posredovani so bili podatki o izpolnjevanju proizvodnega načrta in sicer za posamezne

oblikovalne stroje. V prihodnje bo treba posvetiti večjo pozornost menjavam in jih tudi zmanjšati na minimum. To velja tudi za kakovostno izdelavo in večji dobit — izplen. Ob koncu sestanka so obravnavali še delovno disciplino. Delavci lahko zapustijo dno četrt ure pred koncem. Zavzemali so se za večji red in čistočo v obratu, med drugim pa so opozorili na pomanjkanje žičnih vrvi.

12. 4. — VALJARNA BELA — VISTER — ADJUSTAŽA — ŠTEKEL BELA — Seznanjeni so bili z doseženimi rezultati v marcu, ko je bil plan presežen za 21 %. Sledila je še informacija o planu za mesec april. S predlaganim pravilnikom o podeljevanju delovnih priznanj se niso strinjali, ob koncu sestanka pa so opozorili na boljšo urejenost higienskih prostorov ter na varnost pri delu in na dosledno uporabo zaščitnih sredstev.

12. 4. — STRUGARNA VALJEV — DOLENC — STRUGARNA JAVORNIK — Z razumevanjem so vzeli na znanje tolmačenje izračuna za formiranje OD za mesec marec. Obrazloženi so bili sklepi, sprejeti na seji komisije za varnost pri delu. Rečeno je bilo, da mora za čistočo in red okrog strojev skrbeti vsak sam. Takoj je treba opozoriti delovodje na vsako najmanjšo poškodbo in ne šele po treh dneh, kot je bilo to v praksi doslej. S predlaganim pravilnikom o podeljevanju delovnih priznanj se niso strinjali, oziroma so imeli več pripomb.

13. 4. — VALJARNA 2400 — KNAFELJ — ADJUSTAŽA — Podrobneje so obravnavali problematiko adjustaže in omenjali ravnanje pločevine za Essen. V nadaljevanju so omenjali remont in opozarjali na večjo varnost pri delu. Omenjena je bila tudi uporaba zaščitnih sredstev. Dosledno je treba upoštevati naloge, ki so odrejene.

13. 4. — TRANSPORT — OBLAK — DELAVNICA MOTORNIH VOZIL — Na dnevnem redu je bil predlog sistema ustvarjanja in delitve OD. Glede premije I niso imeli pripomb, glede premije II pa menijo, da ne ustreza, ker v tem primeru ne bodo zainteresirani delavci iz drugih obratov, ki nakladajo in razkladajo vagone. Govorili so še o vzdrževanju strojev — dvigal in vilicarjev. Vzroke za neustrezno vzdrževanje je treba iskati v tem, da so stroji izrabljeni, primanjkuje pa tudi rezervnih delov in ključavničarjev. Ob tako majhnem številu delavcev ni mogoče vzdrževati boljše vsa vozila v šestih obratih. Zato tudi v lastnem obratu vzdrževanje strojev ni takšno kot bi moralo biti.

13. 4. — URBANC — HLADNA VALJARNA — K predlaganemu sistemu nagrajevanja so imeli več pripomb. Menijo, naj vprašanje bodočega nagrajevanja še nekaj časa ostane odprto. Predlog podeljevanja delovnih priznanj so sprejeli brez pripomb. V zvezi z disciplino so omenjali predčasno zapuščanje delovnih mest. Skupninovodja je prisotne opozoril na večji red in čistočo v obratu.

13. 4. — HVŽ — SKUMAVEC — HLADNA VALJARNA — S predlagano podelitvijo delovnih priznanj so se strinjali in menili, da takšna rešitev še najbolje ustreza. Glede novega sistema nagrajevanja so bili enotnega mnenja naj vprašanje ostane odprto, dokler ne bodo znani vsi izračuni kolikšni bi bili prejemki po novem sistemu nagrajevanja. Nekateri delavci predčasno zapuščajo delovna mesta, večjo pozornost pa bo treba posvetiti čistoči v obratu.

13. 4. — HVŽ — URŠIČ — ŽICARNA — Razpravljali so o predlogu sistema oblikovanja in delitve OD. S predlaganim sistemom se ne strinjajo, da bi odstotke norm znižali s tem, da bi jih vključili v tarifno postavko. V osnovi naj bodo samo odstotki gibljivega dela. Točno je treba povedati za koliko bodo večje tarifne postavke. Beseda je tekla tudi o planiranju letnih dopustov ter o pravočasnem obveščanju odsotnosti z dela. Žarilci pri zvonastih pečeh so bili seznanjeni s številom zastojev v prejšnjem mesecu, in opozorjeni naj pazijo na prestavljanje hladilnih pokrovov. Kavelj na žerjavu je treba zamenjati zaradi varnega dela. Čimprej je treba popraviti pokrove za kotle, ki jih primanjkuje.

13. 4. — RTA — LOGAR — TMK — Pregledali so tedenske in mesečne rezultate opravljenega dela. Naloge so bile izpolnjene, razen v nekaterih primerih, ko niso imeli vpliva. Glede podeljevanja delovnih priznanj so bila mnenja deljena.

13. 4. — PLAVŽ — JANČIČ — KAMNOLOM TREBEŽ — Z uvedbo podeljevanja delovnih priznanj so se delavci strinjali, vendar so imeli k predlaganemu pravilniku več pripomb. V drugem delu sestanka je bilo rečeno, da precejšnje povečanje proizvodnje dolomita narekuje tudi večjo porabo energije. Precejšnje probleme imajo zaradi premajhnih količin stisnjenega zraka, ki niso zadostovale tudi ob normalni proizvodnji dolomita. Razpravljali so še o nekaterih ukrepih za varno delo v kamnolomu.

13. 4. — VALJARNA BELA — PODLIPNIK — BLUMING, ŠTEKEL — S predlaganim podeljevanjem delovnih priznanj se niso strinjali.

14. 4. — TRANSPORT — KISIČ, MARKELJ — CESTNI ODDELEK — Vodja oddelka tov. Slibar je obrazložil predlog in analizo predpisov, ki urejajo določena področja iz sistema nagrajevanja in predloge za bodočo ureditev. V glavnem so razpravljali o predlogu sistema oblikovanja OD za njihova delovna mesta in prišli do zaključka, da ni logično, če se formira OD po ključu premija P1 in premija P2, ker večkrat niso sami krivi za povečanje stožnin. Te so odvisne tudi od urejenosti nabave, skladišč po obratih in skladiščne službe. Predlagajo, naj se osebni dohodki formirajo po ključu P1 in P3. Stojninske premije naj bodo v prihodnje kot stimulacija, saj so s tem železarni prihranjene velike vsote denarja. Drugih pripomb niso imeli.

14. 4. — HVŽ — PREVC — HLADNA VALJARNA — OVEN — ADJUSTAŽA — Na sestanku delovnih skupin Prevc in Oven so obravnavali predlagani sistem nagrajevanja. Strinjali so se s pogojem, da bo to realno za vso železarno in še posebej za delavce v proizvodnji. Ustrezna služba naj čimprej posreduje novi izračun za posamezna delovna mesta za prve tri mesece letošnjega leta. S predlaganim pravilnikom o podeljevanju delovnih priznanj se niso strinjali, medtem ko se strinjajo s predlogom, ki je bil posredovan v obravnavo, da delavci dobijo osnovo 100 novih dinarjev in za vsako leto še po 20 novih dinarjev. Obravnavali so še izkoristek delovnega časa in čistočo v obratu s poudarkom na prihranku materiala oziroma na dobit — izplen.

14. 4. — HVŽ — JEREB — SKLADIŠČE SUROVIN — Glede podeljevanja delovnih priznanj so se strinjali s predlagano drugo varianto. Tudi z novim sistemom nagrajevanja so se strinjali, vendar se bojijo, da ne bi bili oškodovani, ker imajo zelo nizke urne postavke. Pripombe so imeli tudi zaradi prevelikega razpona med najnižjo in največjo mesečno plačo v tovarni. Disciplino je treba še poostriiti, in upoštevati, da je čas za malico predviden pol ure. Žerjavovodje predlagajo prestavitve lestev za dostop na žerjav.

14. 4. — PLAVŽ — VELIKAJNE — KAMNOLOM MEŽAKLJA — V preteklem obdobju poškodb niso imeli. Novosprejete delavce so priučevali na delovna mesta. Problem je še vedno v tem, da redki novosprejeti delavci ostanejo toliko časa, da opravijo vse potrebno pred komisijo o varstvu pri delu. V marcu so kamnolomi brez 42 urnika dosegli v zadnjih desetih letih rekordno proizvodnjo apnenca in dolomita 7.821 ton z odpadnim peskom. Popraviti bo treba žičnice, kakor tudi nasipalnice in silose. Seznanjeni so bili s finančnimi rezultati za marec. Govorili so še o delovni disciplini in ponovno potrdili že dane pripombe k pravilniku o podeljevanju delovnih priznanj. Znova so opozorili na morebitne poškodbe, zlasti v pomladanskem času. Vsi novosprejeti morajo dosledno upoštevati navodila starejših delavcev. V nasprotnem primeru, v kolikor ne bodo upoštevali uporabo zaščitnih sredstev, predvsem čelad, bodo ostreje ukrepali.

15. 4. — HVŽ — BEM — ODPRAVA IZDELKOV — Nakladalci so bili obveščeni, da na vsaki dve leti dobijo tri delovne obleke. Na znanje so vzeli predlog pravilnika o podeljevanju delovnih priznanj. Različna mnenja so bila glede sistema oblikovanja OD. Ker je dela vedno več naj bi dobili še en žerjav, ki bi ga uporabljali samo za nakladanje kamionov. Potrebovali bi še dva delavca — nakladalca. Popraviti bo treba cesto za kamione, ki je poškodovana.

Likvidnost in učinkovita poraba sredstev

Vse tri slovenske železarnice imajo že dalj časa blokirane svoje žiro račune, kar pomeni, da so nelikvidne. Vsi vemo, da tako stanje ne more več dolgo trajati in moramo zato računati, da bo potrebno storiti vse, da v doglednem času dosežemo likvidnost vseh treh železarn. Zakonski predpisi nas celo vežejo glede tega na zelo kratek rok in sicer je to 30. 6. 1972. Kolikor bomo po tem datumu še imeli blokirane žiro račune, bomo morali močno zmanjšati nivo osebnih dohodkov.

Istočasno smo v zadnjem mesecu prvič v povojnem obdobju doživeli, da so postala sredstva (kapital) pri nas draga. Poslovne banke so obrestno mero dvignile od dosedanjih 8 na 11%, pri čemer predstavlja teh 11% pravzaprav spodnjo mejo obrestne mere. Nekateri približno izračuni nam kažejo, da moramo pričakovati, da se bo povprečna obrestna mera za bančna sredstva že v letošnjem letu verjetno sukala celo okoli 14%; s tem pa bodo obresti postale iz-

redno pomembna postavka v strukturi stroškov poslovanja. Visoke obrestne stopnje nas bodo zato prvič resno prisilile v čim bolj racionalno poslovanje s kapitalom.

Spričo nizke cene kapitala in tudi spričo tega, da nas likvidnost pravzaprav močneje nikoli ni prizadevala, smo vprašanju racionalnega koriščenja kapitala posvečali razmeroma zelo malo pozornosti. To velja manj za železarnice kot pa za celotno jugoslovansko gospodarstvo. Zato ni slučaj, da v Jugoslaviji prak-

tično sploh ne poznamo bilance sredstev, ki bi imela neko večjo vsebinsko vrednost. Še v manjši meri smo posvečali pozornost planiranju, analizi in spremljanju finančnih tokov. Zadnji čas je, da menjamo tak, za pogoje tržnega gospodarstva ne najbolj ustrezen odnos do vprašanja sredstev. Čimprej in čim učinkoviteje bomo to storili, toliko lažje bomo preboleli težave, ki nam jih v poslovanje vnaša uveljavljanje kapitala kot pomembnega proizvodnega tvorca.

Z namenom, da se vprašanja racionalnega koriščenja sredstev čim bolj sistematično lotimo, smo pripravili metodologijo planiranja, spremljanja in analize sredstev in finančnih tokov. Metodologija vsebuje verjetno precej pomanjkljivosti in zato se

bomo morali skupaj potruditi, da jih odpravimo; mogoče nam na ta način vendarle uspe dobiti učinkovito orodje, s katerim bomo lažje obvladovali finančne probleme.

Kako zagotavljati likvidnost ter racionalno uporabo finančnih sredstev

Poslovna sredstva

Poslovna sredstva opazujemo vedno z dveh vidikov in sicer:

- a) z vidika njihove uporabe (angažirana poslovna sredstva)
- b) z vidika financiranja (viri poslovnih sredstev).

Sredstva prikazujemo v bilanci sredstev in sicer v njeni aktivni angažirana sredstva, v pasivi pa vire sredstev.

Angažirana poslovna sredstva delimo v dve veliki skupini in sicer:

- a) sredstva s počasnim obračanjem — Za taka sredstva bomo štelj vsa tista, ki jih ne uspemo obrniti v teku enega leta. Med sredstva s počasnim obračanjem štejemo:

- osnovna sredstva
- dolgoročne finančne naložbe.

- b) Sredstva s hitrim obračanjem ali obratna sredstva, kakor jih običajno imenujemo. Te delimo v štiri osnovne skupine in sicer:

- zaloge
- poslovne terjatve
- denarna sredstva
- ostala obratna sredstva.

Vire angažiranih sredstev delimo z dveh vidikov in sicer z vidika:

- lastnine
- zapadlosti.

Z vidika lastnine delimo sredstva na:

- a) lastna sredstva — to so predvsem skladi podjetja (najvažnejši je poslovni sklad)
- b) tuja sredstva — te pa delimo v naslednje osnovne skupine:

- kredite
- poslovne obveznosti
- obveznosti iz dohodka
- druge vire.

Z vidika zapadlosti delimo vire sredstev v:

- a) dolgoročne — to so predvsem lastna sredstva, dolgoročni krediti in morebitne dolgoročne poslovne obveznosti —
- b) kratkoročne — to so kratkoročni krediti, pretežni del poslovnih obveznosti, vse obveznosti iz dohodka ter pretežni del drugih virov.

Upoštevanje opisane delitve sredstev je zelo pomembno za razumevanje celotnega poslovanja podjetja.

Bilanca sredstev

Vsaka država običajno predpiše uradno obliko prikazovanja sredstev, to je bilanco sredstev. Uradno predpisana jugoslovanska bilanca sredstev, ki velja zadnjih nekaj let, je vsekakor veliko bolj primerna od te, ki smo

jo poznali pred letom 1967. Žal pa je tudi sedanja bilanca sredstev s podjetniškega vidika še vedno malo koristna in zato jo praktično tudi pripravljamo predvsem za potrebe SDK. Ena velikih pomanjkljivosti uradne bilance je v tem, da vsebuje v aktivni in pasivi še vedno nekatere fiktivne postavke.

Za naše notranje potrebe smo pripravili nekoliko izpopolnjeno bilanco sredstev, za katero upamo, da jo bomo lahko koristno uporabljali. Na tej bilanci sredstev je grajena tudi celotna metodologija planiranja, spremljanja in analize finančnih tokov, ki jo predlagamo. V bilanci sredstev uporabljamo tako delitev angažiranih poslovnih sredstev ter virov njihovega financiranja, kot smo jo prej opisali.

Poslovanje podjetja in sredstva

Osnovni cilj industrijskega podjetja je s proizvodnjo iz prodajo svojih proizvodov ustvariti čim večji dohodek. Podjetje te cilje doseže z opravljanjem funkcij poslovanja. Osnovne funkcije poslovanja so:

- a) nabava
- b) proizvodnja
- c) prodaja.

Vse tri našteje funkcije so integralni, sestavni del enotnega procesa, ki ga imenujemo družbeni proces proizvodnje. Učinkovitost družbenega procesa proizvodnje zagotavljamo z izvajanjem rednih funkcij. Te so predvsem:

- načrtovanje
- spremljanje družbenega procesa proizvodnje
- kontrola izvajanja družbenega procesa proizvodnje
- financiranje družbenega procesa proizvodnje.

Izvajanje vsake od osnovnih funkcij angažira finančna sredstva. Naloga funkcije financiranja družbenega procesa je predvsem dvojna in sicer:

- a) zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev, ki jih angažira družbeni proces proizvodnje,
- b) skrb za čim bolj racionalno koriščenje finančnih sredstev. Racionalnost koriščenja finančnih sredstev je odvisna od razmerja med angažiranimi finančnimi sredstvi in obsegom proizvodnje oz. dohodka, ki smo ga z angažiranimi sredstvi uspeli realizirati.

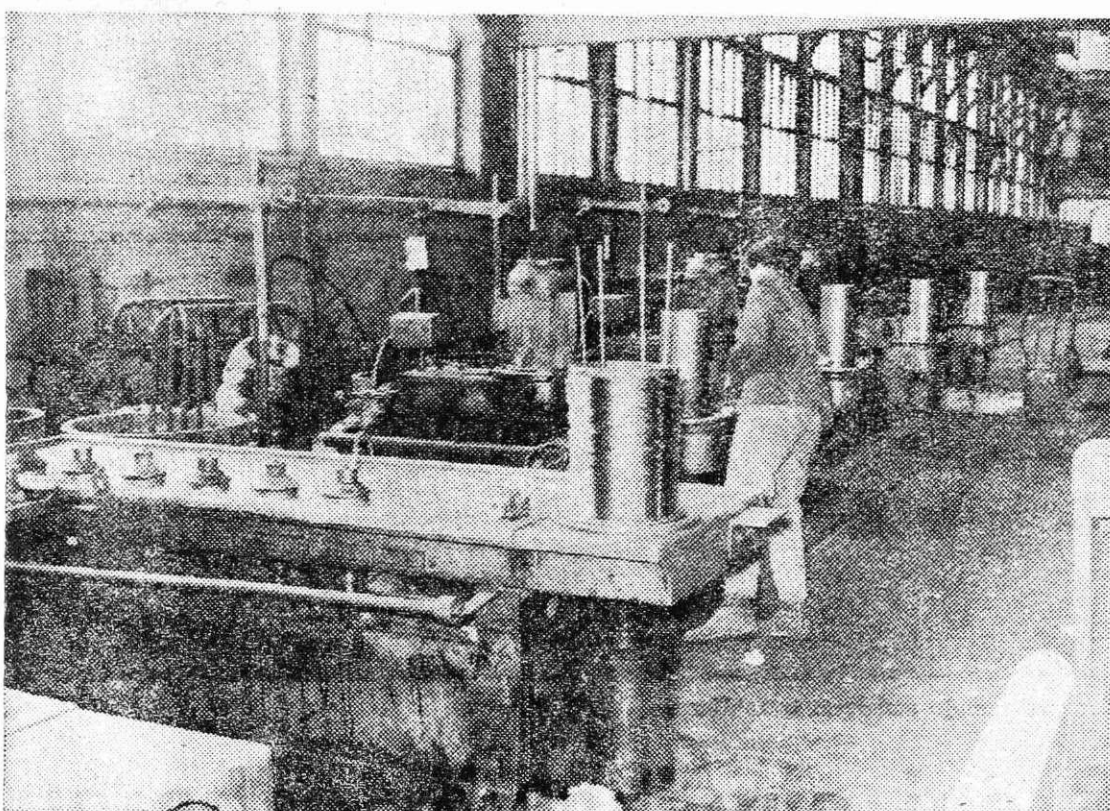
Potrebna finančna sredstva si zagotavljamo po treh poteh:

- a) s formiranjem lastnih virov finančnih sredstev, to je iz lastnega dohodka,
- b) z najemanjem kreditov in
- c) z zagotavljanjem takih oblik financiranja, kot jo predstavljajo obveznosti do dobaviteljev in podobno.

Racionalnost koriščenja finančnih sredstev zagotavljamo:

- a) z učinkovitimi naložbami v osnovna sredstva in druge finančne naložbe;

(Nadalj. na 8. str.)

Sodelavec pri žičarskih strojih v žičarni

FRANCIJA — Francoske železarnice so proizvedle leta 1971 22,5 milij. ton surovega jekla ali 3,9% manj kot v letu 1970. Istočasno pa so povečale izvoz svojih izdelkov od 6,5 na 7 milij. ton, medtem ko je uvoz padel od 6,9 na 6,1 milij. ton. Največje povečanje izvoza gre na račun ZDA.

JAPONSKA — Ob koncu leta 1971 smo imeli na svetu skupno proizvodno zmogljivost surovega jekla v kisi-

kovih konventorjih 303 milij. ton. Od tega odpade več kot polovico na Japonsko in ZDA. Japonske železarnice so imele zmogljivost 96,5 milij. ton in železarnice v ZDA 71 milij. ton. V prihodnjih štirih letih računajo, da bodo povečali proizvodno zmogljivost kisikovih konventorjev na svetu za okoli 34%.

VELIKA BRITANIJA — Železarna Round Oak Steel Works je naročila dve novi

130-tonski električni peči od katerih bo imela vsaka transformator s 50.000 KVA. Ti peči bosta največji v Veliki Britaniji in bosta imeli saržni čas krajši kot dve uri. Ko bosta pričeli obratovati bodo ustanovili pet SM peči.

ZVEZ. REP. NEMCIJA — Po zahodnonemških podatkih imajo mini železarnice v svetu danes zmogljivost okoli 15 milij. ton surovega jekla letno. Od tega odpade največ na ZDA, in sicer 5,9 milij. ton. Nato pridejo Španija z 2,9, Italija 2,7, Brazilija 2,0 in ZR Nemčija z 1,1 milij. ton. V zahodnoevropskih državah imajo mini železarnice skupno letno zmogljivost 7,2 milij. ton surovega jekla.

(Nadalj. s 7. str.)

b) z učinkovitim izvajanjem funkcije proizvodnje v ožjem smislu angažira poleg sredstev, ki so naložena v osnovna sredstva, tudi še sredstva v obliki zalog materiala, zalog nedovršene proizvodnje in zalog gotovih izdelkov;

c) z učinkovito prodajo, ki se kaže v pogledu sredstev v nizkih zalogah gotovih izdelkov in nizkih terjatev do kupcev.

V naši vsakdanji praksi smo neprestano prisotni napakam pri ocenjevanju odgovornosti v podjetju za likvidnost ter za učinkovitost uporabe finančnih sredstev. V vseh podjetjih imamo organizirane službe, ki jim dodajamo prilastek finančne. Zaradi tega prilastka smo zelo hitro pripravljeni odgovornost za celotno finančno poslovanje podjetja reducirati na ljudi, ki vodijo oz. delajo v finančni službi. Iz tega, kar smo povedali glede zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev ter zagotavljanja učinkovitosti njihovega koriščenja, pa očitno izhaja, da vplivajo na likvidnost podjetja praktično vse njegove službe in da je torej likvidnost podjetja samo ena od sicer zelo pomembnih pojavnih oblik uspešnosti izvajanja družbenega procesa proizvodnje. Ker stoji na vrhu hierarhije organizacije družbenega procesa proizvodnje direktor podjetja, je torej za likvidnost tudi on primerno odgovoren. Pri tem se pojavlja takoj vprašanje, kakšna je potem funkcija finančne in ostalih služb v podjetju v pogledu likvidnosti. Na to vprašanje bi skušali odgovoriti tako:

a) Finančna služba je direktorju podjetja odgovorna za:

- pripravo predlogov politike poslovanja podjetja z vidika financiranja

- finančno spremljanje družbenega procesa proizvodnje

- poslovne odnose s finančnimi institucijami (bankami)

- angažirati sredstva v finančnih naložbah

- operativno razporejanje likvidnih finančnih sredstev.

b) Nabavna služba je direktorju podjetja odgovorna za:

- vire financiranja, ki jih predstavljajo obveznosti do dobaviteljev

- angažirana obratna sredstva v zalogah materiala (skupaj s proizvodno službo).

c) Proizvodna služba je direktorju podjetja odgovorna za:

- angažirana finančna sredstva v osnovnih sredstvih

- angažirana sredstva v zalogah materiala (skupaj z nabavno službo)

- angažirana finančna sredstva v zalogah nedovršene proizvodnje

- angažirana finančna sredstva v zalogah nedovršene proizvodnje

- angažirana finančna sredstva v zalogah izdelkov (skupaj s prodajno službo).

d) Prodajna služba je direktorju podjetja odgovorna za:

- angažirana finančna sredstva v zalogah gotovih izdelkov (skupaj s proizvodno službo)

- angažirana finančna sredstva v terjatev do kupcev.

Zaradi tako številnih vplivov delovanja vsake posamezne funkcije podjetja na likvidnost je očitno, da je racionalno poslovanje s sredstvi in s tem tudi likvidnost možno doseči samo z enotnostjo pripravljanja in izvajanja poslovne politike podjetja. Enotnost poslovne politike podjetja zagotavljamo s planom podjetja, katerega sestavni del je plan likvidnosti. Plan likvidnosti seveda ne more nobena služba v podjetju samostojno pripraviti, temveč je lahko samo rezultat enotnega dela vseh služb, ki na likvidnost vplivajo.

Zaradi precej neurejenih splošnih gospodarskih razmer se zelo radi zatekamo k mnenju, da je v naših pogojih likvidnost nemogoče planirati. S takim stališčem v nobenem primeru ne smemo soglašati. Res je, da je planiranje likvidnosti pri nas oteženo, zato pa je tudi kolikor toliko kvaliteten plan likvidnosti pri nas lahko tembolj učinkovit.

Izvajanje poslovne politike, ki se realizira z izvajanjem posameznih funkcij podjetja v skladu z načrtom, pomeni istočasno tudi izvajanje politike likvidnosti. To politiko očitno ne izvaja samo finančna služba, pač pa praktično vse službe v podjetju. Zato so potem za neposredno likvidnost direktorju soodgovorni nosilci vseh služb v podjetju in ne samo finančni direktor.

Vprašanje odgovornosti za likvidnost smo namenoma v tem sestavku posvetili nekoliko več prostora zaradi tega, ker je očitno, da vsi skupaj v preveliki meri pričakujemo rešitev tega težkega problema ravno od finančne službe.

Likvidnost podjetja v pogojih jugoslovanskega ekonomskega sistema

V prejšnji točki smo obravnavali likvidnost podjetja predvsem z vidika vpliva, ki ga ima podjetje samo na ta pojav. Žal pa smo ustvarili v Jugoslaviji razmere, zaradi katerih zapadajo posamezna podjetja v likvidnostne težave iz razlogov, ki so čisto izven meje njih samih. Te razloge lahko razvrstimo v dve skupini in sicer:

a) splošna gospodarska nelikvidnost

b) splošna inflacija.

Splošna gospodarska nelikvidnost ima trenutno prevladujoč vpliv na likvidnost železarn. Vsi napor, ki jih v samem podjetju vlagamo v smeri izboljševanja lastne likvidnosti, niso dovolj učinkoviti, da bi lahko paralizirali negativne učinke, ki jih ima na naše poslovanje splošna gospodarska nelikvidnost.

Zato verjetno tudi svoje likvidnosti sanirati ne bomo mogli, če se razmere v vsej državi ne bodo popravile. O splošni nelikvidnosti smo v zadnjih mesecih toliko slišali in toliko razpravljali, da na tem mestu ne bi mogli več ničesar novega povedati.

Zelo pogosto pa pozabljamo na izredno negativne učinke, ki jih ima na likvidnost železarn splošna inflacija. Upamo trditi, da zahteva tekoče poslovanje slovenskih železarn v tem trenutku okoli 150 milijonov din več finančnih sredstev, kot smo jih rabili pred edim letom in pol samo zaradi splošne inflacije, do katere je v tem času prišlo. Inflacija je zato za nas nezaželen pojav (čeprav nam po drugi strani prinaša tudi nekatere koristi) in zavzemati se moramo za vse tiste ukrepe ekonomske politike, ki vodijo k stabilizaciji cen.

Likvidnost in učinkovita uporaba sredstev

Če odmislimo zunanje vzroke, ki vplivajo na likvidnost podjetja (splošna nelikvid-

nost inflacije), potem je likvidnost podjetja in učinkovitost uporabe finančnih sredstev odvisna od:

a) kvalitete poslovne politike ter uspešnosti njenega izvajanja

b) obsega in kvalitete tujih virov financiranja, ki si jih podjetje uspe zagotoviti.

Uspešnost poslovne politike ugodno vpliva na likvidnost v dveh smereh in sicer:

- v obliki racionalnega koriščenja angažiranih finančnih sredstev

- v večanju lastnih virov financiranja poslovanja kot rezultat visokega dohodka oz. dobička.

Obseg in kvaliteta tujih virov financiranja, ki si jih podjetje uspe zagotoviti, je odvisna predvsem od naslednjih činiteljev:

- ponudbe finančnih sredstev na finančnem trgu. — Ta ponudba bo ob višji obrestni meri praviloma višja absolutno in tudi relativno, saj visoka obrestna mera zmanjšuje povpraševanje po finančnih sredstvih;

- uspešnosti izvajanja poslovne politike podjetja. —

Podjetje, ki je poslovno učinkovito, praviloma vedno lažje uspe pridobiti finančna sredstva iz tujih virov, kot pa se to dogaja neuspešnemu podjetju.

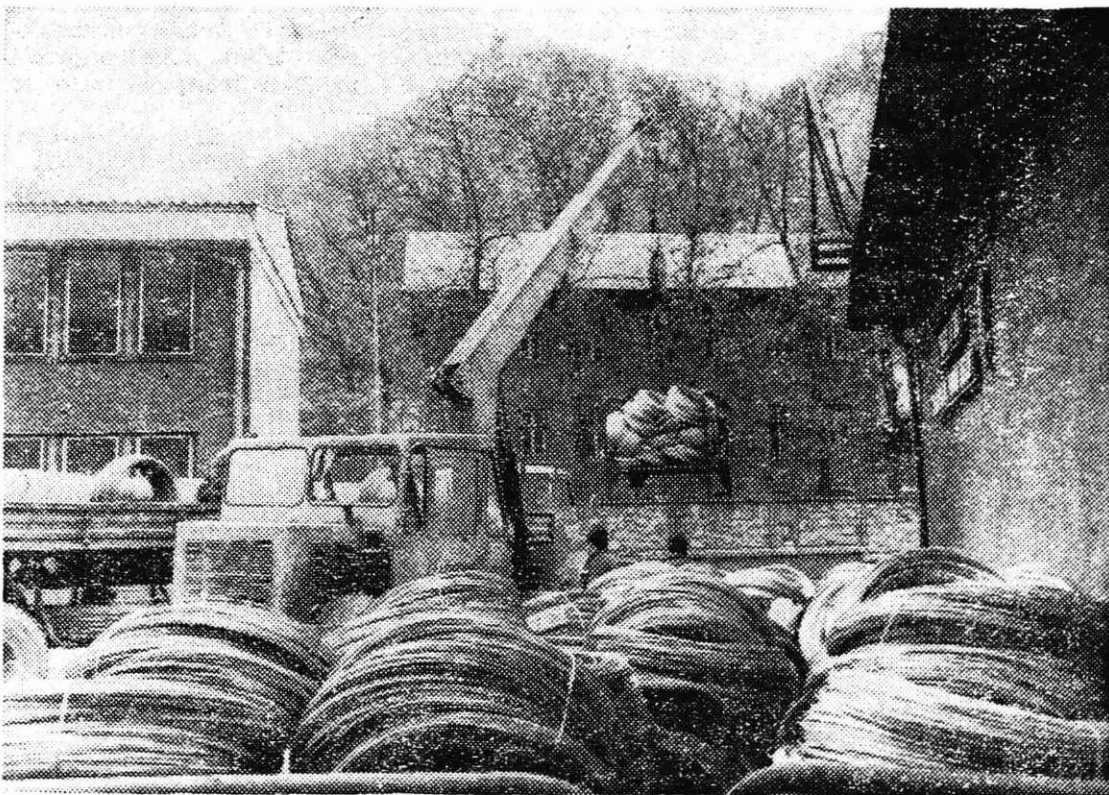
Poslovna politika v najširšem smislu ter kvaliteta njenega izvajanja ima torej prevladujoč vpliv na likvidnost podjetja; po drugi strani pa je uspešnost poslovne politike ozko povezana z likvidnostjo. Oba pojva sta torej medsebojno odvisna, pri čemer ima poslovna politika vendarle aktivno vlogo. Vprašanje reševanja nelikvidnosti, zato v nobenem primeru ne bi smeli obravnavati ozko na ta način, da bi se usmerili samo na pridobivanje dodatnih kreditov, intenzivnejšo izterjavo oz. v akcije za zmanjševanje zalog. Vse te stvari so samo sestavni del širšega dogajanja v podjetju, katerega uspešnost se v končni fazi vedno kaže v obliki večje ali manjše likvidnosti.

dipl. oec.

Andrej CETINSKI

Združeno podjetje

Slovenske železarne

Žico prevzemajo sodelavci iz žebjarne

S sej sindikalnih odborov

ADJUSTAŽA BLUMINGA

V sredo, 3. maja, je bila v prostorih valjarne Bela seja sindikalnega odbora adjustaža bluminga. Analizirali so izpolnjevanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da ni bil izpolnjen tretji sklep, ki obravnava ustanovitev mladinskega aktiva v oddelku površinske obdelave. Iz informacije predsednika pripravljalega odbora je razvidno, da bodo mladinski aktiv organizirali do konca meseca maja.

Na vseh štirih izmenah so na svečan način razdelili zaposlenim delavcem priznanja,

ob prisotnosti inž. Kavčiča in predsednika sindikalnega odbora tov. Hostnika.

Sledila so poročila posameznih referentov. Najprej sta poročala referent za odlike tov. Andreuzi in njegova pomočnica Zlata Homovec. Nekaj več sta povedala o zasedenih in nezasedenih terminih v naših počitniških domovih. Nato so določili dva sodelavca za brezplačno letovanje.

Na vrsti je bilo še poročilo referenta za kulturo in izobraževanje tov. Erjavca. Povedal je, da bodo ob izletu

pripravili kratek kulturni program, referent za prošnje in pritožbe tov. Burnik pa bo lahko o delu povedal več, ko bodo ustanovili že omenjeni mladinski aktiv. Kot zadnji je poročal še referent za športno rekreacijo tov. Hodžič.

V zadnjem delu seje so poudarili potrebo po tesnejši medsebojni povezavi z namenom, da bi predvideni izlet v redu potekal. Zaradi zapršenosti oddelka je treba čimprej opraviti sistematični zdravniški pregled za posamezne delavce.

VZROKI OBOLLENJ SRCA IN ŽILJA

Bolezni srca in žilja ter njih vzroke obravnavajo posredno ali neposredno v svojih prispevkih že drugi avtorji. Naj tu spregovorimo o tem nekoliko obširneje še z drugega vidika. Najpogostejši vzrok obolenja žil in srca je

poapnenje žil ali ateroskleroza

Zdrave arterije so prožne. V sistoli se razširjajo, pravimo, da utripajo. Zato jim pravimo tudi utripalnice. Pri aterosklerozi njih stena zatrdi, zadebeli, njihova notranjost ni več gladka in svetlina se zoži. Organi, ki so za življenje neogibno potrebni, kot npr. srčna mišica, ledvice in možgani, po takih zoženih arterijah ne dobe dovolj krvi in z njo tudi ne dovolj kisika. Njihovo delovanje oslabi. Ateroskleroza je obolenje, ki prizadene vse arterije telesa, vendar običajno pri enem bolj tiste, ki oskrbujejo srčno mišico, pri drugem tiste v možganih, pri tretjem ledvične arterije, nekateri pa obole predvsem na arterijah, ki oskrbujejo spodnji končini. Kaj se dogaja v žili odvodnici ali arteriji, da njena stena zadebeli, otrdi in se svetlina zmanjša? Notranjost zdrave žile je popolnoma gladka. Pri aterosklerozi se začno v steni žile nabirati maščobe in njim podobne snovi, posebno holesterol. Notranja obloga žile počasi, nastane čir, imenovan aterom. Ta lahko v veliki arteriji sčasoma doseže velikost nohta in še več. Notranjost žile je lahko kar posejana z ateromi. V njih se začne odlagati kalcij, žila poapni in zatrdi. S tujko imenujemo to zatrditev skleroza. Ker je predhodnik te skleroze aterom, imenujemo to bolezen kot že omenjeno ateroskleroza.

Pogosto slišimo tudi naziv arteroskleroza, s čimer hočemo označiti, da obstoji bolezen v tem, da arterije otrdevajo. Ko notranjost žile ni več gladka, je nevarnost, da se kri začne tod strjevati in da kakšni strdek svetlino popolnoma zamaši. Pravimo, da je nastala tromboza. Tisti del tkiva, ki ga je ta arterija prehranjevala, bo odmrli. Odmrli del imenujemo infarkt. Infarkte poznamo na srcu, v ledvicah, v pljučih, v možganih in drugih organih. Če nastane v možganih, govorimo o možganski kapi, če nastane v srčni mišici in bolnik zaradi tega umre, pravimo, da ga je zadela kap. Če se zamaši arterija, ki prehranjuje nogo, bo ta začela odmirati: govorimo o gangreni na nogi. Zamašitev arterij pa nima vedno tako hudih posledic. Možno je namreč, da kri namesto po zamašeni žili teče po sosednjih žilah, imenovanih kolateralah, ki lahko za silo včasih nadomestijo trombozirano arterijo.

Ateroskleroza pa ne privede vedno do popolne zamašitve določene arterije, kot smo opisali zgoraj. Večinoma gre za dolgotrajen proces, ki le delno zoži številne večje in manjše arterije v določenem organu. Če je ta organ srce, potem srčna mišica več let dolgo trpi pomanjkanje kisika. Njene posamezne vitre začno odmirati, namesto njih pa nastaja vezivo, ki nima sposobnosti krčenja. Srčna mišica kot votla krogla izgubi svojo moč, da bi zadovoljivo poganjala kri po telesu. Srce začne odpovedovati. Bolezen imenujemo ishemični miokardij. To je najpogostnejša bolezen srca in je natančneje opisana v poglavju o srčnem infarktu. Večinoma se pojavi šele v jeseni življenja in je eden najpogostnejših vzrokov smrti današnjega človeka.

Kaj povzroča ateroskleroza? Vsega še ne vemo. Poznamo samo nekaj dejstev v razvoju te bolezni. Poapnenje žil ali ateroskleroza ima vsak človek. Začne se že pri dojenčku in počasi napreduje do 40. leta. Med 40. in 50. letom je žilje še posebno občutljivo za to bolezen, od 60. leta dalje zopet manj. Ker so se v tej dobi žile že dokaj zožile, zadostuje v poznejših letih, če človeka pred tem ne poberejo druge bolezni, samo še malo, da zaradi zožitve svetline v prekrvitvi že omenjenih organov nastanejo motnje.

Kako hitro bo pri kom napredovala ateroskleroza, je odvisno od podedovanega ustroja žilja, od načina življenja, prehrane in drugih spremljajočih bolezni, ki pospešujejo poapnenje. To so predvsem zvišan krvni pritisk, sladkorna bolezen ter zvišana raven maščob in holesterola v krvi. Pri nekaterih rodovih je poapnenje žil pogostnej-

še. Kdor se malo giblje, kdor veliko sedi in se pretežno samo vozi z avtomobilom, bo prej obolel. Debelost pospešuje poapnenje žil.

Nevarna je hrana, ki vsebuje trde maščobe, tj. svinjsko mast, loj, surovo maslo, trdo rastlinsko maščobo, kot je npr. margarina. Rastlinska olja niso nevarna, olivno je celo zdravilno. Veliko, za skleroza nevarnih maščobnih snovi vsebujejo jajčni rumenjak, drobovina, posebno možgani. Preobilno uživanje kruha, krompirja in sladkorja vodi k debelosti in je škodljivo. Ogljikovi hidrati, ki so v teh hranilih, se ob preobilnem uživanju v telesu spremenijo v maščobe, ki pospešujejo poapnenje žil. Ob pomanjkanju telesnega gibanja telo ne porabi vse zaužite hrane. Predela jo v maščobe, ki se odlagajo v podkožju pa tudi v steni žil.

Pomanjkanje počitka, obilica skrbi, premalo spanja, stalna zadrega s časom so prav tako vzroki, ki pospešujejo poapnenje žil. Izredno škodljivo je kajenje. Kadilci še enkrat pogosteje obolijo za srčnim infarktom kakor nekadilci. Posebno pogosto pa obolijo kadilci zaradi zamašitve žil na spodnjih končinah.

Staranje človeka je odvisno od napredovanja ateroskleroze.

Bolj ko ima kdo žile poapnele, tem »starejši« je.

Spoznali smo ateroskleroza kot glavni vzrok za obolenja žilja in srca, ki prizadene ljudi, stare nad 40 let. Drug pomembni vzrok za obolenje srca, ki prizadene otroke in ljudi v mlajših letih, pa je

revmatična vročica

Včasih smo jo imenovali tudi akutni sklepni revmatizem. Ta bolezen je vzrok večini srčnih hibi. Z besedo srčna hiba označujemo pridobljeno ali prirojeno okvaro srčnih zaklopk, srčnega pretina in velikih žil v njihovem začetnem poteku. Rvmatična vročica nastane po okužbi z bakterijo beta hemolitični streptokok. Večino angin povzroča ta klica. Za njene strupe so nekateri otroci in mlajši ljudje, izjemoma tudi nad 30 let stari, preobčutljivi, 10 do 20 dni po angini se vnamejo sklepi: zapestje, koleno, gleženj, komolec, rame, kolk. Sklepi niso prizadeti vsi naenkrat. Najprej eden, čez nekaj ur ali dni drugi. Medtem se je vnetje v prvem sklepu lahko poleglo, se spet povrne, pa napade tretji sklep itd. V hudih primerih je naenkrat prizadetih tudi več sklepov. Vnet sklep je boleč, otekel, rdeč, toplejši. Bolnik ima vročino, precej se znoji. Vedno je pri tem prizadeto tudi srce. Včasih tako malo, da tega niti ne zaznamo, včasih pa je vnetje na zaklopkah tako izrazito, da se hitro pojavijo na srcu bolezenski šumi in druga znamenja okvare zaklopk. Sočasno je prizadeta srčna mišica, neredko tudi osrčnik, tj. srčna ovojnica.

Opisali smo popolnoma izraženo revmatično vročico. Pogosto pa je ta samo bežna. Angine se človek niti ne spomni, tako je bila lahka. Bolel ga je neznatno en sam sklep, ki na zunaj niti ni kazal bolezenskih sprememb. Vročina je bila malenkostna, tolmačili so jo kot lažjo gripo. Na srcu ni bilo zaznati sprememb, šele čez leta se je nad zaklopkami pojavil šum, po katerem so ugotovili njihovo okvaro, tj. srčno hibo.

Do odkritja in uporabe penicilina je bila revmatična vročica pogostna. Povzročitelj te zahrbtnje bolezni beta hemolitični streptokok pa je k sreči zanj zelo občutljiv. Večino angin zdravimo danes s penicilinom in tako preprečujemo razvoj revmatične vročice.

Endokarditis bakterialis

Srčne zaklopke, okvarjene od revmatizma, so dovzetne za dodatno vnetje, povzročeno po raznih bakterijah. To vnetje imenujemo bakterialni endokarditis. S tem hočemo povedati, da so se na endokardu, tj. notranji oblogi srca, ki ovija tudi zaklopke, naselile klice-bakterije in povzročile tam vnetje, ki je okvarilo zaklopke. Bolnik s srčno hibo, ki je zbolel z vročino, trajajočo nekaj dni, mora takoj poiskati pomoč pri zdravniku ali v bolnišnici, da lahko pravočasno ugotovijo, ali gre

za ponovno oziroma dodatno vnetje zaklopk. Takojšnje ustrezno zdravljenje z antibiotiki lahko prepreči hujše posledice.

Prirojene srčne hibe

Približno 9 lunarnih mesecev traja, da se v materinem telesu iz oplojenega jajčesa razvije za življenje sposoben plod. Otrok se bo razvil tako, kot določajo to geni, ki so nosilci dednih lastnosti. Geni so v 48 kromosomih, kromosomi pa v jajčecu matere in očetovi semenčeci, ki je jajčece oplodila. Če je v teh genih kaj narobe, se ta ali drug otrokov organ ne razvije normalno. Normalen razvoj lahko prepreči tudi kak drug vzrok, npr. rdečke, ki jih je mati prebolela v prvih 4 mesecih nosečnosti, morda tudi huda gripa v tem času, lahko rentgenski žarki, če je šla mati v začetku nosečnosti na rentgenski pregled, pa ni povedala, da je noseča.

Če je bil otrok zaradi teh navedenih ali drugih vzrokov rojen s hibo na srcu, govorimo o prirojeni srčni hibi. Teh je lahko več vrst. Našteli bomo nekaj pogostnejših: Odprtina v pretinu med oama predvoroma ali med prekatoma, nenormalna povezava med aorto in pljučno arterijo (Ductus Botalli persistens), prirojena okvara zaklopke aorte ali pljučne arterije. Ne normalen izstop aorte in pljučne arterije, združen z zožitvijo pljučne arterije, odprtino v pretinu med prekatoma ter zadebelitvijo stene desnega prekata imenujemo tetralogijo Fallot. Pri tej so otročki že od rojstva posinjeli, ker se mešata venozna in arterialna kri. Neredka prirojena srčna hiba je zožitev aorte itd.

Vnetje srčne mišice ali miokarditis

Davica in škrlatinka, predvsem pa revmatična vročica so vzrok miokarditisa v otroštvu in mlajših letih. Gripa, imenovana tudi influenza, je pogosten vzrok miokarditisa v poznejših letih. Nespameten junak je, kdor gripo prebolela stoji. Ob gripi, posebno z visoko vročino, je srce bolj ali manj vedno prizadeto, čeprav so znamenja te prizadetosti skromnejše izražena kakor pri davici ali revmatični vročici. Hujše vnetje srčne mišice poškoduje posamezne mišične vitre. Podobno kot pri okvari zaradi pomanjkanja kisika (ishemični miokardij) tudi tu vezivo nadomesti propadla mišična vlakna, kar vodi do oslavitve srca kot črpalke.

Obolenja srčne mišice iz raznih vzrokov

Številna so obolenja in strupi, ki lahko okvarijo srčno mišico. Eden pogostnih vzrokov njene okvare je kronično uživanje alkohola. Tudi pomanjkanje vitamina B₁ povzroči okvaro. Če vzrok bolezni srčne mišice ni znan, govorimo o primarni miokardij. Slovensko bi to opisali kot samoodsebo obolenje srčne mišice brez znanega vzroka. Grška beseda za srčno mišico je miokard.

Zvišan krvni pritisk

To bolezen imenujemo strokovno hipertonia arterialis. Vnetje ledvic in bolezni, ki povzročajo njih slabšo prekrvitev, npr. napredovala ateroskleroza ledvičnih arterij in prirojeno ali pridobljeno zoženje ledvične arterije ter nenormalno delovanje žlez z notranjim izločanjem lahko povzročijo zvišan krvni pritisk. V teh primerih je vzrok zvišanju znan in govorimo o sekundarni hipertoniji. V večini primerov pa vzroka ni moči ugotoviti. Teda govorimo o primarni ali esencialni hipertoniji. Pomembno je, da tako zvišanje čimprej odkrijemo in ga vztrajno zdravimo, da preprečimo okvare, ki jih povzroča. Zvišanje krvnega pritiska pospešuje poapnenje žil. Zaradi poapnelih ledvičnih arterij bo tak pritisk prešel iz obdobja, ko se da nanj z zdravili še vplivati, v obdobje, ko bo stalen, ko ga tudi z zdravljenjem skoraj ne moremo več znižati.

Zvišan krvni pritisk obremenjuje srce, ki bo z leti začelo odpovedovati. Tudi venčne ali koronarne arterije, ki oskrbujejo srčno mišico s kisikom, bodo ob zvišanem krvnem pritisku hitreje poapnele in ji dovajale premalo krvi s kisikom. Ker je levi prekat moral skozi leta iztiskati kri

(Nadaljevanje na 11. strani)

Razgovor z bodočimi hladno valjavci

V dveh letih zaključili pok

Že v prvomajski številki Železarnja, smo v posebnem sestavku predstavili dva specializirana oddelka — žičarjev in hladno valjavcev — dveletne poklicne metalurške šole. Takrat sta o teh učencih govorila ravnatelj šole dipl. inž. Tone Zevnik in instruktor za praktični pouk hladno valjavcev Boris Jeklič. V zadnji številki smo lahko prek razgovora z bodočimi žičarji spoznali kaj oni mislijo o tej šoli oziroma svojem bodočem poklicu, danes pa o tem govorijo bodoči hladno valjavci. Iz prejšnjih sestavkov moramo povzeti, da so se ti bodoči člani delovnega kolektiva zelo dobro odrezali tako pri praktičnem pouku v obratu, kakor pri teoretičnem pouku. V ta dva in tudi v druge specializirane oddelke namreč sprejemajo učence, ki so svojo šolsko obveznost zaključili v šestem ali sedmem razredu osnovne šole. Zanimivo ob tem je tudi, da so skoraj vsi učenci z dopolnilnim šolanjem opravljali tudi izpite čez sedmi in osmi razred osnovne šole, in da večini manjka le nekaj izpitov in bodo uspešno zaključili tudi osnovno šolo.

Tudi letos Železarna poleg drugega razpisuje 90 štipendij za specializirane metalurške poklice dveletne poklicne šole v katere se lahko vključijo učenci, ki so zaključili šolsko obveznost z najmanj šestimi razredi. V dveletno poklicno šolo za žičarje in hladno valjavce bodo sprejeli 35 učencev. Za tiste, ki niso prebrali prejšnjega sestavka, naj še enkrat poudarimo, da učenci v času šolanja prejemaajo štipendije odvisno od njihovega šolskega uspeha. Tako učenci prvega letnika prejemaajo od 160 do 400 din mesečno glede na učni uspeh, v drugem letniku pa od 180 do 420 din. Razen tega Železarna učencem iz oddaljenejših krajev nudi bivanje v šolskem internatu, kjer učencem, ki imajo v družini manj kakor 600 din dohodka na družinskega člana, nadomesti razliko med osnovno štipendijo t. j. 160 oz. 180 din in polno oskrbnino, ki je letos znašala 500 din. Z drugimi besedami to pomeni, da čim boljši uspeh ima učenec v šoli, več denarja mu ostane za njegove osebne potrebe. Razen tega pa so učenci drugega letnika — žičarji in hladno valjavci v obratu mesečno prejemaali od 100 do 300 din nagrade odvisno od pridnosti, v času prakse pa še po 3 din bonov dnevno za malico. Torej pogoji šolanja so izredno ugodni, pa prislusnimo, kaj pravijo učenci sami:

MILOŠ BAŠA je doma na Jesenicah v petčlanski družini in je zaključil 6. razred osnovne šole, danes pa mu manjkajo še štirje izpiti pa bo poleg poklicne uspešno zaključil tudi vseh osem razredov osnovne šole.

»Danes sem zadovoljen, ker sem s tako predizobrazbo imel možnost, da sem končal poklicno šolo, sicer bi trajalo več let, da bi z mnogo bolj trdim delom dosegel kakšno kvalifikacijo. Poklic mi je kar všeč pa tudi delo pri žičarskih strojih se mi ne zdi težko, razen pri nekaterih je nekoliko težje. Po opravljenih izpitih se bom za-

poslil v Železarno, za naprej pa še nisem razmišljal.«

ANTON ČOP je prav tako domačin iz Koroške Bele, izhaja pa iz petčlanske družine. Tudi on, kakor večina sošolcev, je končal le šest razredov osnovne šole, trenutno pa mu manjkata samo še dva izpita in uspešno bo zaključil tudi osnovno šolo.

»Po končani šolski obveznosti sem se zaposlil v Železarni, po nesreči oziroma ozdravljenju pa so me poslali v dveletno poklicno šolo. Seveda sem vesel, da imam vsaj poklic, ki se mi sicer ne zdi preveč privlačen, čeprav je

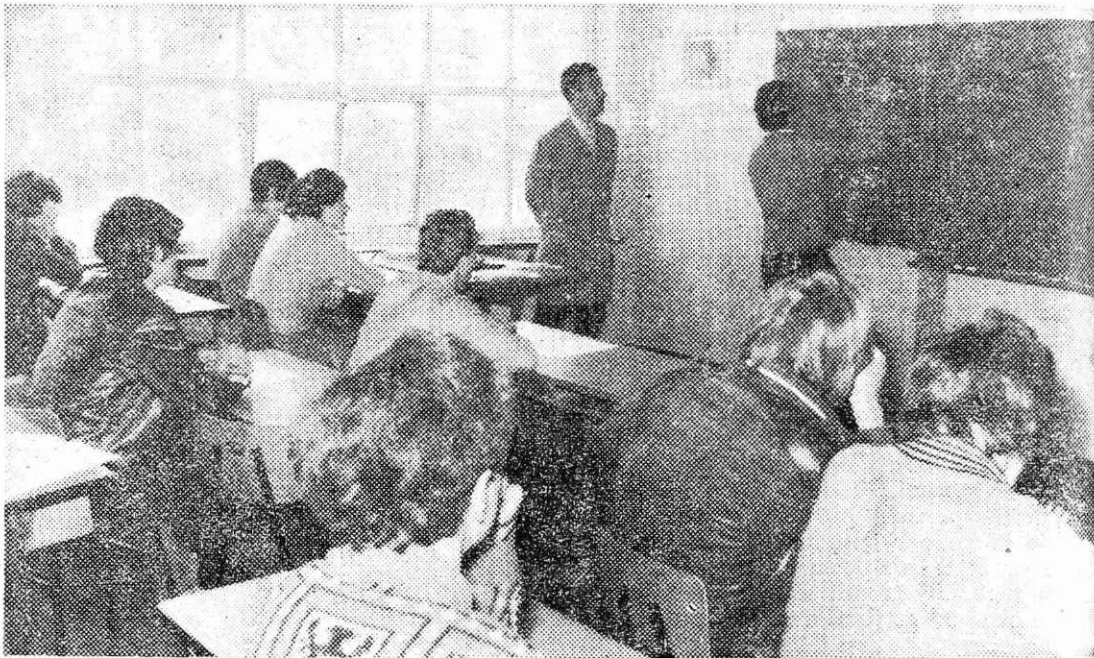
po svoje zanimiv in niti ne pretežak. Po končani šoli se bom zaposlil v Železarni, zelo rad pa bi se vpisal na večerni oddelek srednje tehnične šole — metalurški oddelek.«

MARJAN ZURMAN je po rodu Dolenec iz Sent Jerneja, doma v štirčlanski družini.

čarja ali orodjarja na isti šoli. Poklic hladnega valjavca je sicer zahteven, seveda pa je odvisno na katerem stroju delaš. Naš instruktor Boris Jeklič je dobro skrbel za nas in tudi pazil, da nismo delali na najtežjih strojih, čeprav jih poznamo. Po končani šoli se bom zaposlil v Železarni,

trenutno manjkajo še trije izpiti. Stanuje v internatu, kjer mu Železarna v celoti krije razliko med osnovno štipendijo in polnimi oskrbnimi stroški (320 din).

»To je bilo zame dovolj ugodno, da sem dosegel s tako predizobrazbo poklic, hkrati pa skoraj končal tudi

Bodoči hladno valjavci pri teoretičnem pouku

Ko je zaključil šolsko obveznost v 6. razredu osnovne šole je na šoli zvedel za razpis in se prijavil v dveletno poklicno šolo. Stanuje v internatu, kjer mu Železarna v celoti nadomesti razliko med 180 in 500 din za oskrbnino. Tudi njemu manjkata le še dva izpita in bo poleg poklicne uspešno zaključil tudi vseh osem razredov osnovne šole.

»Drugih možnosti s šestimi razredi nisem imel, če bi začel na transportu danes poklica ne bi imel. Seveda, če bi imel osem razredov bi se odločil za poklic ključavni-

po odsluženju vojaškega roka pa bom prišel nazaj le, če bo zgrajena nova hladna valjavna, sicer pa še ne vem. Glede osebnih dohodkov mislim, da je v Železarni kar v redu, le priden moraš biti in se prizadevati, to pa je tako povsod, če hočeš zaslužiti.«

ZORAN DUDIČ je doma na Jesenicah v štirčlanski družini. Končal je šest razredov osnovne šole, danes pa mu manjkata le še dva izpita in uspešno bo opravil tudi sedmi in osmi razred.

»To je bila zame s šestimi razredi edina možnost, da pridem do poklica. Pred tem sem se namreč pri SGP Sava učil za tesarja pa moram reči, da je v Železarni 100 % razlika kako pozorno gledajo na učence. Tu nekdo o tebi vodi računa in veš za svoje dolžnosti in pravice, tam pa kakor je naneslo. Sedaj sem zadovoljen, da imam poklic, ki se mi ne zdi težak. Če bom pri delu priden, imam še vedno možnosti, da naredim še kakšno šolo. Mislim, da so v Železarni res zelo ugodni pogoji za šolanje in odprte zelo široke možnosti tudi za tiste, ki iz takih ali drugačnih razlogov niso uspešno zaključili osnovno šolo. Po končani šoli se bom zaposlil v Železarni, po odsluženju vojaškega roka pa še ne vem kaj bom.«

MARJAN KOŠAR je doma v sedemčlanski družini v Radencih na Štajerskem, kjer je končal šest razredov osnovne šole. Z dodatnim usposabljanjem je opravljal tudi on izpite čez šesti in sedmi razred osnovne šole in mu

osnovno šolo. Poklic hladno valjavca se mi ne zdi tako težak in delo kar rad opravljam. Res pa je, če bi takrat imel končanih osem razredov bi se odločil za drug poklic, ne zato, ker tega podcenjujem, toda vsak mlad ima kakšne lastne poklicne želje. Zelo rad bi šel po končani poklicni šoli in seveda uspešno opravljeni osnovni šoli na kadetsko šolo, seveda pa to ni samo od mene odvisno. Glede samega šolanja mislim, da je zelo ugodno predvsem za nas iz oddaljenejših krajev.«

NIKO KEMPERLE je Jeseničan, vendar pa ker je brez staršev, živi v internatu. V šolo se je vključil s šestimi razredi osnovne šole, danes pa mu manjkajo še trije izpiti, da bo uspešno zaključil tudi poklicno šolo.

»Ko sem na osnovni šoli zvedel za razpis, sem se odločil za hladno valjavca, ker s šestimi razredi druge možnosti res nisem imel. Žal pa sem spoznal, da mi delo v Železarni ne leži preveč in rad bi šel kam drugam, predvsem me vleče v kadetsko šolo. Seveda pa je odvisno od tega ali bom sprejet, če ne, se bom pač zaposlil v hladni valjavni. Poklic hladno valjavca se mi ne zdi preveč težak, le umazan je, pa saj so tudi drugi poklici umazani. Potrebno pa je za poklic res imeti veselje.«

FRANC KREVS, je doma v sedemčlanski družini v Mirni peči na Dolenjskem. Stanuje v internatu, kjer mu Železar-

Zaključni letnik učencev — hladno valjavcev

licno šolo in osemletko

na v celoti krije razliko med osnovno štipendijo in oskrbnimi stroški. Ker je tudi on končal le 6. razredov osnovne šole, opravlja izpite čez štiri in sedmi razred osnovne šole in mu trenutno manjkajo le še trije.

»Seveda sem zelo vesel, ko zaključujem poklicno šolo s šestimi razredi osnovne šole. Poklic hladno valjavec se mi ne zdi niti tako težak, seveda pa je odvisno na katerem stroju delaš. Po končani šoli me pogodba veže, da se zaposlim v Železarni, sicer pa je to tak poklic, ki ga lahko opravljaš le v železarnah. Če bom uspel z vsemi izpiti, bi zelo rad nadaljeval šolanje na večernem oddelku srednje tehnične šole — metalurški oddelk. Glede šolanja pa mislim, da je zelo ugodno za vse tiste, ki niso uspeli zaključiti vseh razredov osnovne šole in je glede ugodnosti, ki jih nudi Železarna dostopna vsem.«

DRAGO HANZEK je doma na Jesenicah v štiričlanski družini. V poklicno šolo je bil sprejet s šestimi razredi, danes pa mu manjkajo le še trije izpiti pa bo poleg poklicne šole imel uspešno zaključeno tudi osnovno šolo.

»Vpis na dveletno specializirano šolo je bila zame s šestimi razredi edina prilika, da pridem do poklica. Žal moram priznati, da mi poklic ne leži, kakor pravimo. Poklic sam po sebi niti ni tako težak in je dosti zanimiv, saj delaš pri strojih, vendar pa se mi zdi osnovno, da do poklica moraš nekaj čutiti. Veselje do poklica, to je osnovno in tega se mi zdi, da mi manjka. Po končani šoli bom izpolnil svoje pogodbenne obveznosti do Železarne, vendar bi se rad v tem času usposobil za poklic, ki me veseli. Kar se tiče ugodnosti šolanja in samega načina šolanja, smo vsi zadovoljni, le včasih smo imeli občutek, da nismo enakopravni z ostalimi sošolci na šoli, ki delajo triletno poklicno šolo. Še vedno je preveč prisoten občutek, da je ta dveletna šola le za tiste, ki se težje učijo.« (Najbrž je odveč poudarjati, da so to bodoči hladno valjavci sami povsem demantirali s tem, ker so v dveh letih naredili

to, za kar bi normalno rabili štiri leta — op. ur.)

IVO TROBIČ je sicer rojen v Novi Gradiški na Hrvaškem v petčlanski družini, vendar pa je že »star« Jeseničan oziroma Beljan. Na šolo je vstopil s šestimi razredi osnovne šole, danes pa mu manjkajo le še trije izpiti in poleg poklicne šole, bo imel uspešno zaključeno tudi osnovno šolo.

»Na šolo sem se pač vpisal, ker druge možnosti nisem imel in priznam, da me poklic ne veseli preveč. Če bom uspešno naredil vseh osem razredov osnovne šole, bi se najraje vpisal na večerni oddelk srednje tehnične šole — metalurški oddelk. Moram pa reči, da poklic hladno valjavec ni preveč težak, le ne veseli me. Hvaležen sem Železarni, da sem se izučil in se bom v hladni valjarni tudi zaposlil po končani šoli, rad pa bi, kakor sem že dejal, nadaljeval šolanje.«

DORCI KOFLER je doma iz Mojstrane, kjer je končal sedem razredov osnovne šole in od koder se vozi v šolo. Da uspešno opravi tudi osnovno šolo, mu manjkajo še trije izpiti.

»Druge možnosti takrat nisem imel in sem se vpisal na dveletno specializirano šolo in zadovoljen sem, da sem prišel vsaj do poklica. Poklic hladno valjavec se mi ne zdi težak, vendar pa bi se, če bom uspešno končal obe šoli — poklicno in osnovo — rad usposobil za drug poklic. Zelo me veseli poklic ključavničar ali kaj podobnega. O poklicu katerega sem se izučil sem vedel zelo malo, morda bi bilo drugače, če bi o njem več vedel. Šolanje samo se mi zdi zelo v redu in tudi pri praktičnem pouku, so zelo skrbeli za nas.«

ZORAN ROZMAN je doma na Jesenicah v štiričlanski družini. Končal je šest razredov osnovne šole. Z dopolnilnim šolanjem je tudi on opravljal izpite čez sedmi in osmi razred osnovne šole in mu trenutno manjkajo še štirje izpiti in bo tako hkrati zaključil tudi osnovno šolo.

»To je bila zame lepa prilika, da z nedokončano

osnovno šolo dosežem poklic. Poklic se mi ne zdi niti tako težak in mi ni žal, da sem hladno valjavec, čeprav bi se najbrž, če bi končal vseh osem razredov osnovne šole odločil za drug poklic. Po končani šoli se bom zaposlil v hladni valjarni, po odsluženju vojaškega roka pa bi rad nadaljeval šolanje na večernem oddelku srednje tehnične šole — metalurški oddelk, morda pa že preje, če bom uspel z vsemi izpiti in seveda, če mi bodo to možnost nudili. Način šolanja se mi zdi zelo v redu, čeprav po enotedenski praksi nekoliko upade učna koncentracija, pogoji šolanja pa so sploh odlični.«

FRANCI NADIZAR je tudi doma na Jesenicah v tričlanski družini. Končal je šest razredov osnovne šole, danes pa mu manjkajo le še trije izpiti, da bo končal tudi osnovno šolo.

»Če imaš zanimanje in veselje, ni noben poklic težak. Takrat druge možnosti s šestimi razredi nisem imel in vesel sem, da je bilo vsaj to, imam vsaj poklic. Po končani šoli se bom zaposlil v Železarni in če bom uspel, bi rad nadaljeval šolanje na večernem oddelku tehnične srednje šole — metalurški oddelk. O poklicu hladno valjavec sem že precej vedel, o čemer mi je pripovedoval po-

kojni oče, ki je bil žičar v Železarni. Ni mi žal, da sem se odločil za to in hvaležen sem Železarni, da nam je to omogočila, ker druge poti z nedokončano osnovno šolo nismo imeli. Sicer če bi normalno končal osnovno šolo bi se odločil za drug poklic, vsekakor pa železarski.«

MILAN LASNIK je prav tako Jeseničan, doma v sedemčlanski družini. Tudi on je končal v času obveznega šolanja le šest razredov osnovne šole, danes pa mu manjkajo le še trije izpiti in bo nadoknadil zamujeno.

»Ni mi žal, da sem se izučil tega poklica. Delo sicer ni težko, vendar pa je odvisno na katerem stroju delaš. Na nekaterih strojih je kar prijetno delati, na drugih pa je težje. Po končani šoli se bom zaposlil v Železarni, ker me veže pogodba, če pa bom naredil osemletko, pa bi zelo rad šel na kadetsko šolo, če pa ne bi bil tam sprejet, pa bi zelo rad nadaljeval šolanje na večernem oddelku srednje tehnične šole.«

DUŠAN MARN je doma v štiričlanski družini na Jesenicah, kjer je zaključil šolsko obveznost v osmem razredu, vendar s popravnimi izpiti, ki jih je uspešno opravil že na poklicni šoli.

»Preden sem se vključil v dveletno specializirano poklicno šolo, sem že delal kot ne kvalificirani delavec v Cokli na Blejski Dobravi. Vendar sem spoznal, da tu nimam perspektive in sem se odločil za šolo. Moram reči, da je poklic dosti težak, če bi to

preje vedel, bi se odločil za drug poklic. Najbrž je temu vzrok, da nimam prevelikega veselja do tega poklica in zato se mi zdi tudi težak. Po končani šoli se bom zaposlil v Železarni, za naprej pa ne vem, zelo rad bi se še izpopolnil v čem. Priznati moram, da je šolanje zelo ugodno, saj bodo skoraj vsi učenci poleg poklicne šole opravili tudi izpite čez sedmi in osmi razred osnovne šole, kar druge najbrž ne bi bilo mogoče.«

ZAKLJUČEK:

Vseh učencev v drugem letniku dveletne poklicne šole — oddelk hladnih valjavcev — je sicer 17, vendar smo uspeli v razgovor zajeti le 14 učencev, za kar se jim zahvaljujemo.

V nevezanem razgovoru z nekaterimi učenci smo ugotovili, da zelo malo ali vsaj zelo nedoločeno vedo o svoji zelo lepi perspektivi, ki se jim odpira z izgradnjo nove hladne valjarne na Beli. Nekateri so o tem sicer nekaj vedeli, vendar pa menijo, da je to le govorenje. Menimo, da bi o tem morali učence tako v šoli, kakor pri učni praksi bolj seznanjati, morda pa bi celo kazalo, da bi tem učencem, vključno z valjavci prvega letnika spregovoril o novem projektu hladne valjarne in perspektivi hladno valjavcev nekdo iz uprave podjetja. Na sploh se nam zdi, da bi na šoli morala biti bolj prisotna pri vseh predmetih tako dosednji razvoj Železarne, kot njene perspektive.

V valjarni Bela montirajo nove Bronxove škarje (zapis o tem preberite v prihodnji številki)

(Nadaljevanje z 9. strani)

proti večjemu pritisku, je njegova stena postala močnejša, njegove mišične vitre so se okrepile in pomnožile. Zato potrebujejo več kisika, ki ga jemajo po koronarnih arterijah. Le-te pa so zaradi poapnenja zožene in tako srčna mišica vkljub večji potrebi ne dobi kisika. Začne propadati. Levi prekat srca popušča, kri v pljučih zastaja, pojavi se srčna naduha, t. im. kordialna astma.

Pljučne bolezni kot vzrok srčne okvare

Zazdravljena pljučna tuberkuloza, ki je okrnila površino pljuč, kronični pljučni katar, napihnjenost (= emfizem) pljuč, huda bronhialna astma, pljučne embolije in še nekatera redkejša pljučna obolenja kakor tudi obolenja pljučnih žil obremenjujejo in slabijo desni prekat srca, ki po pljučni

arteriji poganja kri v pljuča. Srce, ki oslabi zaradi pljučne bolezni, imenujemo pljučno srce.

Vnetje osrčnika ali perikarditis

Srce je ovito s posebno ovojnico, imenovano osrčnik ali perikard. Tuberkuloza, revmatična vročica ter nekateri drugi znani in neznani vzroki lahko povzročijo vnetje osrčnika. Po vnetju se osrčnik zabrazgotini in pogosto poapni. Potem kot oklep stiska srce in ga ovira v njegovem delovanju, to je t. i. »oklopno srce«.

Srčna nevroza

Približno tri četrtine ljudi, ki prvič iščejo pomoči pri zdravniku zaradi težav pri srcu, srca sploh nima bolnega. Njihove težave so zbadanje pri srcu, občutek tresenja pri srcu, čutijo, da jim srce razbija, ne morejo ležati na levi strani, zdi se

jim, da ne morejo dovolj globoko vdihniti in da jim primanjkuje zraka. Pri teh ljudeh srce dostikrat sploh ni bolno, vznemirjeni so samo živci. Te vrste težav povečuje kajenje, preobilno pitje prave kave, pomanjkanje počitka, neurejene razmere doma in v službi. Odstranitev vseh navedenih škodljivih vplivov in vzrokov zmanjša težave pri srcu.

Sklep

Skušali smo podati najpogostnejše vzroke srčnih bolezni. V medicini velja načelo, da je bolezen bolje preprečiti kakor zdraviti. Za bolezni srca velja to morda še bolj kakor za druga področja. Spoznava njihovih vzrokov nam v dokajšnji meri omogoča, da do bolezni sploh ne pride. To pa je tudi cilj, ki ga ima letošnji svetovni dan zdravja.

Dr. Josip Turk

Franc
Fon

Leta 1941 pri karavanškem predoru

Karavanški predor na Hrušici, ki ga je aprila 1941. leta minirala umikajoča se jugoslovanska vojska, so Nemci kmalu po zasedbi Gorenjske skušali obnoviti in usposobiti za promet v najkrajšem času. Zaradi dela pri obnovitvi predora so dobili veliko delavcev iz jeseniške tovarne in tudi od drugod in tako sem se znašel med njimi tudi jaz ter mnogo mojih znancev in prijateljev. Delali smo v treh izmenah, ponoči in podnevi. Jaz sem delal v skladišču in tako sem imel stik skoraj z vsemi delavci na moji izmeni, kajti le-ti so hodili k meni po cement, razno železnino in druge stvari, ki so jih potrebovali pri delu. Nemci so v tistem obdobju že napravili popis prebivalstva, pri katerem so tudi določili stopnjo zanesljivosti za vsakega posameznika. Oznanjali so nov red. Gorenjcem so obljubljali neizmerno blagostanje. Tu in tam je res kak naivnež nasedel njihovi propagandi in nekaj takih se jih je tudi prijavilo v takomenovani Wermanscehaft in ob nedeljah so paradirali v uniformah s

strumnim korakom skozi Jesenice. Okupator je hotel pritegniti v svoj propagandni aparat tudi veterane iz I. svetovne vojne. V ta namen so osnovali Zvezo bojevnikov in nekateri kranjski Janezi so si ob raznih svečanostih pripenjali na prsi razna odlikovanja, ki so se jih priborili na Soški fronti in v Galiciji.

Dogodki so si potem naglo sledili. Nemčija je napadla Sovjetsko zvezo. Kmalu za tem so se pričele prisilne selitve zavednih slovenskih družin v Srbijo. Tisti posamezniki, ki so si obetalj lepše čase pod vladavino Nemčije, so morali z grenkobo priznati svojo zmoto. Nekaj pa nas je bilo, ki smo ta novi red, ki ga je oznanjal okupator občutili na svoji koži, že deset let poprej in še več, pod italijanskim fašizmom v okupirani Primorski. Kar precejšnje število nas je živelo na Jesenicah. Bilj smo iz vseh krajev od Bovca pa do Trsta, razlikovali smo se le po narčju. Takoj ob napadu na Jugoslavijo aprila 1941, smo se zbrali v takomenovani Soški Legiji — v Novem me-

stu. Bilo nas je okrog 2000. Kdo bi opisal naše razočaranja, ko smo se po kapitulaciji Jugoslavije vračali in na Jesenicah že naleteli na italijanske vojake? Pri obnovi karavanškega predora nas je od omenjenih delalo kakih 20. Pripovedovali smo domačinom, kaj vse smo doživljali pod fašizmom v domačem kraju. Vsak izmed nas je imel del zgodovine že za seboj, jaz sam sem šel pred prihodom v Jugoslavijo dvakrat skozi italijanske fašistične zapore in to še pred odslužitvijo vojaškega roka.

Domačini so nas kaj radi poslušali, vendar smo bili pri pripovedovanju previdni, kajti za eno samo napačno besedo bi nas lahko izgnali ali zaprli.

Kmalu sa začele pokati prve partizanske puške na Mežakliji in v Karavankah. Delavci, ki so se vozili iz žirovniške in bohinjske smeri so že vedeli povedati o prvih partizanih ali gošarjih, kot so jih takrat še imenovali.

Nekega jutra, ko sem šel na delo z Jesenic proti Hrušici, sem videl požgano žago

na Plavžu in nemške policiste, ki so legitimirali slehernega človeka, ki je šel mimo. Mor-da ta akcija in še druge, ki so sledile niso imele takrat tako velikega vojaškega pomena kot pa moralno političnega. Gorenjci so ob teh akcijah spoznali, da o njihovi usodi odloča poleg Nemcev še nekdo, ki se ne boji selitev, ne zaporov, ne streljanja.

To so bili partizani, ki jih je bilo čedalje več in le-teh Nemci tudi z modernim orožjem niso mogli uničiti.

Spominjam se, s kakšnimi žarečimi obrazy, s kakšnim zanosom, so delavci pripovedovali o sabotažnih akcijah, o napadih na nemške policiste, ki so jih izvršili partizani. Tudi Nemci so kmalu spoznali, da Gorenjcev ne bo tako lahko pridobiti, kot so si prvotno zamislili. Tudi razni ovaduhji in izdajalci jim niso mogli kaj prida pomagati, kajti marsikateri od teh je že prejel zasluženo plačilo.

Ob takem napetem vzdušju je nekega dne prišel k meni v skladišče, moj stari znanec

in rojak iz Soške doline, Matko Fon iz Koroške Bele. Skromen in redkobeseden kot je bil in je še danes, mi je v skupih besedah obrazložil, da nabira razstrelivo, naboje za partizane ter da nujno potrebuje detonatorje za miniranje. Razstrelivo je dobil pri predoru s pomočjo pokojnega Viktorja Gregorca z Javornika, ki je bil zaposlen pri predoru v meznem oddelku. Težje je bilo dobiti detonatorje. Mojster Kampar jih je hranil v miznici svoje pisarne, to se pravi, da so bili pod dvojnimi ključem. Mojster Kampar je bil Avstrijec. Govoril je tudi hrvaško in ni bil videti posebno navdušen pristaš nacistov. Tudi do naših ljudi je imel lepši odnos kot ostali nemški uslužbenci, ki so bili zaposleni pri obnovi predora. Jaz sem imel prost vstop v njegovo pisarno, ki je bila v nizki zgradbi tik ob predoru. Vsak dan sem mu namreč prinašal v podpis izdajnice materiala, večkrat se je zgodilo, da je bil mojster odsoten, pisarna pa odprta in v takem primeru sem pustil papirje kar na mizi. Tudi ključ v miznici sem večkrat opazil. Ne vem, ali jih je pustil iz pozabljenosti ali površnosti. Na vse to sem pomislil, ko me je Matko prosil za detonatorje, zato sem pristal, da mu jih bom preskrbel.

Z Matkom sva bila stara znanca. V Jugoslavijo je prišel še pred menoj, ker bi moral kot mobiliziranec v Etiopijo. Bil je redkobeseden in odločen in zaupal sem mu. Skrbelo me je le, če ima

medan
prete
o groš
bi prim
in m bi
To za
ča oblj
se sklen
kapač
se zama
na, tre
je greča
objano
onoval
dih vi
odjati
Pakšno
kan je
se odse
vsi in
zlo bi
Bloma
ozbil v
zabil i
soli ra
tehi s
se zakle
da mir
vri. Nis
porak
za boj g
Si Zasu
mido p
zadal n
pikova
tene v
bi bil
pri bi r
Dami j
ndripal
nagovc
ne izda
steje vs
pih in j
vri nato
v ladišč
Vn pis
zanil.
sključu
skupod

STO DNI V ŠPANIJU

POLDE ULAGA

(nadaljevanje)

Zelo zanimiva sta še dva izleta, ki jih je organizirala španska agencija Misan tudi za naše goste. Izlet pod naslovom Palma po noči pričinja z obiskom že omenjenega lokala Rosan, kjer postrežejo z raznimi pijačami. Od tam je odhod v ogromno plesno dvorano, kjer je ples do polnoči ob odlični glasbi. Od polnoči do enih pa je program baleta, španske folklore in pevcev solistov. Ob enih je avtobusni izlet v restavracijo na prostem. Tam dobi vsak na krožniku kos surovega mesa in kos kruha. Meso mora na žaru sam speči. Če ga zna je v redu, sicer pa meso uniči. Pije pa vsakdo kolikor hoče rdečega vina ki je v sodih na razpolago. Ta izlet traja včasih tudi do zore.

Za Jugoslovana pa je še boljši večerni izlet v Barbaco na španski praznik. Tu dobi vsak ob prihodu surovo hre-

novko, ki si jo mora na žaru sam speči. Pred večerjo je predstava dresiranih andaluzijskih konj. K večerji se zbere v ogromnem in nalašč za to zgrajenem poslopju več tisoč turistov. Ti so postreženi s svinjsko pečenko in kuretino na žaru, krompirjem v oblicah, solato, pecivom, pudingom, kavo in pijačo. Pijača, tj. vino, je na razpolago v sodih in si točijo turisti kolikor hočejo. Med večerjo, ki traja eno uro igranja godba in ob koncu večerje že vseh 5000 turistov poje, stopa med petjem na klopi pa tudi na mize. Ob deseti uri napovedo konec večerje. Vsi morajo zapustiti prostor in oditi na teraso ali v ogromen vrt, kjer je ples do polnoči. Medtem ko je pri večerji pijača v neomejeni količini zastoj, je tu zelo dra-

ga. Z organiziranjem takih izletov španske agencije prafinjeno izjemajo turiste. Pri

ogledu raznih trgovin nudijo najprej pijačo zastoj, nato pa turist, že malo vinjene, lažje pretentajo za nakup.

Čeprav so vsi organizirani izleti pretirano dragi, so vsi udeleženci trenutno zadovoljni, ker jim povsod nudijo »brezplačno« pijačo. Se pa jeze naslednjega dne, ko opazijo prazno denarnico.

Menda ni bilo niti enega Inexturistovega gosta, ki bi imel zadnji dan v žepu še kak denar. Cena izletov, dnevna pijača in kupovanje spominčkov, je osušila vsakogar. Ob povratku nekateri niso imeli denarja niti za letališko takso.

In kako sem jaz preživel sto dni v Španiji kot predstavnik agencije Inexturist Jesenice.

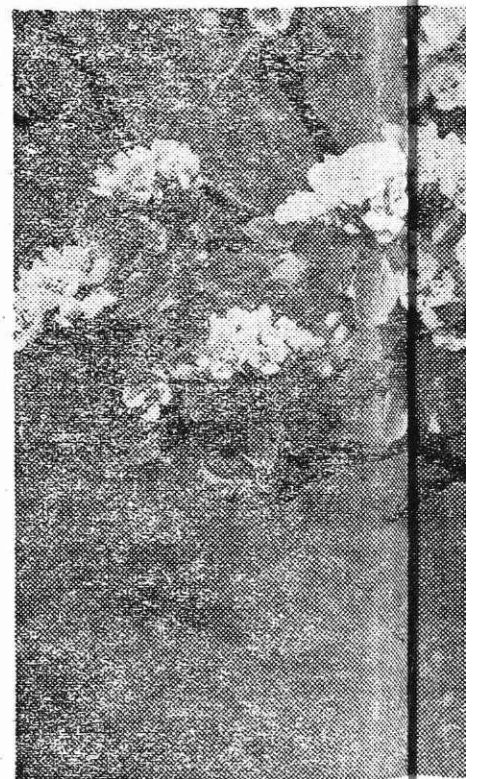
Že 17. junija sem ob prihodu spoznal, da nisem zaželen, in sem po namestitvi gostov ostal brez prenočišča. Noč sem preстал v recepciji hotela El Yate pri čuvaju, ki

sem ga poznal od prvomajškega izleta v Palmo.

Naslednjega dne sem od španske agencije zahteval primerno sobo. Dobil sem jo šele popoldne v Ciudad Jardinu. Bila je v tretjem nadstropju in dokaj skromna. Španska agencija me je plašila, da ne bom dobil dovoljenja za bivanje in delo in še manj podaljšane vize.

No policiji so me imeli za predstavnika stotih komunistov, težko sem jim dopovedal, da sem le predstavnik 100 jugoslovanskih turistov.

Goste naj bi imel v štirih hotelih v razdalji 12 km. To je teklo do glavne sezone. Toda v glavni sezoni je zaškrpalo. Eden hotelov je dva dni pred prihodom aviona odpovedal vse sobe. Šel sem na špansko agencijo, kjer so rekli najdite se. Šel sem na policijo, tam pa so mi predlagali naj se najavim pri ministru za turizem. To sem tudi storil. Ko sem mu vse objasnili, je poklical direktorja španske agencije in direktorja hotela. Prišla sta in se prepirala po cigansko, da pogodba drži in ne drži. Minister je zahteval, da hotel sobe oskrbi. Ta jih je oskrbel, toda 50 km daleč v kraju brez morja, brez avtobusa, brez pošte in brez telefona. Ljudje so bili besni in me zmerjali, toda pomagati ni-

Čeprav je že odcvetelo, pa pravemlač

sem mogel. Dobival sem celo grozilna pisma. Zatekel sem se zopet k ministru in po enem tednu so bili vsi gostje, ki so bili namesto na odidihu, v »pregnanstvu«, prepeljani v odlični hotel, v kakršnem Jugoslovani še niso bili.

Bil je tudi primer, ko so me novo prispeli gostje nekega hotela klicali zjutraj ob

4. ker
som bi
pdom
nem v
so ki s
Inurist
vs red
sto nisc
teč dr
aktivat
se mo
go pon

mojster detonatorje prete in če vodi evidenco o prošnji. V takem primeru bi imanjkljaj takoj opazil in bi gotovo padel name. To za ugibanje ni bilo več časa, obljubil sem in obljubo sem sklenil izpolniti, potem kapač bo pa bo. Dva dni sem zaman čakal ugodni trenutek, tretjega dne pa se mi je sreča nasmehnila. Kot običajno sem v šopu papirjev opazoval izza podbojev skladišnih vrat, kdaj bom videl odjati mojstra v predor. Po kakšnem 10-minutnem čakam je res odšel. Naglo se odšel k njegovi pisarni, vsilil in prvo kar sem opazil bili ključji v miznici. Bloma sem se še enkrat ozrl vratom, odprl predal za bil pet detonatorjev, ki so bili raztreseni po predalu teh spravil v žep. Predal sem zaklenil ter se kar se je da mirno odpravil skozi vrata. Nisem napravil morda peorakov, ko sem zaslišal za boj glas: »Was wünschen Sie?« Zasukal sem se, kot bi me pograbil za tilnik ter zagledal mojstra, ki se je nepravilno vrnil iz predora ter me vprašujoče gledal. Če bi bil vrnil le pol minute prej bi me zalotil pri delu. Dami je srce precej močnejše, sem še dosti mirno odgovoril, da sem mu prišel izdajnice v podpis. Mojster je vstopil, pregledal papir in podpisal ter mi jih vrnil nato sva oba odšla, jaz v ladišče on pa v predor. V pisarne pa je to pot zamislil. Detonatorje sem v skrinjico zavil v papir ter jih skril pod star zapuščen šte-

dilnik. Čez kakšno uro je že prišel ponje Matko, ko je odhajal z dela ter jih vesel odnesel. Pozneje mi je povedal, da jih je še isti večer izročil v prave roke.

Nekaj dni po tem dogodku sem bil vseeno malo v skrbeh, posebno, kadar sem zagledal pri predoru kakšnega policajca. Ko pa je minil teden in se ni nič zgodilo, sem se pomiril. Nekega večera pa je prebivalce Blejske Dobrave in bližnje okolice vznemirila močna eksplozija. Delavci, ki so drugi dan prišli na delo z jutranjim vlakom, so povedali: Steber električnega daljnovoza na Lipcah je šel v zrak. Nihče ni povpraševal, kdo je to naredil, kljub temu smo vedeli vsi. Zvedel sem tudi, da bo električna centrala v Zasipu onesposobljena za dalj časa. Prišel je k meni tudi moj znanec Matko, ker pa nisem bil sam, me je samo resno pogledal. Šele čez nekaj ur sva imela priliko, da sva se pogovorila med štirimi očmi in najinega veselja ni bilo konca. Ko je Matko odhajal, je še pripomnil: »Hladno postaja, vidim, da imaš na policah precej odej, bi lahko katero pogrešil?« Odgovoril sem mu: »Vseka kor in upam, da bom manj tvegati, kot sem z detonatorji.«

Čez nekaj dni je že odnesel prvo odejo, jaz sem pa užival ob mislih, da sem tudi sam droben člen tiste močne verige, ki je spajala vse naše zavedne in napredne ljudi v odporiškem gibanju za osvoboditev izpod okupatorjevega jarma.

rave mladi še nismo občutili — Foto Danilo Svetlin

4. ker niso hoteli sob, ki so bile dodeljene. Pred prdom vsakokratne skupine sem v hotelih pregledal sobe, ki so bile določene za Inuristove goste. Bile so vsi redu. Toda ponoči gosti niso dodelili teh sob, teč druge v depandansah, aluivatnih hišah. Odpeljati se moral 12 km daleč in go pomiriti kolikor se je

dalo, kajti v službi je bil le nočni čuvaj, ki je dobil tak nalog od receptorja. Ukrepati je bilo mogoče šele naslednje jutro, ko sta prišla direktor in receptor hotela v službo. Na tak način so hoteli španci obdržati boljše sobe za druge goste, Jugoslovane pa dodeliti v neprimerne.

(Se nadaljuje)

6

— Mogoče so tudi naši med njimi, — je bodrila ena izmed njenih sester bolj sebe kakor druge.

— To niso naši hribi, — je to upanje upihnila Strguljčeva.

— Najbolj pametno je, da počakamo še en dan ali dva, da bomo zvedele kaj več.

Hrane so imele dovolj, saj razen Fonove nobena ni oddala paketov, ki so jih prinesle od doma za svoje najdražje. Toda za hrano se niso brigale. Skrb jim je prevpila lakoto.

— Mama, kdaj bo prišel tata?

Žefkova vprašanja, na katera mu ni mogla več odgovarjati s kmalu, so jo še bolj vznemirjala. Bilo ji je žal, ker ga ni pustila doma, saj se je strah, zakaj ne najdeti Franca, plazil tudi v otrokovo srce, čeprav s svojimi petimi leti in dvema mesecema ni mogel še skoro ničesar dojeti in je najbrž mislil, da je bilo življenje vselej tako, ker drugačnega ni poznal. Toda o očetu mu je toliko govorila in ga pred odhodom celo vpletala v svoje pravljice, ki jih je otrok tako rad poslušal. Govorila mu je o Francu in o poti, kakor da bosta potovala v nekakšno pravljico mesto, kjer je zdaj očka vojak, in ne v mesto groze, v kakršnega ga je pripeljala.

— Nesrečni otrok! Kaj vse je moral že v najnežnejših otroških letih doživeti in bogve kaj vse bo še moral, — je na tihem razmišljala, zraven pa ga hotela zamotiti s kako pravljico, ki si jih je včasih s tako lahkoto izmišljala kar sama, ker so se pojavljala bitja, o katerih je pripovedovala Žefku pa tudi drugim otrokom, kar sama od sebe pred njenimi očmi kakor v živih podobah, tistikrat pa, ko bi otroka najraje zamotila, je videla v sebi samo temo, kakor da so pravljica bitja, ki so se v njej porajala, umrla. Tako hudo so tisti težki in strahotni dnevi pritiskali nanjo, da se ni mogla spomniti niti ta-

— So pobegnili in se zdaj skrivajo po tujih hribih in gozdovih kakor preganjana divjad?

Tako so si šepetale vprašanja, na katera si niso mogle odgovoriti.

Sedle so k mizi. Vedele so, da so prišle zaman.

Vrniti se bodo morale znova grozno novico.

Žal mi je, da se nismo vrnile takoj ali vsaj v ponedeljek. Tako pa nam bodo ti dnevi za vse življenje legli težko na dušo, — je zašepetala. Ni opazila, da je Žefek pri oknu in da nem strmi preko množice vojske in civilistov, dokler ni tišine presekala prva salva strelcev, ki jo je izstrelila eksekucijska desetina.

— Mama, vojaka so ustrelili! — je kriknil Žefek, v njegovih otroških očeh pa je rasla groza.

Planila je k njemu in ga potegnila od okna.

— Mama, kaj če je bil tata? — je otrok zajokal

— Ne, ni bil!

— A zakaj ga potem ne najdeva?

— Našla ga bova! Sam bo prišel k nama! Ko bova doma, bo potrkal. Odprla bova. On pa bo rekel: Prišel sem! Ostal bom doma. Vojne je konec. Nikoli več je ne bo.

Njene besede je tedaj presekala druga salva.

In še dvakrat je odjeknila smrt in se ponovila v zamirajočih odmevih. Potem je bilo slišati še revolverski strel in pred očmi se ji je pojavil okrvavljeni italijanski oficir, okrvavljen od svojih žrtev, ki jih je komaj tri leta poprej dal postreliti v vasi pred pokopališkim zidom, kjer so nekaj dni po njeni in Žefkovi vrnitvi z žalostne poti iz Judenburga posvetili novozgrajeno kapelico. UMRLI ZA DOMAČO SLOVENSKO GRUDO, je pisalo pod trpečim Kristusom in nad imeni in rojstnimi datumi ustreljenih.

Tu ob domačem pokopališkem zidu je videla pokopališki zid judenburškega pokopališča.

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

kih pravljic, ki jih je Žefku že pripovedovala. Ko bi zaradi srečanja z možem ne prišla tako od daleč, bi se že zaradi Žefka vrnila domov, tako pa je sklenila, da ne bo šla prej, dokler ne bo zvedela, kaj je s Francem.

Tudi druge žene so ostale, dokler niso zvedele, da so prve štiri uporniške voditelje, obsodili na smrt in da jih bodo javno usmrtili.

— Ustrelili jih bodo za pokopališčem ob pokopališkem zidu, — je pripovedovala gostilničarka, obenem pa se odkrito zmrdovala, češ da so štirje premalo in da bi bilo treba postreliti vse upornike.

Ob tem govorjenju ji je prihajal pred oči spomin na domači pokopališki zid in na domačine, ki so jih tri leta poprej postrelili italijanski vojaki.

— Z gornjega nadstropja in gornjih sob se bo prav dobro videlo, — je brezčutno govorila gostilničarka, kakor da bi delala med gosti reklamo za svojo gostilno.

Šele ob tem govorjenju so se spomnile, da sta tudi okni sobe, ki so jo najele, obrnjeni proti vogalu pokopališča, do katerega ni bilo niti dvesto metrov.

— Ne, kaj takega bi ne mogla nikoli več gledati, si je rekla, saj so ji bili domačini, ki so padli pred tremi leti za domačim pokopališkim zidom, še vedno pred očmi.

Toda tedaj so že mimo gostilne zabobneli vojaški koraki. Skozi okno je videla žrtve, ki so jih peljali mimo. Razen tega so njene oči begale med vojaki, ker je slišala, da bo moral usmrtitvi prisostvovati tudi uporniški pohodni bataljon in baje celo tisti, ki jih bodo še zasliševali in postavili potem pred vojno sodišče. Med temi bledeimi obrazi je iskala Francov obraz. Prav tako so druge žene iskale svojce. A zaman. Niti Fonova ni našla svojega.

— Ni jih.

— Kje so?

— So zaprti?

In tistega večera je nekdo potrkal.

Bil je Franc.

— Franc! — je vzkliknila in ga objela.

— Tiše! Tiše! — ji je zašepetal in povedal, da je pobegnil.

— A midva z Žefkom sva te iskala v Judenburgul Bala sem se, da si mrtev.

— Ne, pobegnili smo! Nisem sam, — je zašepetal in ji rekel, naj privije luč in zagrne okna.

Potem so vstopili.

— Lačni smo! Že tri dni živimo samo od vode! Še pred svitom moramo izginiti!

Tovarišev ni predstavljal. Bilo jih je pet, med njimi sta bila tudi oba Uršičeva.

Noč je prehitro minevala.

Hotela je vzdramiti Žefka, a ji je Franc rekel, da je bolje, če otrok ne ve, da je tu, dokler je še vojna in dokler ne bo Avstrije vzel vrag.

— Kakšen fant! Kako je zrasel! — je rekel pred slovesom.

— Dolgo se nismo videli... In bogve, kako se bo vse končalo?

— Ne boj se! Kmalu te zopet obiščem!

Tedaj se je prebudil Žefek ali pa je samo v sanjah odprl oči.

— Tata!

— Žefek! Moj fant! — ga je poljubil, toda Žefek je že spal.

— Sanjal je, — je rekla.

Potem se je razbohotil junij. Sleherno noč je čakala, kdaj bo potrkal kakor v fantovskih časih. Kadar ga nekaj noči ni bilo, so jo začeli vznemirjati strahotni prividi, zlasti še, če so se v vasi pojavile močne patrulje vojne žandarmerije, ki je lovila ubežnike s fronte, katerih je bilo vedno več in so vsi bežali proti slovenskim goram.

TITO — to smo vsi mi, TITO je Jugoslavija

Jugoslovanski narodi so dali svetu ugledno število znanstvenikov, iznajditeljev, umetnikov in reformatorjev, vendar v svetovnem okviru še nikdar nihče od naših ljudi ni bil tako znan in tako cenjen kot politik in državnik Josip Broz Tito. V vseh jezikih sveta pomeni Tito eno, njegovo ime ni več samo ime, marveč je po potrebi večpomenska beseda, pojem, sporočilo, gesto, simbol, pa celo nadomestilo za ime narodov, dežele in države, saj vemo za primere, ko so nas v najbolj nedostopnih in odročnih krajih sveta prepoznali, če smo se jim predstavili z besedo, imenom, z besedo znamenjem, razrednim in nacionalnim, ideološkim in političnim: TITO. Vedeli so, za koga in za kaj gre celo tisti, ki sicer pikdar niso slišali za Jugoslavijo, za Hrvaško, za Beograd, za karkoli našega. To ime nas povezuje z vsemi delovnimi ljudstvi sveta, z vsemi narodi, ki hočejo živeti in ustvarjati v miru brez kakršnegakoli pritiska, vsak na svojem. Naša trdna povezava s svetom je bila in ostaja TITO.

Tovariš in državnik, ideolog in stavbenik, neprekosljivi taktik ilegalnega boja, genalni strateg revolucije, preroški ustanovitelj skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti na njihovem doslej najkompletnejše združenem zgodovinskem področju — takšen TITO združuje v sebi najboljše lastnosti naših narodov, in zato ga preprosti ljudje ljubijo in razumejo, saj zaznava misli in hotenja vseh naših narodov, vseh delavcev, ki živijo od svojega dela.

TITO bo nedvomno ostal zapisan v zgodovini ne le zato, ker je kot voditelj znal v vsakem trenutku poiskati izhod in najboljše rešitve, marveč zavoljo zares redke lastnosti, da se je zmožal tesno enačiti s koristmi naroda, ko je izražal in odločno uresničeval njihova stoletna prizadevanja, njihove človeške želje ter njihovo zgodovinsko, razredno in narodno voljo.

Stoletne sanje naših politikov, ideologov in preroditeljev o združitvi balkanskih narodov, ki živijo na strnjem ozemlju med Donavo in Jadranom, je v resnici popolnoma in odločno uresničil Josip Broz Tito. Zategadelj je resnica v rekah TITO — TO SMO VSI MI, TITO JE JUGOSLAVIJA, sanjana in umišljena, v krvi in naporih rojena, v težavah kaljena. On je njena zanesljiva sedanjost, porok njene prihodnje in še trdnjše stavbe na načelih popolne enakopravnosti vseh narodov in narodnosti, neodtujljivih pravic delavskega razreda, avantgarde jugoslovanskih narodov.

TITO je veliki človeški ideal osvoboditve dela vgradil v temelje socialistične Jugoslavije.

TITOVA zamisel nacionalne politike v Jugoslaviji je redki primer demokratičnih odnosov med narodi.

TITO je na čelu KPJ v popolni ilegalnosti začel pripravljati vstajo in v štiriletni partizanski epopeji postavil temelje današnji socialistični Jugoslaviji. Tako pridobljeno neodvisnost je pogumno in ob soglasni podpori volje narodov obvaroval leta 1948 — ko je risal svojo titovsko pot v socializem.

TITO je uveljavil globoko pomensko formulo miru, sožitja, neuvrščenosti in medsebojnega razumevanja med narodi. Njegovo človečansko vizijo novega sveta, kjer ne bo več strahu pred uničenjem človeka po človeku, so sprejeli narodi, ki živijo v povsem različnih področjih in se ločijo po rasi, veri, govoric in zgodovini. Ta naš. Ta naš človek je iz ljudstva, ki mu je zibelka tekla blizu Zelenjaka, naše idilične Dubrave ob Sotli, človek, ki je v svoji usodi doživel pekel prve in druge svetovne vojne, je dandanašnji up in spodbuda vsem, ki mu siede in nosijo pravico, resnico, svobodo in mir globoko v srcih.

TITOVA veličina se kaže v dejanjih, ki sta bila zanje potrebna nadčloveško prizadevanje in moč, pri čemer pa je vendarle v svojih človeških mejah ostal preprost in blizu vsem in najbolj prav delovnim ljudem.

Poglavitna življenjska misel in modrost je pomagati drugemu, da se bo oprl na lastne temelje, da bo postal zavestno človeško bitje, pomagati človeku, tovarišu, prijatelju, in ta človečanska nit osebnosti Josipa Broza Tita si je vseskozi iz njegovega življenja in delovanja. TITO ve, kaj žele in zakaj se prizadevajo jugoslovanski narodi ter njihova avantgarda — delavski razred. TITO uvaža te želje in prizadevanja v življenje, zato ga na njegovi poti spremljajo in brez pridržkov podpirajo vsi jugoslovanski narodi.

Vsemu temu gre zasluga, da je TITO postal prva osebnost v zgodovini jugoslovanskih narodov, ki jo vsi ti narodi štejejo za svojo, saj vidijo v njej inspirativno moč ter poročstvo za svoj razcvet in lepšo prihodnost.

(Josip Broz Tito — Monografija)

SVET O TITU IN O NAS

»Josip Broz Tito je pogumen vojak, moder državnik, graditelj nove Jugoslavije, borec za mir in vidni voditelj prijateljskega naroda.«

(Cesar Etiopije Haile Selassie v govoru na univerzi v Adis Abebi, 29. januarja 1970)

»To čašo bi rad vzdignil na zdravje človeka, ki je razdejaje in vojno spremenil v ustvarjanje in mir, na zdravje predsednika Tita.«

(Neil Armstrong, ameriški vesoljec, med zdravico v Beogradu, 18. oktobra 1969)

»Kmalu bo napočil čas, ko se bodo vsi zaslužni slovanški narodi vzdignili pod partizansko zastavo, kakor so storili jugoslovanski partizani.«

(Klement Vorosilov, Uzička Borba, 13. XI. 1941, maršal)

»Naše ljudstvo dokazuje takšno moralno moč, da nam je osvetlilo obraz pred svetom. Tisto, kar delajo naši bratje v stari domovini, je enakovredno duhu, ki preveva našo ljudsko pesem... Karkoli je hotel storiti sovražnik, usoda Srbov, Hrvatov in Slovencev v naši stari domovini je nerazdružljiva.«

(Nikola Tesla, iz Razglaša Američanom jugoslovanskega rodu, New York, 1941, učenjak)

»Kolikor je sploh lahko kakšno socialno gibanje delo enega človeka, potem so partizani veliko Titovo delo.«

(Howard Smith, Life, New York, septembra 1943, časnikar)

»Nenavadna skupščina je potekala ob navzočnosti 140 delegatov iz različnih slojev ljudi. Oni so takrat prvič slišali, kar so že dolgo domnevali, namreč, da je njihov komandant Tito hrvaški kovinarski delavec.«

Po bučnem ploskanju so mu podelili naslov maršala Jugoslavije in ga izbrali za predsednika Narodnoosvobodilnega komiteja Jugoslavije, ki bo opravljal dolžnost začasne vlade do končne osvoboditve dežele.«

(St. Sulzberger, The New York Times, 6. XII. 1943, časnikar)

»Tisto, kar so storili Tito in partizani, bi moralo biti za zgled vsem okupiranim deželam v Evropi. Izpopolnili so tehniko gveriljskega vojskovanja, kakršno smo v preteklosti malokje videli. Iz nič so ustvarili izvrstno armado. To je naletelo tudi na največje občudovanje Amerike in Anglije.«

(Randolph Churchill, PM (Posu Meridien), New York)

»Ime maršala Tita je obšlo pet celin. Po koncu vojne bo Jugoslavija na mirovno konferenco prišla ne kot pratež-

nik, ampak kot izvidnik! Ni osvobodila vrste krajev svojega ozemlja, marveč je izbojevala tudi novo častno mesto v povojni Evropi...«

(Ilja Erenburg, Zajedno, Skopje 1944, književnik)

»Zares ni spora, ki ga razumni ljudje ne bi mogli poravnati. Vzrok za to misel je človek, ki razvema domišljijo slednjega ameriškega otroka. Imenuje se Tito.«

Tito je velik človek. Mi pravzaprav o njem ne vemo veliko. Nismo vedeli veliko o njem, vse dokler ni poskušal česa storiti za delovno ljudstvo Hrvatske. Mislim, da je bil kovinarski delavec. Na svoje oči je videl izkoriščanje svojega ljudstva in poskušal je svojemu ljudstvu pridobiti lepše razmere...

Veste, kaj se je zgodilo, ko so Jugoslovani — tudi oni imajo svoje kvistlinge, kot jih imajo drugi in v drugih deželah — podpisali sporazum z nacisti in Italijani. Vendar se to ni dobro končalo. Nesrečno ljudstvo se ni imelo s čim bojevati, prav z ničemer. In takrat se je ta človek, Tito, lotil naloge, da bo ustvaril vojsko. To pa ni prav lahka stvar. Mi smo morali potrošiti milijarde dolarjev za to in porabili smo veliko časa. Tito pa je rekel, da mora imeti topove in puške in da jih bo tudi preskrbel. Rekel je, da jih bo vzel Nemcem...

Jaz pravzaprav ne vem, kakšno je mnenje naše vlade o Titu. Rad bi to vedel. Povprašal sem, a se zdi, da nihče ne ve. Vendar pa vemo, da se Velika Britanija zelo zavzema za Tita... Tito je povzročil pravo občudovanje angleške vlade. Želel bi, da naša vlada stopi pred javnost in preprosto pove: »Tito, ti si opravil dobro delo, mi smo s tabo.« To bi pomagalo! Ali veste, da so morali Tito in njegovi ljudje vzeti sovražniku ne le orožje in strelivo za bojevanje, marveč da so dve leti — in še zdaj to delajo — bojevali boj brez bolnišnic in brez sanitetnega materiala? Ali veste, da so njihove iz-

gube v vojni večje kot v katerikoli drugi vojski?

Ko bo vojne konec, ne smemo pozabiti, kdo se je bojeval. Poleg tega, da je naredil vojsko iz nič, je Tito uveljavil tudi nov način bojevanja z jemanjem orožja in streliva sovražniku. Tito je uresničil tudi nekaj, kar bo — tako mislim — večno živelo. Okrog sebe je zbral vse struje v Jugoslaviji.

(Fiorelo Laguardia, Radio New York, 12. III. 1944, načelnik New York)

»Titovo ime je imelo romantičen in skrivnostni prizvok. To ime so Jugoslovani ljubili. Bili so se ga. Dajalo jim je velikansko moč, zadošči je bilo že samo, da so slišali — Tito... V Jugoslaviji se ljudje bojujejo za svoje dostojanstvo in svobodo vsega ljudstva. Komunisti in nekomunisti stoje z ramo ob ramo in skupaj sodelujejo v eni od najslavnejših in najpogumnejših dram, ki jih je svet kdaj doživel. Vodi pa jih Tito, človek takšne moči, kot pripovedujejo legende o junakih...«

...Tito je vzdignila na površje nezadržna želja jugoslovanskih narodov po miru, nemirna zgodovina, ki je bila v preteklosti polna bojev, narodnostnega zatiranja in notranjih spopadov. On je nazadnje združil svoje narode in jih popeljal k slavi. Kakšna čarobna moč je v njegovem imenu? Nekaj časa smo mislili, da je legenda, nastala v gorah in gozdovih Jugoslavije. Dandanes je njegovo ime izpisano z zlatimi črkami na straneh demokratičnega boja proti barbarstvu... Titova dežela Jugoslavija ne sme biti nikdar pozabljena. Nekoč, še ne tako davno, je bil to otok miru v Hitlerjevi Evropi. Dandanes je to oder, na katerem se evropske sile današnjosti spopadajo s silami večrajnosti...

(Howard Fast, The Incredible Tito, New York, Magazine House 1944, književnik)

»Vojake tesno povezuje bratstvo v orožju in v tem

Dragi tovariš TITO!

Ob tvojem visokem življenjskem jubileju bi ti radi mi mladi z Jesenic povedali, kako iskreno te spoštujemo, zakaj dobro vemo, da je vse tvoje življenje bilo posvečeno samo dobrobiti delovnega človeka, da si veliko naklonjenost in ljubezen posvečal prav mladini, ker v njej si videl poročstvo za to, da bodo tvoje ideje o bratstvu med narodi Jugoslavije in samoupravnem socializmu segle še daleč v prihodnji čas. Zagotavljamo ti, da bomo tvojo skrb in ljubezen, ki jo posvečaš mladini, povrnili s tem, da bomo ostali zvesti tudi tvojim človečanskim načelom o mirnem sožitju med narodi vsega sveta.

Mladina in občani Jesenic, zbrani na sprejemu štafete s Triglava in Jalovca, 16. maja 1972

Predsednik republike tov. Tito v prostem času rad zaide v svojo delavnico

duhu danes znova srečujem maršala Tita ter obnavljam prijetno znanstvo, ki mi je dajalo toliko zadovoljstva v preteklosti.

Vi ste se z orožjem vzdignili proti fašističnemu osvajačcu pred več kot tremi leti, ko je bilo za nas vojno stanje izredno težko. Mi smo v svojih utrdbah stali osamljeni proti Nemcem, medtem ko ste bili vi v svojih hribih v enako izredno težkem položaju. Vojna sreča se je obrnila šele po letu dni...

V teh vojnih dneh od poletja 1941 ste se jugoslovanski partizani bojevali kljub temu, da niste imeli hrane, vojaške opreme in orožja, in nenehno ste se upirali krutemu osvajačcu vaše domovine.

Kot veliko drugih sem tudi jaz spremljal vaš junaški boj in občudoval sijajne lastnosti, pogum in odločnost, da se nikdar ne pokorite. Želel sem vam dobro in molil sem za

vaš uspeh.

Veliki narodi ne obstajajo po naključju, ne nastajajo po naključju: ustvari jih značaj njihovega naroda. Jugoslavija je zares lahko ponosna na svoje sinove. Šele, ko sem se v Italiji izkrcal s svojo zmogovito vojsko, sem dojel in pravilno ocenil velikansko pomoč in podporo, ki ste jo dajali zavezniški stvari.

Z uspešnimi metodami gverilskega vojskovanja ste zadrževali in redčili sovražnikovo silo od 15 do 20 divizij, ki bi jih lahko uporabili proti nam ali proti drugim zaveznikom na kakšni fronti...

(Harold Alexander, Politika, Beograd, 25. II. 1945, feldmaršal)

»V očeh češkoslovaškega ljudstva pomeni Titovo ime simbol nove Jugoslavije. Brez bojev pod njegovim poveljevanjem in brez ideoloških temeljev, ki jih je dal tem bo-

jem, ne bi bilo nove Jugoslavije, pravzaprav ne bi bilo nikakršne Jugoslavije...«

(Dr. Vladimir Klementis, ČTK, Praga, 20. III. 1946, politik)

»Maršal Tito, heroj in voditelj narodov Jugoslavije, je bil tudi nam zgled boja in požrtvovalnosti. Tudi mi smo se bojevali, kakor ste se bojevali vi. Vaš boj je bil tudi nam zgled, kako se moramo bojevati. Od vas smo se učili, kako se je treba upreti z orožjem v roki sovražniku ljudstva, in naši partizani so odhajali v boj s Titovim imenom na ustih kakor vaši.«

(Boleslav Bierut, Borba, Beograd, 22. X. 1946, predsednik vlade LR Poljske)

»Že dolgo sem si želel obiskati maršala Tita, ne samo zato, da bi obnovil najino staro znanstvo, marveč predvsem zato, da bi v imenu komunistov in iskrenih italijanskih demokratov izrazil naše iskreno in globoko občudovanje prispevka, ki so ga jugoslovanski narodi s svojo junaško in zaneseno predanostjo dali v boju za uničenje hitlerizma in fašizma in za zmago demokracije v vsej Evropi.«

(Palmiro Togliatti, L'Unità, Milano, 7. XI. 1946, generalni sekretar KP Italije)

»Največji in najpomembnejši dosežek v Jugoslaviji je bratstvo in enotnost Srbov, Hrvatov, Slovencev, Makedoncev in Črnogorcev. Za to veliko dejanje imata izredno zaslugi naš prijatelj in tovariš maršal Tito in Komunistična partija Jugoslavije. Uresničitev tega velikega dejanja je bila mogoča samo zato, ker so zanj delali resnični ljudski borci, predvsem komunisti. Brez komunistov kot prvih voditeljev osvobodilnega boja Jugoslavije, ne bi bilo mogoče uresničiti enotnosti narodov Jugoslavije...«

(Georgi Dimitrov, Tanjug (Bled), 2. VIII. 1947, pred-

sednik vlade LR Bolgarije)

»...Maršal Tito in narodi Jugoslavije niso dali le zgleda podonavskim narodom za oborožen boj proti nemško-fašističnim zaslužnjavcem med drugo svetovno vojno, ampak še dandanes kažejo zgled in spodbudno nastopajo pri združevanju narodov Podonavja za ohranitev miru in svobode narodov.«

(Lajos Dinyes, Budimpešta, 8. XII. 1947, Borba, Beograd, 9. XII. 1947, predsednik vlade LR Madžarske)

»Narodi Jugoslavije so svetu znani kot pogumni borci za svobodo in neodvisnost.

Predsednik maršal Tito se je izkazal z odporom proti agresiji in zunanjemu gospo-

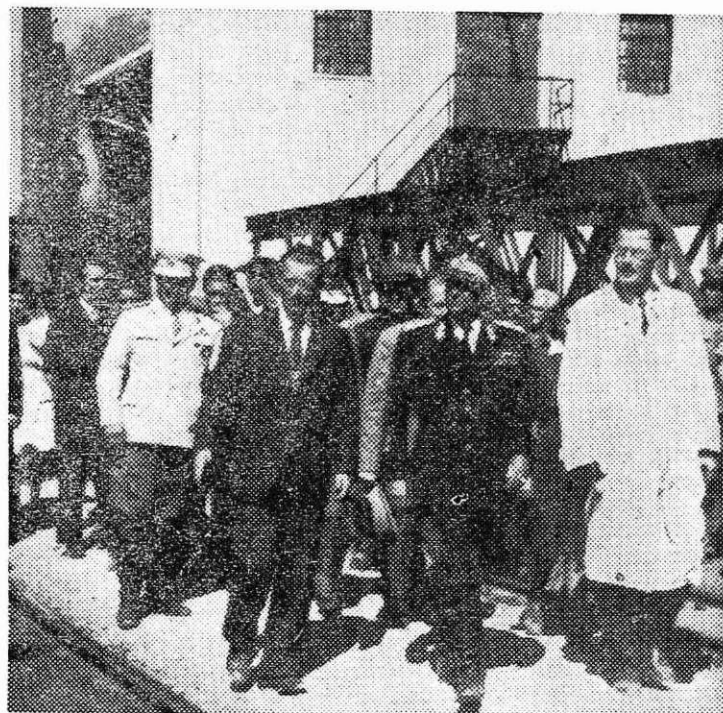
(Maršal Papagos, Borba (Atene), 20. VI. 1953, predsednik vlade Grčije)

»...Velikanski je prispevek predsednika Tita na področju mednarodnega sodelovanja in razumevanja, prav tako pa tudi za celotno stvar miru...«

(Winston Churchill, Daily Telegraph, London, 3. II. 1953, predsednik vlade Velike Britanije)

»Tito je vodja pogumne dežele, ki je v boju za svobodo izgubila velik del svojega prebivalstva...«

Maršal Tito je uresničil v svoji deželi takšen tip socializma, ki je različen od tistega, kakršen se uresničuje v Sovjetski zvezi.«

Predsednik Tito v železarni 20. avgusta 1946

dovanju v času vojne in miru, kar bo za vedno ostalo v zgodovini kot primer inspiriranega poguma in neodvisnosti.

Prepričan sem, da se Jugoslavija v nobenih okoliščinah nikdar ne bo hotela prikloniti tujemu gospodovanju.

Načela enakopravnosti in samoopredelitve narodov, ki jim je vaša dežela tako globoko privržena, so temeljni elementi Listine Združenih narodov...

Za mirno reševanje mednarodnih sporov je vloga Jugoslavije in drugih narodov zunaj petih velikih sil v doseganju in pospeševanju procesa, pogajanj, popuščanj in posredovanja eden od najpomembnejših dogodkov v življenju Združenih narodov...

Vem, da pripada Jugoslaviji taboru ustvarjalcev miru in da se ne bo nikdar zatekla k napadnim tendencam proti nikomur in tudi, da bo izrabila slednjo priložnost za krepitev vloge Združenih narodov v mednarodnih odnosih...

(Trygve Lie, Politika, Beograd, 15. IV. 1951, generalni sekretar OZN)

»Zelo cenim maršala Tita, saj je velik človek, predvsem pa realist. Biti realist pomeni največjo odliko našega časa.«

(Džavaharlal Nehru, The Hindustan Times, New Delhi, 28. XI. 1954, predsednik vlade Indije)

»Predsednik Tito je velika osebnost in eden od zares velikih državnikov današnjega sveta, Jugoslavija pa dežela, ki doživlja hiter razvoj in napredek.

Predsednik Tito je voditelj narodov, ki so dokazali svojo pogumnost in odločnost za ohranitev načel svobode in neodvisnosti.«

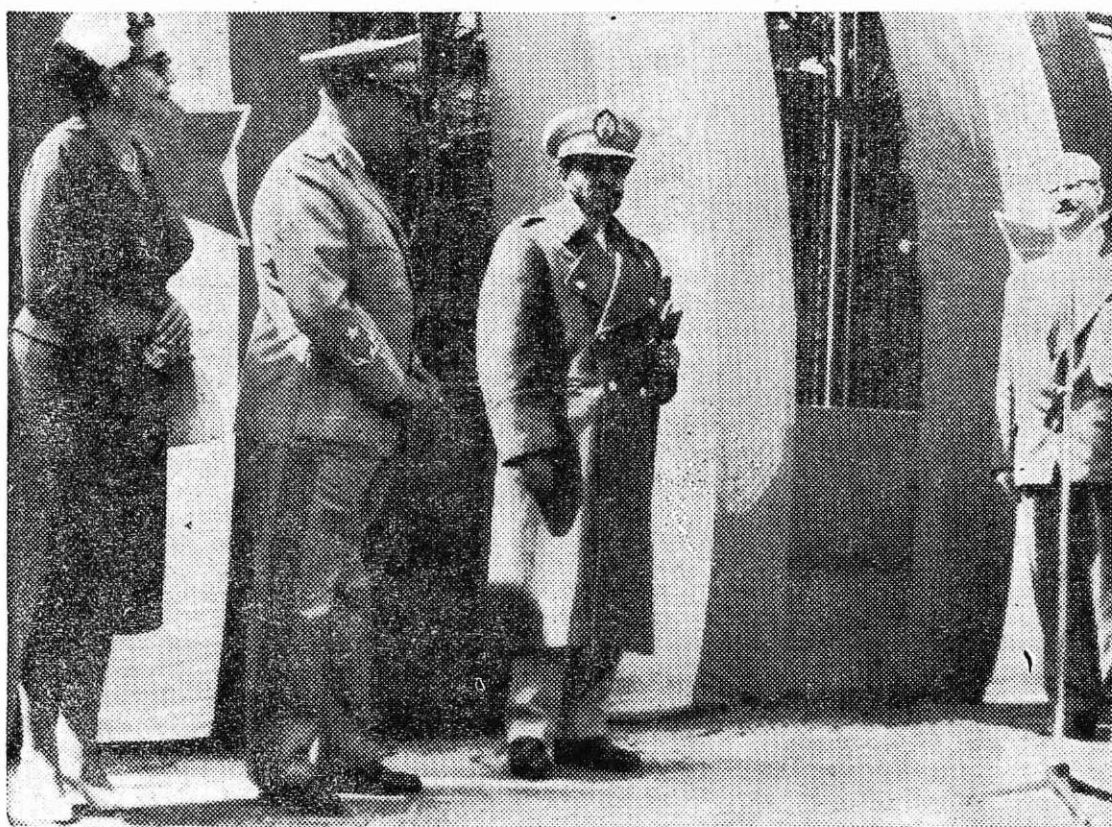
(Einar Gerhardsen, Norsk Telegrambyrå (NTB), Oslo, 7. X. 1958, predsednik vlade Norveške)

»Nam je znana vaša (Titova, op. ur.) družbena ideologija. S svojo družbeno ideologijo... ste v resnici postali državljani sveta. (Iz pozdravnega govora ob prihodu predsednika Tita na državni obisk v Indonezijo, 23. XII. 1958 do 1. I. 1959).«

(Dr. Sukarno, Antara, Džakarta, 23. XII. 1958, predsednik republike Indonezije)

»Po drugi svetovni vojni imata Tito in njegova dežela zelo pomembno vlogo v mednarodnem življenju, polnem sporov.

Predsednik Tito je izbojeval pravico svoje dežele, da hodi po svoji poti, da hkrati razvija prijateljstvo z drugimi (Nadalj. na 16. str.)

Predsednik Tito in cesar Etiopije Haile Selassie na Jesenicah 21. avgusta 1959

Pismo kluba OZN tovarišu Titu

DRAGI NAŠ TOVARIŠ TITO!

Mi mladi člani kluba OZN na osnovni šoli Tone Čufar na Jesenicah v teh dneh največ govorimo, beremo in poslušamo o tebi, voditelju in borcu za ideale h katerimi stremi vse človeštvo na svetu. Ne moremo ti z besedami povedati ali napisati, kar čutijo naša mlada srca v teh dneh, ko se zopet približuje velik praznik — dan mladosti in tvoj rojstni dan. Učenci naše šole so nam napisali pisma in vsebino le-teh bi radi zajeli v tem sestavku.

Učenec Jože je napisal: »Najbolj sem vesel, da sta naš praznik dan mladosti in rojstni dan tov. Tita združena. Tega sem prav tako vesel kakor tega, da živim v času, ko nas vodi tov. Tito.«

Učenka Nevenka pa v pismu najbolj omenja tvojo mladost. Tisti dogodek o sankanju z nečkami in končno nesreča, ki ji je najbolj ostala v spominu. Nečke so bile uničene, kar je velika škoda, ki jo je občutila predvsem mati. »Vesela sem, da se le tov. Titu ni nič hudega pri tem pripetilo,« je zaključila Nevenka svoje pismo.

Številni učenci premišlujejo o pomanjkanju, v katerem si živel v svoji mladosti. Mnogi omenjajo dogodek s svinjsko glavo in posledice, ki so sledile, ko sta se vrnila oče in mati. Neki učenec je celo vprašal: »Kaj so potem jedli ob novem letu?«

Največ učencev pa občuduje tvoje vodstvo v NOB.

Marjetka piše: »Kako je mogel organizirati, združiti in peljati v boj naše narode, med katerimi so širili sovražstvo v stari Jugoslaviji, leta 1941 pa so jo še razkosali in si jo med seboj razdelili številni okupatorji. Kaj bi bilo, kaj bi se zgodilo, če ne bi bilo tov. Tita?«

Nevenka, Dejan in še mnogi drugi izražajo začudenje o smelosti, poznavanju situacije in borcev v IV. in V. sovražnikovi ofenzivi, ko je bil položaj brezupen, kar so ugotovili tudi strokovnjaki — oficirji zahodnih velesil in ti predlagali predajo.

Ti pa si se nasmehnil in jim rekel: »Povejte to borcem.« Naredil si načrt za proboj sovražnikovih obročev, bil sam ranjen, delil vse težave in tegobe z borci, ko so šli skozi lakoto in nadčloveške napore novim zmagam nasproti.

Anita pa je zapisala: »Ne čudim se toliko zmagi, ki so jo dosegli naši narodi med NOB, kakor besedam tov. Tita ob koncu pete partijske konference, še pred napadom na Jugoslavijo, ker so se pozneje njegove besede, njegova napoved popolnoma uresničile. Čudi me, kako je mogel tov. Tito tako poznati fašizem in sovražnika na eni in misli, želje ter moč našega ljudstva na drugi strani, saj številni državniki, diplomati, generali ali voditelji številnih drugih KP in celo Kominterne niso znali in niso ukrepali, če pa so, so ukrepali napačno v tistih usodnih dneh.«

Renata je napisala: »Tov. Tita niso zmedle, niso mu vzele

poguma odločitve; dejanja in sklepi Stalina, ki ni niti moralno podprl naše NOB, večkrat pa celo napadel tov. Tita zaradi velikih in smelih odločitev pri organizaciji naše vojske in ljudske oblasti. Tov. Tito tega ni povedal javnosti, da ne bi pri drugih vzbudil dvome. Sam je moral prenašati vse napade obrekovanja poleg vsega drugega hudega v štirih letih bojev.«

Boris v svojem pismu trdi, da si lahko vodil borce in naše narode od zmage do zmage zato, ker si vedno delal samo to, kar so želeli naši narodi, naši delavci in kmetje, ker si poznal njihove težave, jih razumel in tudi vedel, kako jih kar najhitreje odpraviti.

Pred leti so te tuji novinarji vprašali, ali bi potreboval tujo pomoč, če bi bila Jugoslavija napadena. Ti si jim odgovoril: »Mi ne bomo napadli in nikogar ne ogrožamo. Za obrambo pa imamo dovolj lastnih moči in nam tuja ni potrebna,« je zapisal učenec Iztok.

»Tov. Tito — največji borec za mir v svetu« — tak je naslov pisma, ki so ga napisale Saška, Bernardka in Edi ter nadaljevali:

»Vsak kilometer poti, ki jo je tovariš Tito prepotoval po vsej zemeljski obli, pomeni dragocen kamenček v mozaiku svetovnega miru in sožitja.«

Vsak kilometer, pa tudi delček porabljenega energije našega velikega ljubljenskega voditelja, vsako njegovo pot spremljamo s ponosom in tudi veliko zaskrbljenostjo za njegovo srečno vrnitev.

Vsi želimo samo eno, da bi ostal še dolgo, dolgo zdrav med nami in nas vodil, saj ga imamo vsi tako radi.«

Željam in čestitkam ob tvojem visokem jubileju se vsem učencem in učiteljem naše šole pridružujemo tudi mi, člani kluba OZN.

Naš klub šteje letos 52 članov. Mi mladi hočemo z delom našega kluba vsaj nekaj prispevati k velikim ciljem organizacije Združenih narodov predvsem pri ohranitvi miru, odpravljanju revščine v svetu in za sožitje med narodi ne glede na raso, narodnost ali versko pripadnost.

Dobro se zavedamo, da je bila nova Jugoslavija po tvoji zaslugi ena prvih članic te svetovne organizacije in vedno v prvih vrstah za uresničevanje njenih načel.

Zavedamo se, da bomo z aktivnim delom v klubu, dali tebi največje darilo za tvoj visoki življenjski jubilej — osemdeseti rojstni dan.

»Bratstvo in enotnost, Tujega nočemo, svojega ne damo! Mir, sožitje med narodi in humanost« so bila tvoja gesla in so še. Tov. Tito mi smo jih osvojili. Postala so tudi naša in naša bodo ostala za vedno tako, kot si ti in mi tvoji.

Ostani zdrav in še dolgo, dolgo nas vodi naš dragi Tito!

Klub OZN

osnovne šole Tone Čufar
Jesenice — Gorenjsko

Veliko zborovanje jugoslovanskih pionirjev

Ljubljana — mesto heroj bo v teh dneh 19. in 20. maja gostiteljica pionirjev iz vse Jugoslavije pa tudi iz zamejstva. Organizatorji so že nared s pripravi na to veliko manifestacijo, ki je posvečena 30-letnici Pionirske organizacije.

Pred dvema leti je bil pionirski zbor na Pokljuki, lani v Trnovskem gozdu, letos ob praznovanju pomembnega jubileja pa se bodo pionirji zbrali v Ljubljani. Organizatorji zbora želijo, da bi čimveč pionirjev spoznalo našo slovensko prestolnico, ki je kot edino jugoslovansko mesto prejelo od tov. Tita za svoja junaška dejanja med narodnosovobodilno borbo častni naziv »Mesto heroj«.

Slovesnosti se bodo pričele danes 19. maja dopoldne. V Muzeju ljudske revolucije bo odprta posebna razstava o življenju in delu pionirjev med NOB in po osvoboditvi. Popoldne bo sprejem pionirjev, ki bodo v Ljubljano pripotovali iz drugih krajev. Zvečer ob 18. uri bo svečana proslava 30-letnice zveze pionirjev Jugoslavije in sprejem Kurirčkove pošte iz vseh petih prog v Sloveniji, ki je odšla na pot že 7. aprila letos.

V veliki športni hali Tivoli

se bo ta večer zbralo okrog 7.000 pionirjev, katere bo najprej pozdravila godba milice. Kurirčkovo pošto bo sprejel Franc Leskošek-Luka, narodni heroj in prvi komandant NOB Slovenije. Po govoru tovariša Sergeja Kraigherja, predsednika skupščine SR Slovenije bo pionirjem zapel invalidski pevski zbor in basist Ladko Korošec, potem bo nastopila folklorna skupina Tine Rožanc, igralca Janez Hočvar in Brane Ivanc pa bosta pionirjem pripovedovala partizanske anekdote. V programu je predviden tudi nastop študentov Visoke šole za telesno kulturo in drugih znanih športnikov. Za zaključek bo pevec Oto Pestner zapel s pionirji znano pesem »Ko bi vsi otroci sveta«. Celotno prireditev bo prenašala tudi RTV tako, da bodo proslavo lahko spremljali tudi pionirji doma s svojimi starši. Po programu bodo gostitelji — ljubljanski pionirji vzeli na domove svoje sovrstnike, kajti tudi naslednji dan je predviden za nadaljevanje slavlja.

V soboto, 20. maja bodo udeleženci zbora že v jutranjih urah odšli v bližnje kraje Ljubljane, ki so znani iz zgodovine NOV. Obiskali bo-

do Urh, Rašico, Gramozno, jamo in druge zgodovinske spomenike. Vsaka ljubljanska občina ima določen kraj, kjer bodo zakurili taborne ognje in izvajali kulturne programe ob srečanju z ljubljanskimi aktivisti in borci NOB.

Tudi iz naše občine se bo udeležilo 50 pionirjev in štirje spremljevalci. Skupina bo odpotovala z Jesenic že v petek dopoldne. Po sprejemu na ljubljanski železniški postaji, se bodo pionirji udeležili slavnostnega kosila na šoli dr. Ivana Potrča, kajti pionirji te šole so gostitelji pionirjev z Jesenic. Potem bodo mladi gostitelji odpeljali svoje vrstnike na domove, kjer bodo prenočevali. Naslednji dan je njihovo zbirno mesto na velikem dvorišču Šenpeterske kasarne. Tu bodo zopet pokazali kaj znajo. Ob velikem tabornem ognju Šerčerjeve brigade bo tekel program, kajti pionirji z vsake šole morajo sodelovati z eno točko. Na kraju slavlja bodo za vse udeležence pripadniki JLA pripravili okusno partizansko kosilo. Vsak pionir bo prejel spominski emblema, darilo Skupščine občine Ljubljana-Center.

Popoldne se bodo pionirji zopet vračali nazaj na svoje

domove, polni vtisov, lepih spominov in novih poznanstev. Mi vsi pa želimo, da bi velike prireditve ne motilo slabo vreme, kajti preveč je bilo skrbi, truda in stroškov, da bi program ne mogel teči tako, kot je bil pripravljen.

Ivanka Torkar

Svet o Titu in o nas

(Nadalj. s 15. str.)

mi deželami, pri čemer dejavno podpira stvar miru na svetu...

Predsednik Tito je najvidnejša osebnost današnjosti...

(Solomon Bandaranaike, Tanjug (Colombo), 24. I. 1959, predsednik vlade Cejlona) »Ljudstvo Združene arabske republike občuduje in visoko ceni boj velikega jugoslovanskega ljudstva ter njegovo odločno stališče za svobodo in neodvisnost pod vašim (Titovim, op. ur.) vodstvom.

Vi ste nam dali najboljši zgled, kako varovati in braniti svobodo.«

(G. A. Naser, Esh Sham

Gasilci se pripravljajo na 7. kongres

Pretekli četrtek je bila seja operativnega štaba občinske gasilske zveze. Na seji so bili prisotni poveljniki iz posameznih društev. Poveljnik občinske gasilske zveze tov. Tramte je v začetku seje opozoril na bližnji kongres gasilcev Slovenije, ki bo v Murski Soboti. Tako kot povsod drugod se tudi gasilci v naši občini z vso vnemo pripravljajo na sedmi kongres gasilske zveze Slovenije, ki bo v mesecu juniju. Tudi tekmovanje pionirjev in mladincev, ki bo 27. maja v Mojstrani, sodi v okvir teh priprav, v prvih dneh junija pa bo v Mojstrani prav tako tekmovanje članskih ekip iz gasilskih društev.

Na seji operativnega štaba so se podrobneje dogovorili o številu gasilcev, ki bodo ob kongresu sodelovali na paradi v Murski Soboti. V dneh, ko bo kongres, bo v gasilskem domu Železarne na Senožetih tudi razstava. Poveljnik operativnega štaba je vsem poveljnikom društev priporočil, naj organizirajo kolektivni ogled razstave.

Večje število naših gasilcev pa so predvideli za sodelovanje na bakladi na predvečer 80-letnice rojstva tovariša Tita.

Izčrpno so razpravljali tudi o uvedbi novih uniform in znakov, nato pa so se dogovorili še o sektorskih gasilskih vajah, ki naj bi jih organizirali med letom. Veliko gasilsko slavlje bodo imeli tudi v Begunjah, kjer praznujejo 90-letnico obstoja društva in bodo ob tej priložnosti razvili pionirski prapor. Praznovanja gasilcev v Begunjah se bodo v večjem številu udeležili tudi gasilci iz naše občine.

v pr
nos
zna
člo
se
ki
in
sm
upr
bi.
vid
nut
za
dov
mo
od
vod
ras
zad
nas
L
lje
vest
rav
ljat
za
in
trn
nara
no
v pi
več
da
inte
smo
vanj
Ki
ja r
bliž
nam
rekc
mes
sme
Dr
skrb
je s
z na
mo
storj
D
V
bila
ZRV
tudi
nih
so
gran
niza
ru,
mov
obči
ki b
Prog
podr
1. št
2. pi
ot
3. ta
hc
4. de
sk
za
5. izj
6. na
ča
7. ob
st
8. pc
ga
9. dr
nc

Kako varovati naravo

Človeštvo je iz dneva v dan v hujši zagati. Prav vsi že prav dobro poznamo dvoreznost civilizacije. Napredek znanosti in tehnike je stopil človeštvu pošteno v glavo, da se ima za gospodarja narave, ki jo neusmiljeno izkorišča in kviri. Pozabljamo pa, da smo tudi mi vsi del narave, upravljavci pa največkrat slabi. Kako žalostno in kratkovidno, da nam služi le ta trenutek, ne brigamo se pa ne za jutri, ne za prihodnje rodove. Ob vsem tem pozabljamo, da je naš obstoj odvisen od čistega zraka, od pitne vode, od plodne zemlje, od rastlinstva in živalstva ne nazadnje od vsega živega kar nas obdaja.

Le ena pot nas lahko pripelje iz te brezglavosti, to je zavestna akcija o varstvu narave. Ne smemo si predstavljati, da gre pri vsem tem le za zaščito redkih rastlinskih in živalskih vrst. Gre za smotrno gospodarjenje z vsemi naravnimi dobrinami. Sodobno varstvo narave vključuje v prvo vrsto človeka, kot največjo dobroto vsakega naroda. Zato je varstvo narave v interesu vsega človeštva in smoter in cilj aktivnega delovanja v tej smeri.

Kako resen in pereč postaja problem čistoče naše najbližje okolice. Samo korak nam je treba stopiti s kate-rekoli poti v okolici našega mesta, pa smo že do kolen v smeteh in odpadkih.

Družbena skupnost je poskrbela za čistočo, oskrbela je smetnjake, olupala mesto z nasadi, toda, če vsi ne bomo sodelovali je vse, kar je storjeno za čistočo in okras

brezpredmetno. Počasji bomo sami zastrupljali naravo ne da bi pomislili, da s tem tudi sebe.

Dandanes je hoja v gore splošno priznana udejstvovanje, trganje cvetja v gorah močno razširjeno, a nikakor odobravano početje. Kaj ni to pomanjkanje kulture in etike, napačno izražena ljubezen do rastlin je vzrok, da le-te izginjajo in moramo izdajati zakone o varstvu narave, da bi uničevanje gorskega cvetja zavirali. Še in še je cvetic v naših gorah, ki so zaščite potrebne. Treba nam je samo primerjati opustošene površine še z nenačetimi področji, pa že vemo kaj zmore nekulturno poseganje v naravo. Pravi gornik vzame s seboj raje kamero, s katero beleži neizbežne lepote narave. Veseli se uspeha svojih varovank, ki jih je morda zasadil pred leti. Smrti noče več. Iz samooblastnega gospodarstva je postal čuvar, varuh, ljubitelj. V

njem se je zbudil smisel za celoto. Ena vez povezuje človeka rožo in žival. Smrt sicer snuje nad vsem živim, toda priti sme le, če hoče to smisel življenja, takrat pa hitro in nepričakovano brez bolečin. In ta duh med nami živalstvom in rastlinstvom, ki nam nudi toliko lepih ur v naravi, naj navdaja vsakega izmed nas.

Propadanje samoniklega rastlinstva je najbolj opazno v visoko razvitih deželah, opaža se žal tudi že pri nas. Marsikaj se ravno mi Slovenci lahko naučimo iz napuha drugih in usmerjamo posege v našo dokaj prvobitno naravo tako, da jo bomo čim bolj ohranjevali. Od vsega tega bomo imeli predvsem gospodarsko korist, saj je prvobitna ali njej podobna pokrajina vedno dragocenost.

Z varovanjem vseh rastlinskih in živalskih vrst varujemo del sveta, domovine, ki v njej živimo, varujemo sami sebe. Glan

Predračun pod predvidevanji

Tudi v letošnjem letu, podobno kot v prejšnjih je v prvih mesecih proračun občine Jesenice pod predvidevanji.

Ob koncu aprila je proračun izpolnjen le z 20,05 odstotka, kar je pod predvidenimi kar za 13,28 odstotka.

Od predvidenih skupnih dohodkov v višini 24.747.000 je bilo zbrano 4.960.609 novih dinarjev.

Se najbolj so se dohodki proračuna približali predvidenim v postavki davki od osebnih dohodkov zaposlenih in pa deloma v davkih od prometa blaga in premoženja. V podrobnosti so dohodki:

davki od osebnih dohodkov	5.279.000	1.589.586	30,11
davki od prometa	11.800.000	3.105.328	26,32
takse	4.230.000	133.647	3,16
prispevek za mestn. zemljišče	2.950.000	114.479	3,88
drugi dohodki	488.000	17.569	3,16

Če pri vseh navedenih dohodkih odzhamemo prispevek za uporabo mestnega zemljišča, katerega sredstva je treba namensko uporabiti za komunalna in podobna dela in pa sredstev, ki jih republika namenja za kulturo, potem je dohodkov za razporeditev med potrošnike še nekoliko manj.

Posebej se zbirajo sredstva za potrebe temeljne izobraževalne skupnosti, kjer pa je letošnji plan v prvih štirih mesecih izpolnjen dosti bolj ugodno. Vzrok je v tem, ker so viri izbrani dosti bolj zanesljivo in stalno. Od predvidenih sredstev za potrebe šolstva v višini 15.017.000 novih dinarjev je bilo konec aprila zbrano 4.773.664 novih dinarjev kar je 31,79 odstotkov. Od letošnjih predvidenih sredstev za potrebe šolstva je 13.899.000 novih dinarjev namenjenih za redno dejavnost, medtem, ko je 1.118.000 novih dinarjev namenjenih za investicije.

Kot že rečeno je letošnji izpad dohodkov ob koncu aprila približno enak kot prejšnja leta. Če lahko povzamemo prakso prejšnjih let, potem bo realizacija proračuna boljše šele proti koncu letošnjega leta.

Program akcije »Očistimo naše okolje«

Turistično društvo Jesenice se je programsko vključilo v vseslovensko akcijo »Očistimo naše okolje«. Sicer bi lahko rekli, da že dalj časa deluje na tem področju in da je doslej tudi naše glasilo Železar k temu dodalo svoj delež. Poleg spodbudnih in opozorilnih sestankov je lani in predlanskim objavljalo slike najlepše okrašenih oken in balkonov z rožami najbolj prizadevnih gojiteljev na Jesenicah ter okolici.

Za izvajanje omenjene akcije, so pri Turističnem društvu Jesenice imenovali posebno sedemčlansko komisijo, sestavljeno iz članov, ki prebivajo na področju od Hrušice do Potokov ter Blejske Dobrave. Prejšnji teden so se sestali in sprejeli program dela. Ta obsega več področij dela, med katerimi zavzema ustrezno mesto tudi vzgoja občanov, da bodo akcijo prav razumeli in se prizadevali vsi kot eden za uspešnost pri čiščenju ter urejanju okolja kjer živijo in delajo. K sodelovanju pa so povabili tudi mladino v naših šolah. Vsem šolam so poslali pismo, v katerem so navedli glavne naloge pri akciji in razumljivo prošnjo za sodelovanje. V zvezi s tem so vodstvom šol predlagali, naj bi v vseh razredih do konca tega in v začetku prihodnjega šolskega leta pisali domače in šolske naloge na temo »Očistimo svoj kraj« ali podobno. Tri najboljše spise na vsaki šoli bodo nagradili s knjigami.

Da bi bila angažiranost prebivalcev popolna, so prosili za sodelovanje in pomoč vse organizacije na Jesenicah in okolici. Vsem bodo poslali tudi program dela, za orientacijo pri pomoči in eventualnih ukrepih.

Turistično društvo Jesenice je v okviru svojega delovanja na občnem zboru že tretje leto sprejelo v program dela gibanje pod geslom »Lepe rože«, in že drugo leto akcijo »Smeti na svoja mesta« ter »Napiši naj bodo v redu«. Kot doslej bo v prvi akciji komisija ugotavljala najbolj prizadevne pri gojitvi

rož, pri drugih dveh pa pomanjkljivosti pa tudi pohvale ob dobro opravljenih ureditvenih delih.

Da bi prebivalce sproti seznanjali o uspehih akcije in o perečih problemih, ki jih

bo ugotavljala omenjena komisija, pa tudi drugi občani, so uredništvo Železarja in radio Jesenice zaprosili za tekoče objavljane dosežkov in pomanjkljivosti na tem področju. B.

Delo zveznih rezervnih vojaških starešin

V ponedeljek, 8. t. m. je bila seja občinskega odbora ZRVS, ki so ji prisostvovali tudi vsi predstavniki krajevnih organizacij. Obravnavali so predvsem obširen program dela te strokovne organizacije v republiškem okviru, glede na razpisano tekmovanje »Iščemo najboljšo občinsko organizacijo ZRVS, ki bo zaključena 31. 12. 1972. Program zajema pa sledeča področja tekmovanja:

1. število članstva,
2. predavanja iz splošnega obveznega programa,
3. taktično-orientacijske pohode,
4. dopolnilni program občinskih in krajevnih organizacij,
5. izpite,
6. naročanje na strokovno časopisje,
7. obrambno vzgojo prebivalstva,
8. pomoč specializiranim organizacijam,
9. družbeno-politično dejavnost.

Izvajanje tega programa je v teku. Za vse rezervne vojaške starešine je bilo v času od 16. do 25. 4. 1972 opravljeno že prvo predavanje iz obveznega programa, zajemalo pa je oblike splošnega ljudskega odpora za območje občine Jesenice. Vsi tisti rezervni vojaški starešine, ki se tega predavanja iz neopravičenih razlogov niso udeležili, bodo dani v postopek sodniške prekrške.

V pripravi je tudi izvedba taktično-orientacijskega pohoda, ki ga morajo krajevne organizacije izvesti do 28. t. m., čemur bo sledilo 4. 6. v Mojstrani občinsko prvenstvo. Tekmovanje bo obsegalo pohod na 8-12 km dolgi progi, kot preizkus kondicije rezervnega starešinskega kadra, z reševanjem nalog iz topografije in taktike ter streljanje z zračno ali malokalibrsko puško.

Za vsa ostala področja tekmovanja so bile nakazane smernice za delo in sprejete konkretne zadolžitve.

Borci v splošnem ljudskem odporu

Kaj nam bo prinesel jutrišnji dan, je za nas vsakega vprašanje na katerega želimo odgovoriti. Bivše borce partizane nas še posebej zanima kaj je pred nami. Težki in naporni meseci ter leta so nam vcepili skrb kako ubraniti kar smo s krvavimi žrtvami priborili. Svet — nemiren in spričo vedno večjih mednarodnih zapletov je vsak dan pred tem, da bo prišlo ponovno do tistega, kar je nastalo v letih prve in druge svetovne vojne. Borci se dobro zavedamo kaj lahko nastane če bi nas eventualna nova vojna našla nepripravljene.

Izkušnje, ki jih imamo partizani so bogate in prenesti jih je treba na ostale prebivalstvo. Posebno na mlade, saj bodo ti prvi morali stopiti na obrambne okope. Še kako dobrodošle so zatorej izkušnje partizana — kurirja, obveščevalca in aktivista; pa borca mitraljezca, bombaša ali partizanskega komandirja ali političnega komisarja, do partijskega sekretarja. Vse te izkušnje pa je potrebno ob vsaki priliki prenesti na tiste, ki jim bodo te izkušnje največ koristile.

Takih prilik je dovolj. To so predavanja v šolah, izmenjava izkušenj na raznih tovariških srečanjih z mladino, tu so še razni pohodi v partizanske kraje, kjer bi naj borci pripovedovali o dogodkih, ki so se tu dogajali.

Posebno primerne so razne športne prireditve, ki se navezujejo na pomembne dogodke iz časa narodnoosvobodilne borbe. Mogoče bi kazalo še bolj podpreti pisanje spominov iz NOB. Prav šolska mladina ima tu nešteto možnosti, da pride do pomembnih izkušenj. V direktnem razgovoru z borcem lahko na najbolj neprisljen način pride do zanimivih ugotovitev in podatkov, kako uspešno izvesti akcijo, pa čeprav je sovražnik okupiral našo deželo.

Znano nam je, da mi ne priznavamo kapitulacije, zato je še toliko bolj pomembno kako se zadrži če bi okupatorju le uspelo zasesti našo deželo.

Borci, ki so že sedaj vključeni v odbore splošnega ljudskega odpora, naj bi še bolj kot dosedaj prenašali izkušnje iz vojnega obdobja.

Kaj tare vzgojno varstveno dejavnost v radovljjski občini

Na 2. seji skupščine Temeljne izobraževalne skupnosti, ki je bila pretekli teden v Radovljici, so v razpravi o poročilu in programu sklada za otroško varstvo v preteklem in letošnjem letu navedli celo vrsto perečih vprašanj, ki bistveno vplivajo, predvsem s socialnega vidika, na uspešnost vzgojno varstvene dejavnosti in skrbi za otroke v občini.

Vzgojno varstveni zavod Radovljica, s sedežem na Bledu, upravlja zaenkrat s sedmimi enotami v večjih krajih občine: Bled, Bohinjska Bistrica, Gorje, Kamna gorica, Kropa, Lesce in Radovljica. Že na prvi pogled je razvidno, da imajo vrste le v tistih krajih, kjer je skoncentrirano največ industrijskih delovnih organizacij, četudi domala vse druge vasi in naselja predstavljajo veliko število zaposlenih, ki odhajajo na delo v večja središča občine. Starši v teh, če lahko rečemo perifernih krajih, so zaradi takšnega položaja, podobno kot v vseh drugih občinah, v neenakopravnem položaju v odnosu na tiste, ki živijo v večjih krajih. Vendar pa to niso najbolj težka vprašanja otroškega varstva, glede na to, da v vaseh obstojajo večje možnosti domačega varstva, spričo večjega

števila družinskih članov, ki so zaposleni doma na kmetijah. Zmogljivosti kar jih zaenkrat premorejo vsi vrtec v občini, še zdaleč ne zadošča niti za minimalne potrebe. Te zmogljivosti znašajo 311 mest — vendar pa je vzgojnega varstva deležno 380 predšolskih otrok in 55 šolskih, ki so na hrani v teh ustanovah. Posebno pereče je prostorsko vprašanje na Bledu, kjer obiskuje vrtec 109 otrok, četudi ima ta enota le 68 mest. V Radovljici imajo pri 52 mestih 82 otrok in še 50 šolskih otrok na dnevni prehrani. V Kropi imajo zmogljivosti za 25, v varstvu pa imajo 43 otrok. Razen v Gorjah, kjer je prostora še za en oddelek, so v vseh vzgojno varstvenih ustanovah v občini, vse zmogljivosti skoraj enkratno presežene. Za minimalno zadostitev trenutnih potreb otroškega varstva v občini, bi takoj rabili najmanj še za 100 mest ustreznega prostora, predvsem na Bledu, v Radovljici in Kropi. V zadnjem letu se je precej izboljšalo stanje pri odmerjanju višine oskrbnine, ki jo plačujejo starši. Po sprejeti lestvici, ki določa višino denarnega prispevka glede na socialno stanje staršev prispevajo 40 %, 60 % sredstev pa krije skupnost. Brezplačnega varstva je deležno

28 otrok, 20 pa jih prispeva le polovico oskrbnine.

Nekatere delovne organizacije in samoupravni organi se še vedno ne morejo prebiti iz ozkega pojmovanja, da je skrb za otroke njihovih delavcev stvar skupnosti. Le v nekaterih podjetjih, ki kažejo več razumevanja tudi nudijo finančno pomoč v obliki prispevka za oskrbnine za svoje člane kolektiva. V tem pogledu prednjači tovarna Plamen iz Kroke, nekaj več posluha kot drugod pa so pokazali tudi v GG Bled, v Lipu na Bledu ter v tovarni Vezine na Bledu in tudi krajevna skupnost Lesce.

Na skupščini je bilo tudi tokrat izrečeno mnogo pohvalnih besed o prizadevanju vzgojiteljskega kadra, ki navzlic težavam uspešno opravlja svoje naloge. Še v naprej ostane odprto vprašanje strokovna zasedba delovnih mest v vzgojno varstvenih ustanovah, ki zaradi nenačrtne politike štipendiranja v preteklosti, ne ustreza sistematizaciji delovnih mest. V občini je zaposlenih 34 vzgojiteljskega osebja, nezasedeno pa je še vedno pet mest. Kot vse kaže bo tudi to vprašanje že v prihodnjem letu s prihodom absolventk vzgojiteljskih šol, ki jih štipendira TIS, končno rešeno.

JR

Novice iz radovljjske občine

Tesnemu sodelovanju, zlasti na kulturno prosvetnem področju z zamejskimi slovenskimi organizacijami in društvu pripisujejo v radovljjski občini velik pomen. Številne slovenske organizacije in društva s Koroškega so že organizirale več skupnih prireditev ali gostovanj. Preteklo soboto je za praznovanje svoje 50-letnice ustanovitve SDP »Jepa - Baško jezero« iz Loč povabilo preko Kulturne skupnosti Radovljica — Pevski zbor Viharnik iz Ribnega in folklorno skupino Svobode iz Bohinja, ki sta nastopila v programu jubilejne proslave.

Večletno kulturno in družbenopolitično sodelovanje med radovljjsko občino in mestov Varaždin, se nenehno krepi z medsebojno izmenjavo kulturnih skupin in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij. Na veliki kulturno politični prireditvi v Varaždinu, so v soboto, 13. maja nastopili člani folklorne skupine iz Gorij in pevski zbor Stane Zagar iz Kroke. Kakor vselej, so bili za svoja izvajanja od gostoljubne hrvaške publike pristrčno sprejeti.

Splošno gradbeno podjetje Gorenjc iz Radovljice je letošnjo gradbeno sezono začelo s številnimi gradnjami v občini. Čeprav zaposluje le nekaj nad 300 delavcev, pa spričo sodobno izpopolnjene mehanizacije uspešno izpolnjuje obsežen program novogradenj. V Radovljici je v zaključni fazi izgradnja osnovne šole, tretji objekt vila blokov s 36 stanovanji, blok pod Oblo gorico s 70 stanovanji, h kraju gre gradnja doma upokoencev in v Podnartu upravna stavba v kemični tovarni. V Kropi zidajo skladišče in upravne prostore tovarne Plamen, v Lescah dozidavajo in adaptirajo bivši obrat Almiré za prodajo Murke, v Verigi pa gradijo nov objekt za kotlarnico.

Planinsko društvo Radovljica je peto po številu članstva v republiki. Več kot tisoč aktivnih članov deluje v mladinskem, alpinističnem in markacijskem odseku, gorski reševalni službi, v komisiji za varstvo narave in raznih kroških in sekcijah. Društvo ima štiri planinske postojanke — Pogačnikov dom na Kriških podih, Valvasorjev dom pod Stolom, Roblekov dom na Begunjski in kočjo na Goški ravni na Jelovici. V vseh osnovnih šolah ima društvo svoje poverjenike, ki množično vključujejo učence v dejavnost, ki ima velik pomen za vzgojo in obrambo osposabljanje mladine.

V nedeljo in ponedeljek 7. in 8. maja, je med obiskom v naši državi, prišel na Bled predsednik Centralnoafriške republike Jean Bokassa. Najprej si je ogledal grad in druge turistične zanimivosti, nato pa je vodil svojo delegacijo v pogovori s slovenskimi gospodarstveniki. Slovenija ima zelo razvite gospodarske odnose s to afriško deželo, Predvsem v lesnopredelovalni industriji.

Včeraj, v četrtek 11. maja dopoldne, je bila v hotelu Jelovica na Bledu delovna konferenca Zveze sindikatov občine Radovljica, ki je bila sklicana na polovici mandatne dobe sedanjega občinskega sveta. Obravnavali so stališče Zveze sindikatov pri uresničevanju političnih nalog, ki jih je v svojem referatu podal predsednik Jože Bohinc. Največ so razpravljali o uspešnosti sindikatov v uveljavljanju samoupravnih pravic in o uresničevanju nalog pri usposabljanju delavcev za nove oblike v samoupravni praksi glede na ustavna dopolnila.

Zvečer, ob 19.30, bo v Bohinjski Bistrici gostovalo Mestno gledališče iz Ljubljane, z Webrovo Pogodbo, bulvarno komedijo, v kateri nastopata v glavni vlogi Polde Bibič in Zlatko Šugman. S tem uspehim gledališkim delom so ljubljanski umetniki nastopili že v Radovljici in Podnartu.

Na osnovi dogovora med Delavsko univerzo Radovljica in Ljudsko univerzo iz Leverkusena (ZRN), je ta teden zaključen sedemdnevni seminar za slušatelje tečaja nemškega jezika 4. stopnje v Radovljici. Seminar je vodila prof. Roswitha Remmel iz Nemčije, ki si je v tem času ogledala kulturne znamenitosti in izmenjala izkušnje z našimi predavatelji. Jeseni bo vseh 12 slušateljev obiskalo Leverkusena in si na povabilo tamkajšnje univerze ogledalo znamenitosti tega novega industrijskega mesta.

Avtobusna postaja v Radovljici je med najprometnejšimi na Gorenjskem, Dnevno pripelje ali odpelje 96 do 100 avtobusov, od tega 48 v smeri proti Ljubljani, 30 proti Jesenicam in 20 proti Bohinju. Najdaljša direktna zveza, ki jo vzdržuje Transturist, je Banja Luka.

J. R.

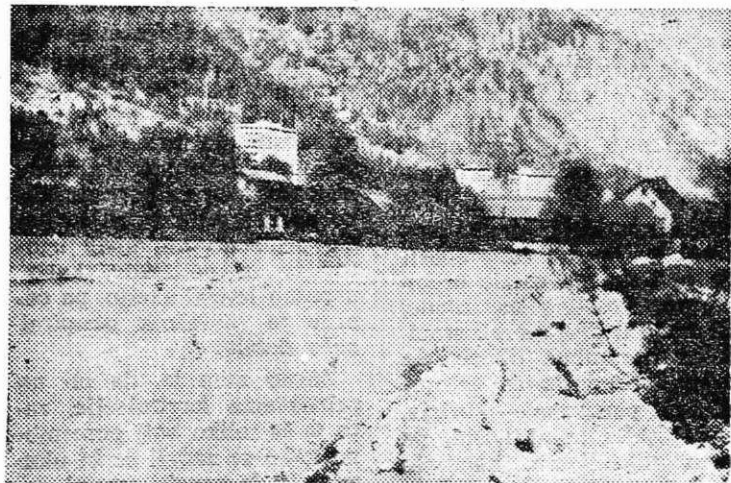
»Lepotico narcis« bodo izbirali v nedeljo 21. maja

Upravni odbor Turističnega društva v Planini pod Golico, je v sodelovanju s predstavniki vseh organizacij kraja, pripravil program prireditev v mesecu narcis. Osrednja bo v nedeljo 21. maja na posebnem prireditvenem prostoru v bližini gasilskega doma v Planini pod Golico. Začela se bo s kulturnim programom, ki ga bodo pripravili domačini. Z recitacijami bodo nastopili šolarji, nato bo pel pevski zbor tega kraja, dramska skupina pa bo podala šaljivo igro Princeska in pastir.

Kulturnemu programu bo sledila izvolitev »Lepotice narcis«. V izboru bo lahko sodeloval vsak s kuponom, ki ga bo prejel z vstopnico za to prireditev. Obiskovalci narcisnih poljan se bodo za tem lahko zavrteli ob zvokih instrumentalnega ansambla.

Glede na to, da kot vsako leto, tudi letos pričakujejo veliko udeležencev, bo ta dan na cesti od Jesenic do Planine pod Golico veljal poseben režim cestnega prometa. Ob določenem času bo enosmerni promet, ki ga bodo usmerjali organi cestno prometne varnosti.

Tudi letos je na sporedu masovni izlet na vrh Golice. To bo 28. maja, vodili ga bodo planinci in gorski reševalci z Jesenic ter okolice. Za domačine, bo v tem mesecu Turistično društvo pripravilo več predavanj o turizmu. Za to so naprosili znanega predavatelja Staneta Tavčarja iz Kranja.

Leta 1965 je jeseni narasla Sava zalila del Stare Save in naselja Podmežaklje. Da se ne bi ta katastrofa ponovila, so gradbeno podjetja načrtno odlagala velike skale na desni breg Dolinke, na levem bregu pa so naredili visok železobetonski oporni zid. Kot vidimo na sliki, poplave ne bodo mogle več ogroziti Jesenic

XV. jubilejno srečanje gledaliških skupin Slovenije v Velenju

V ponedeljek, 22. maja se bo v Velenju pričelo XV. srečanje gledaliških skupin Slovenije. Petnajst let te vsakoletne manifestacije slovenskega gledališkega amaterizma je vsekakor že vsega upoštevavanja in priznanja vrhunskega jubileja, zlasti še, ker srečanjem slovenskih gledaliških ljubiteljev ne gre odrekati odločujočega vpliva na kvaliteto rast amaterske gledališke ustvarjalnosti. Vsakoletni pregled in delovni razgovori ob najboljši amaterskih predstavah so že pred leti utrdili jasno in neizpodbitno prepričanje, da je vrednost in smisel amaterske gledališke ustvarjalnosti le in edino v iskanju in doseganju kvalitete, tako v izbiri, kot tudi v uprizoritvenem izrazu predstav. Razumljivo je, da praktično uresničevanje tega prepričanja ni enostavno in lahko, zlasti še, ker je hudo odvisno od razpoložljivih kadrovskih in materialnih zmožljivosti in možnosti posameznih gledaliških skupin. Kakor je na eni strani najmarkatnejša značilnost slovenskega gledališkega amaterizma njegova množičnost in razraščanost v prav vseh slojih in območjih slovenske »biti in žiti«, tako je na drugi strani njena simpatična značilnost, da je slovenski gledališki amaterizem po svojih kadrovskih in materi-

alnih možnostih hudo neenoten in neusklajen. Res pa je tudi, da tej množični slovenski ljubezni do gledališča še nismo posvetili zadostne in organizirane skrbi, temveč jo prepuščamo večjemu ali manjšemu navdušenju in sposobnostim nekaterih posameznikov ali skupinam. Napori in zavzetost nekdanje Prosvete, sedanje ZKPOS in zadnja tri leta tudi združenja gledaliških skupin Slovenije na področju gledališkega amaterizma, so sicer vse hvalje in priznanja vredni, toda še zmerom veliko premalo v primerjavi s potrebami in željami. Zato tudi prihaja v Sloveniji do pojavov, da na določenih področjih gledališki amaterizem zamira, drugod pa se spet nepričakovano oživlja in razrašča. Zato tudi na samih srečanjih prihaja do nesporazumov in nasprotij, saj je popolnoma razumljivo, da ni mogoče uskladiti enotnega gledanja na dve tako različni skupini, kot sta na primer Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane ali dramska družina iz Polzele. Vendar je že do kraja sprejeta resnica, da so si v slovenskem gledališkem amaterizmu pridobile nekatere skupine dolgoletnega, več ali manj rednega in zato tudi kadrovskega in materialno bolj utrjenega položaja, posebno mesto, ki zagotavlja tudi več

možnosti za doseganje kvalitete. To so Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane, Prešernovo gledališče iz Kranja, amatersko gledališče »Slava Klavara« iz Maribora in naše gledališče »Tone Čufar«. Omeniti velja še amatersko gledališče iz Trbovelj, ki pa je zadnja leta skoraj prenehalo z delom.

Omenjena gledališča tudi letos sodelujejo na srečanju v Velenju, z izjemo Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane, ki je sicer komisiji prijavilo skoraj ves svoj letošnji repertoar, vendar po vsebinski in umetniški kvaliteti komisiji nobeno delo ni ustrezalo. Med 34 prijavljenimi predstavami je komisija izbrala samo 6 predstav, ki so bile repertoarno in uprizoritveno primerne. Dve predstavi pa je izbralo kot gosta srečanja. XV. jubilejno srečanje gledaliških skupin Slovenije bo v Velenju v ponedeljek 22. maja zvečer otvorilo Prešernovo gledališče s Cankarjevo komedijo **ZA NARODOV BLAGOR**. V torek se bo popoldne predstava vila gledališka skupina iz Polzele s komedijo Vojmila Rabadana **KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE**, zvečer pa se bo kot gost srečanja predstavil gostitelj amatersko gledališče Velenje z igro L. Hansberryja **GROZDA JAGODA NA SONCU**. V Velenju je bilo tudi prvo srečanje slovenskih gledaliških amaterjev in sicer leta 1957. Tudi drugo leto 1958 je bilo v Velenju, tretje srečanje leta 1959 pa je bilo v Kopru in na njem je prvič nastopilo tudi naše gledališče, ki je od takrat roden gost srečanja. V sredo 24. maja se bo gledališka skupina iz Raven na Koroškem predstavila z igro J. Kesselringa **ARZENIK IN STARE ČIPKE**, v četrtek popoldne pa kot gost Slovensko amatersko gledališče iz Trsta s komedijo **CVETJE HVALEŽNO ODKLANJAMO**. Zvečer pa bo amatersko gledališče Zelezar Celje-Store uprizorilo dramo Miha Remca **MRTVI KURENT**. V petek zvečer se bo predstavilo naše gledališče s komedijo Petra Ustinova **KOMAJ DO SREDNIH VEJ**, srečanje pa bo v soboto zvečer zaključilo amatersko gledališče »Slava Klavara« iz Maribora s komedijo B. Brechta **BERASKA OPERA**. V soboto dopoldne bo, kot je že običaj, tudi letna skupščina Združenja gledaliških skupin Slovenije.

-nj-

FILM • FILM • FILM • FILM • FILM

NA GORI RASTE ZELEN BOR

Domači barvni film Na gori raste zelen bor nosi letnico nastanka 1971. Lani so ga prvič predstavili v Pulju in moram reči, da je s strani gledalcev postal prave ovacije, s strani kritikov pa ... no, saj je vseeno. Film je prav gotovo moralni zmagovalec Pulja 71, saj so Rdeče klasje gledalci gladko odpravili z žvižganjem. Sicer pa je film Na gori raste zelen bor dobil več nagrad: Srebrno areno, nagrado publike — Vusovega jelena itd.

Režiser filma je Anton Vrdoljak. Naj vam povem kaj več o njem: najprej je bil dve sezoni igralec v zagrebškem dramskem gledališču, potem je prešel k filmu (spet kot igralec) in tako postal svobodni umetnik. Kot igralec je dobil več nagrad, med njimi dve zlati Areni za najboljše moške vloge (stransko in glavno). Delal je pa tudi kot novinar v več redakcijah. Kot filmski režiser je debitiral leta 1965 v zgodbi v omnibusu Ključ. Prvi celovečerni Vrdoljakov film je bil Ko slišiš zvono, ki je na festivalu v Moskvi dobil srebrno medaljo. Drugi njegov film je Ljubezen in kakšna psovka, tretji pa Na gori raste zelen bor.

Zdaj pa k filmu: dogodki v njem so resnični in opisani v vojnem dnevniku Ivana Šibla. Prikazuje nekaj epizod iz partizanskega vojskovanja, povezanega z dvema likoma: z Dikanom, ki je komandant bataljona, bister in borben kmet in z Ivanom, političnim komisarjem, intelektualcem. V borbi se oba skladno dopolnjujeta. Sploh pa ves film sloni na teh dveh različnih likih, na njunih konfliktih in končno na njunem prijateljstvu. Glavna akcija njunega sodelovanja je zelo pogumna. Preoblečeni v domobranske uniforme, borci Dikanovega bataljona s pomočjo prevare pridejo v dobro straženo domobransko oporišče — trdnjavo Grabovac in likvidirajo sovražnika. Malo je manjkalo, pa bi domobranci odkrili prevaro, a so partizani še pravočasno napadli. Čeprav je akcija uspela, Dikan povede svoj bataljon čez bližnjo reko, kjer uničijo še nekaj sovražnih bunkerjev. To je le kratka vsebina filma, ki je sicer posnet zelo dinamično in z mnogimi, dobro realiziranimi elementi spektakularnega filma.

Odlični pa so tudi igralci. Z njimi je imel Vrdoljak res srečo. Predvsem briljira odlični Boris Dvornik, ki je svojega Dikana res imenitno predstavil. Sledijo mu še predvsem Ivica Vidović kot Ivan in Kole Angelovski, Fabijan Šovagovič, Boris Buzančič in drugi.

Zelo zanimiva pa je tudi glasba. Prav gotovo ste že slišali popevko Na gori raste zelen bor. In prav ta je vodilna glasbena tema filma.

Film je imel doslej povsod, kjer so ga predvajali, zelo velik odziv pri gledalcih, saj je narejen za široke mase ljudi. Torej, če imate radi napete akcijske vojne filme, potem ga nikar ne zamudite, saj s te strani je zelo dober. Morda mu manjka le malo izpovedi, tiste prave, umetniške izpovedi, ki bi filmu lahko dala svojsten pečat. Kakorkoli že, film si je srebrno Areno gotovo prislužil.

Igor Skrlj

Končno smo tudi v našem kinematografu dočakali domači barvni film, ki ga označujejo kot vojno dramo: **NA GORI RASTE ZELEN BOR**. Film, ki ga je režiral Antun Vrdoljak in v katerem nastopa vrsta odličnih igralcev, je občinstvo povsod z navdušenjem sprejelo. Film je leta 1971 prejel na festivalu v Pulju veliko srebrno ARENO in nagrado občinstva JELEN.

Proslava koroških Slovencev

V Ločah pri Baškem jezeru na Koroškem, kjer je nastala vedno lepa koroška pesem »Nmau čez izero«, je bila v soboto zvečer jubilejna proslava tamkajšnjega slovenskega kulturnega društva Vaški učitelj, duhovnik in kmet so ustanovili pred 50 leti v Ločah kulturno društvo »Jepa-Baško Jezero«, ki deluje še danes. Počastitvi 50 letnice slovenskega kulturnega društva na Koroškem, so posvetili izredno pozornost. Jubilejna proslava v kulturnem domu v Ločah, ki sprejme blizu 500 ljudi, je bila povezana z meddruštveno kulturno izmenjavo koroških in gorenjskih društev. Poleg številnega občinstva so se udeležili prireditve tudi predstavniki kulturnih in družbenih ustanov iz Koroške in Slovenije, med katerimi je bil tudi generalni konzul dr. Lubej.

Po pozdravni pesmi domačega pevskega zbora je pozdravil številne udeležence in goste predsednik društva »Jepa-Baško jezero«, ki je nato govoril o ustanovitvi, delovanju in preganjanju društva v 50 letnem obdobju. O važnosti obstoja kulturnega društva za koroško Slovence je govoril tudi župan občine Bekštajn g. Fritz Schmidt, nakar so čestitali k zlatemu jubileju društva še predsednik skupščine občine Radovljica Stanko Kajdiž, zastopnik predsednika skupščine

občine Jesenice Polde Ulaga, predsednik slovenske prosvetne zveze v Celovcu, predsednik katoliške prosvetne zveze v Celovcu in drugi. Enournim pozdravnim govorom je sledila jubilejna proslava, katere program so izvajali: moški pevski zbor iz Loč, moški pevski zbor iz Sveč, moški pevski zbor iz Ribnega pri Bledu in folklorna skupina, iz katerega je vela le na iz Bohinja. Celoten proslavenski beseda in težnja po slovenski kulturi, je občinstvo, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička nagajevalo s spontanimi aplavzom, pa tudi s solzami v očeh.

Jubilejni proslavi je dala poseben pečat navzočnost številnih častnih gostov in zaključni nastop združenih zborov, ki so zapeli Prešernovo Zdravico in Aljažev Triglav. Ob izmenjavi daril je prejelo Slovensko kulturno društvo v Ločah tudi darilo predsednika skupščine občine Jesenice Franceta Žvana in sicer jedkanico Prešernove rojstne hiše, delo akademskega slikarja Jaka Torkarja.

Predsednik občine Bekštajn in zastopnik predsednika skupščine občine Jesenice sta se že dogovorila o kulturnem sodelovanju med občinama. Že prihodnji mesec bo gostovala godba na pihala iz Bekštajna na Jesenicah, Jeklar, pevski zbor jeseniških železarjev pa v Ločah.

Uspeh jeseniških pevcev v Karlovcu

V okviru proslav 100-letnice smrti slovenskega pisatelja, kulturnega in javnega delavca Valentina Mandeljca, ki je umrl in je pokopan v Karlovcu, so v Karlovcu gostovali tudi jeseniški pevci. V soboto, 13. maja, sta s samostojnim koncertom nastopila v Karlovcu v Zorin domu, ki

je bil skoraj do zadnjega mesta zaseden, mladinska zbor osnovne šole Prežihov Vranc in Blaž Arnič — Gimnazija Jesenice, ki ju vodi dirigent Janko Pribošič. Oba zbora sta bila deležna izredno laskavih priznanj, saj sta resnično svoj zelo zahteven program odpe-

la odlično.

Zbora sta naslednji dan sodelovala tudi pri komemoraciji na pisateljevem grobu z dvema pesmima, popoldan pa s partizanskimi pesmimi na partizanskem mitingu, ki je bil na Petrovi gori, središču hrvaškega partizanskega gibanja.

O domovina, naj se nikoli nad tabo noč temna več ne spusti!

Misli k 8. številki Železarjeve literarne priloge

Praznična številka Železarja nam je prinesla bogato literarno branje, ki je bilo motivno zelo pestro in zanimivo. Pa si ga pobliže ogledajmo.

Tokrat se nam je Miha Klinar predstavil le v dveh delih, a sta ti dve tako bogati in obsejni, da bi o njih lahko govorili v nedogled. Pesnik v obeh ostaja zvest opazovalec časa in ljudi v njem. Je spreten oblikovalec lepe besede, nikoli ne pride v zadrego in vsaka misel ima točno določeno mesto v pesnitvi. Ne samo misel, tudi nobena beseda ni po sili prišla na papir. Kantata ima zanimivo dodelno zgradbo, ko pesnik iz številnih dejstev zaktjuči z dosti krajšo, a toliko bolj jedrnato mislijo, ki nemalokrat učinkuje na bralca kot strela z jasnega, ga vedno znova preseneča in mu odkriva pesnikov bogat miselni svet. Pesnik ni vezan le na svojo dolino in jeseniškega delavca, njegova misel seže preko republiških in državnih meja tja, kjer so doma delavci, revolucionarji. Pretresljivo nam je predstavil trpečo in krvavo pot proletarcev — sirotnikov, ko so se začeli zavedati krivic in odgovarjati ne s poslušnostjo in ponižnostjo, ampak z jekleno pestjo in besedo:

»V rdečem viharju
Evropa
roparska
ptica
je vztrepetala...«
in z njo tudi:
»Slovenija
vsa
rdeče so statve,
ki nanje
je Šimen Sirotnik
napel
nit rdečo upora.«

Pesnik presrečen zapoje »rdečo himno svobodi ljudstva«, revolucionarno, kakor je bila revolucionarna pot proletariata. V navalu sreče in veselja zapoje himno:

Vse, kar očetje so hrepneli,
nam domovina ko mati
deli...
in hkrati s to mislijo se porodi bojazen in vroča želja:
O domovina, naj se nikoli
nad tabo noč temna več ne
spusti...

V isti čas kot Miha Klinar je posegel Emil Cesar v pripevku Karel Destovnik — Kajuh v zadnjem predvojnem letu. Poglobil se je v življenje znanega pesnika Kajuha, ki se je kot pesnik razvil med vojno in v njej tudi za vedno utihnil. Avtor nam zelo jasno odkriva politične razmere pri nas, natančneje razmere med teda-

njo zavedno dijaško in študentsko mladino, v ospredju katere je seveda glavni lik pesnika Kajuha. Posebno zanimiv je opis življenja v taborišču Međurečje pri Ivanjici, kamor je bil pesnik interniran za krajše obdobje. Odlomke iz knjige Emila Cesarja ni zanimiv le za poznavalca, ampak tudi za laike, saj je njegov način pisanja prijeten in lahko razumljiv, pripoved natančna, kar je najvažnejše, pisatelj se ne izgubi v podrobnostih in tekoče nadaljuje svojo pripoved.

Pesimistične misli preveva Andreja Kokota in Valentina Polanška. Medtem, ko prvi prihaja v konflikt s samim seboj in s svetom in izhaja kljub temnim mislim kot zmagovalec, jim slednji podleže. Vzrok temu je sovražno nastrojen svet okrog njega, v katerem se počuti osamljenega in zapuščena. Samoto in zapuščenost pa še stopnjuje razočarano hrepenenje po nekom, ki bi bil vreden njegove ljubezni, čeprav je le-to že večkrat pobarvano s cinizmom in otlopelostjo.

Obe Kokotovi razmišljajoči pesmi Brez naslova in Besedi sta na prvi pogled preprosta igra besed. Obe sta zgrajeni na življenjskih nasprotjih in tako prva kot druga odkrivata razgiban pesnikov miselni svet. Kokot se dobro zaveda naloge in vloge pesnika na Koroškem, zato ni zastoj napisal:

Zakaj
ne bi še mi
enkrat
za svojo
besedo
umrl.

Poleg Mihe Klinarja izstopa med pesniki Cili Kodrič, katere pesmi kažejo več in prefinjen posluh. Z izredno tenkočutnostjo je nastala pesem Mati, iz katere kar diha ljubezen, spoštovanje in občudovanje do bitja, ki velikodušno razdaja svojo brezmejno ljubezen vse dni in noči. Pretresljiva in prav tako enkratna je Balada o velemestu. Pesnica je v njej s pretnim izrazom sestavila jasen in zastrašujoč mozaik kate-regakoli velemesta, kjer je mogoče spoznati vse, le:

Kaj mar mu je človek
med milijoni
ljudi...

To grenko resnico vsak dan znova spoznavajo vsi posamezniki velemest, kjer en sam človek pomeni toliko kot nič.

Tako kot Andrej Kokot in Valentin Polanšek je tudi Valentin Cundrič v večnem sporu s sedanjostjo in svetom, v katerem zaman išče pravico, resnico, iskrenost, ljubezen in svobodo, vse ti-sto, kar se vedno znova v

različnih oblikah pojavlja v njegovih stvaritvah. Svetu se ne upira le kot pesnik, tudi kot človek je pesimist, to je čutiti v dvojnosti njegovega prispevka. V vseh pesmih je izkane nečesa boljšega in prvobitnejšega, a očitno tega ni mogoče najti na tem svetu, ampak nekje drugje, morda v nekem drugem svetu, morda v onostranstvu, pesnik še sam ni na jasnem, zato tava in upa in se zateka po pomoč zdaj k sebi — pesniku, spet drugič k sebi — človeku.

Benjamin Gracer se tokrat predstavlja s prevodi srbskega pesnika Branka Miljkovića. Pesnik ceni svet, naravo, ni gluha za socialne probleme v tem svetu in tako kot vsak umetnik razmišlja o svojem poslanstvu. Lastne Gracerjeve pesmi izražajo veliko vero v človeka, kljub pesimističnim mislim, izraz pa nekoliko spominja na znanega slovenskega pesnika Ivana Minattijsa.

Ivan Jan je na poseben način obdelal sto in stokrat predstavljeni problem sprtih sosedov. Ta motiv zlahka srečamo tako v svetovni kot domači literaturi. Zanimiv je razplet dogodkov: odpor do skupnega sovražnika je premagal sosedski spor, kar je bilo edino pravilno za tisti čas. Etični oziroma moralni poudarek pripovedi je jasen, kakor je jasna in enostavna vsa pripoved. Nekoliko moti in zamegljuje dolgo opisovanje na nek način idiličnega kmečkega življenja zadnji, glavni del zgodbe, na kateri bi moral biti največji poudarek.

Pesmi Marjana Čufarja so tipični sadovi današnjega časa, ki ga človek težko dohaja v vseh njegovih pojavih, jasnih in mnogokrat nerazumljivih. Prevečkrat se mora soočiti z lepoto na prvi pogled in gnilobo pod njo. Vse to pesnika spravlja v neko zadrego in zmedenost, išče vzroke in spozna posledice, a zaključki so žal grobo resnični. Te misli so misli

Čufarja človeka, šele kot pesnik najde nekakšen izhod iz tega, nasprotno pa se dogaja Vojku Novaku, ki nikakor ne more iz te ujetosti.

Med raziskovalce življenja, življenja v tej kruti resnični vsakdanjosti se je uvrstil tudi Drago Bahun, ki se zave-da, da vsemu ne bo mogel priti do dna:

Koliko življenj bi potreboval,
da bi jih pregledal do zadnje-
ga kota?

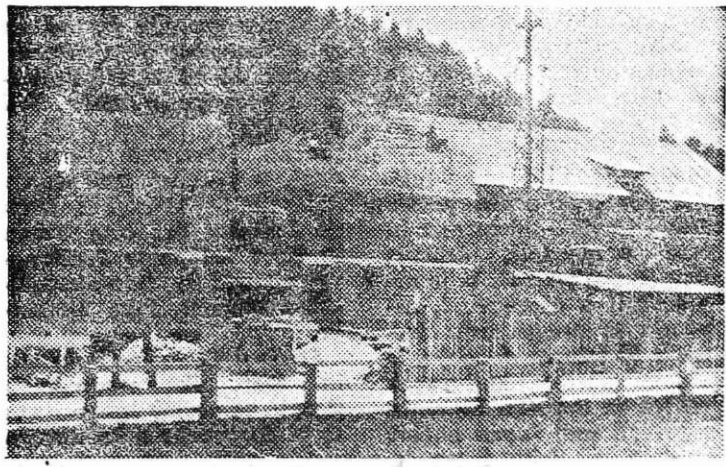
kajti to življenje je skoro že na koncu poti, ko »krvi ni več, ni več življenja«. Edino Zdenko Mežek še vidi nekaj, za kar je vredno živeti, naravo, ki ga bogati in spodbuja.

Ljubezen in prezgodnja ogoljufanost zanjo, vračanje v detinske spomine k staršem in prezgodnja grenka življenjska spoznanja, to so teme, o katerih razmišljajo Marija Mencinger, Mojca Sitar, Leda Stocca, Jelka Košir in Ivan Fekonja. Pri vseh je opaziti veliko skrb za lepo in bogato izražanje, ki je tudi dokaj jasno in ne zaposli in morda utruja bralca tako kot izraz Čufarja in Cundriča, ki dostikrat puščata bralca v dilemi.

Črtomir Šinkovec se je tokrat posebej razveseljuje spomnil na mlade prijatelje in jim namenil kopico prijetnih pesmic o živalih in o otroškem brezskrbnem življenju. Za bistre glavice pa so tu še priljubljene uganke. Njegovo izražanje je lahkotno, prijetno in odkriva dobro poznavanje otroške duše.

Osma številka Listov je ena najbogatejših prilog Železarja, do sedaj. Bralci so prav gotovo med množico različnih stvaritev našli kaj zase in se zamislili ob tem. Akademskemu slikarju Jaki Torcarju pa iskreno priznanje za ilustracije, ki dokaj poživljajo literarne prispevke, jedkanica Stara Sava pa enakovredno stopa v štrc s Klinarjevo Rdečo kantato.

Štefaniya Muhar

V teh dveh zgradbah, ki jih tačas grade v Kranjski gorli delavci SGP Sava, se bodo do zime nastanili gostinski delavci, ki so se zaposlili v novih hotelih. V vsaki zgradbi bo po šest stanovanj.

Razpis

RAZPIS Čufarjevih plaket za leto 1972

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Čufarjevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Čufarjevih plaket za leto 1972.

Čufarjeve plakete se podeli kulturno-prosvetnim organizacijam ali posamezniku kot priznanje za aktivno delovanje na kulturno-prosvetnem in umetniškem področju ter za izredni prispevek k rasti in dosežkom kulturno-prosvetne dejavnosti na območju občine Jesenice.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, kulturno-prosvetne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagrajencev do 1. julija 1972.

Svet za šolstvo, prosveto,
kulturo in telesno kulturo
skupščine občine
Jesenice

RAZPIS Gregorčičevih plaket za leto 1972

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Gregorčičevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Gregorčičevih plaket za leto 1972. Gregorčičeve plakete se podeli organizacijam ali posameznikom za:

- aktivnost in uspehe razvijanja množičnosti na področju telesne kulture;
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela;
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture;
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih;
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, telesno-kulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagrajencev do 1. julija 1972.

Svet za šolstvo, prosveto,
kulturo in telesno kulturo
skupščine občine
Jesenice

K O Š A R K A

Maribor 66 : Jesenice 74:59 (34:27)

Maribor — igrišče v Ljudskem vrtu, gledalcev 200.

Strelci za Jesenice: Bunderla 28, Lozar 2, Čampa 2, Pirih 15, Vauhnik 12.

Tudi v svoji četrti tekmi so jeseniški košarkarji doživeli poraz. Bivši prvoligaš Maribor 66, je na svojem igrišču zmagal prepričljivo in zaslužen, vendar pa Je-

seničani niso igrali tako podrejene vloge kot jo kaže rezultat. Naši so se domačinom večkrat približali, vendar pa so za tem močno popustili, tako, da so domačini na koncu zanesljivo zmagali.

V petem kolu so igrali Jeseničani v četrtek, 18. maja, na domačem igrišču s Kromem iz Škofje Loke. B. r.

Gorenjska liga

V petek, 5. maja, se je začela gorenjska liga za člane v košarki. V letošnjem letu sodeluje v članski ligi tudi ekipa Jesenice — mladi (mladinci), katera se tekmovanja v slovenski ligi za mladince, zaradi velikih stroškov ni mogla udeležiti.

V prvi tekmi so na Jesenicah gostovali igralci KK Beksela iz Kranja (Triglav C). Rezultat je 80:60 (41:28) za ekipo Jesenic.

Mladi igralci Jesenic so v svoji prvi tekmi zaigrali borbeno in dobro, obenem pa dokazali, da v članski konkurenci Gorenjske ne bodo igrali podrejene vloge.

Strelci za ekipo Jesenice — mladi: Muharemovič 29, Lozar 18, Vujačić 16, Šmid 12, Cetina 2, Mencinger 2, Skurmarec 1.

V drugi tekmi, dne 11. maja, je gostovala na Jesenicah ekipa KK Trhla veje (Triglav B), za katero ekipo nastopajo starejši igralci Triglava — Klavara, Petrič, Stružnik itd., ki so pred leti uspešno zastopali ekipo KK Triglav v II. zvezni ligi.

Rezultat 79:73 (42:33) za ekipo Jesenice — mladi kaže, da je bila tekma ostra in na dobrem nivoju.

Ekipa Jesenic je že v sredini drugega polčasa ostala brez centrov Lozarja in Hrstarja, vendar ji je uspelo kljub vodstvu Kranjčanov dve minuti pred koncem izenačiti in zmagati.

Koše za ekipo Jesenice — mladi so dosegli: Muharemovič 28, Vujačić 20, Šmid 9, Lozar 8, Oman 8, Vengust 4, Mencinger 2. MIC

Napredek je znaten

Na prvenstvu srednjih šol Gorenjske, ki je bilo v petek, dne 12. maja na Jesenicah, je nastopilo kar osem vrst in sicer štiri moške in štiri ženske. To je lep napredek v primerjavi z lanskim letom, ko so nastopile le tri vrste fantov. Udeležile so se tekmovanja naslednje šole in dosegle takle vrstni red.

Dijaki: 1. ŽIC Jesenice, 2. Gimnazija Jesenice, 3. Gimnazija Kranj in 4. Gimnazija Škofja Loka.

Dijakinje: 1. Gimnazija Jesenice, 2. Ekonomska šola Kranj, 3. Gimnazija Škofja Loka in 4. Ekonomska šola Jesenice.

V boju za prvo mesto je pri fantih vrsta ŽIC v prvem nizu popolnoma nadigrala gimnazijce, v drugem pa je po vodstvu 11:5 za prve prišlo do preobrata. Bilo je kar 12:12 in 14:14. Šele za tem je prišlo do zmage prvoimenovanih.

Pri dekletih je o prvem mestu odločala tekma med gimnazijo Jesenice in EŠ Kranj. Prvi niz so gimnazijke odločile brez težav. Druga so izgubile na razliko, v tretjem pa komaj zmagale s 17:15.

Obe prvoplasirani ekipi bosta nastopili na republiškem finalu, ki bo 29. t. m. v Ljubljani. T. Š.

V dvoranah gre dobro

Preteklo nedeljo je vrsta ŠSD Kovinar odigrala dve tekmi v republiški odbojarski ligi in sicer v Mariboru.

V rednem (četrtm) kolu se je najprej srečala z moštvom Elektrokovine, ki je neposredni kandidat za izpad iz lige. Zaradi naliva je bila tekma v telovadnici OS Tezno. Prva dva niza so odločili v svojo korist gosti oba krat na 12. V tretjem je že kazalo, da bo tekma odločena z najvišjim rezultatom. To pa se ni zgodilo zaradi treh »kikov« sodnika. Odločitev je padla šele v petem nizu, v katerem so zmagali gosti s 15:6.

Takoj po tej tekmi je bila v telovadnici OS v Centru na sporedu tekma šestega kola z moštvom OK Branik-Hoče. Prvi niz so izgubili gosti kljub vodstvu v prvi polovici igre. Zmagali pa so prepričljivo v drugem nizu. Dramatičen je bil tretji niz. Mladi gimnazijci so vodili 13:8 pa niso znali zmagati. V četrtem nizu sta se moštvi menjavali v vodstvu do 13:13. Rezultat je bil sedemkrat izenačen. Zmaga je pripadla bolj izkušenim domačinom, ki so v tem nizu igrali v najboljši formi.

Obe tekmi sta ponovno pokazali, da mlada vrsta Kovinarja dobro igra v dvorani, slabo pa na igrišču na prostem. Na obeh tekmah so od devetih nizov izgubili pet, od teh pa štiri na razliko. To pa za moštvo, ki nastopa stalno s štirimi mladinci v šesterki, ni nekaj nerazumljivega. T. Š.

N O G O M E T

Jesenice : Adria 1:2 (1:2)

Pretekla nedelja, 14. 5., bo ostala v trpkem spominu igralcem Jesenic, ker so po boljši igri pripravili veliko priložnost, da z zmago nad Adrio zagotovijo dve važni točki v borbi za obstanek v ligi. Na žalost se to ni uresničilo, predvsem zaradi nespretnosti napadalcev in vratarja Kukeca.

Nihče ni pričakoval, da bodo gostje že v samem začetku igre povedli z 2:0 in podrli upe Jeseničanov. Vseeno so naši uspeli zmanjšati rezultat na 2:1, prek Kačarja. Ta gol je prebudil domače igralce in občinstvo tako, da smo že po preoranem in blatnem igrišču gledali bolj ostro igro z dosti strelav na gol. Tako je iz ene od treh

akcij Noč dosegel gol, katerega pa sodnik ni priznal.

V drugem polčasu smo upali, da bodo domačini izenačili rezultat, če ne celo zmagali. Igra je bila fer in športna vse do 77. minute, ko je napadalec Adrie grobo zrušil golmana Kukeca, ki se je razjezil in nasprotnika brcnil v nogo. V to se je vmešal obrambni igralec Ljušič, ki je nešportno udaril gostujočega napadalca z roko in sodnik ga je opravičeno izključil iz igre. Do konca tekme se ni več spremenilo. Jeseničanom ostane še ena možnost v borbi za obstanek v ligi v nedeljo, ko bodo igrali na Jesenicah s favoriziranim in drugouvrščenim Triglavom iz Kranja.

Jesenice: Šenčur (ml.) 4:1 (0:1)

V nedeljo, 14. 5., dopoldne je domače občinstvo imelo priložnost videti mladinsko moštvo v novi luči, predvsem zaradi lepe igre in pomembne zmage nad visoko uvrščenim Šenčurjem, ki je igral s favoriti letošnjega mladinskega prvenstva Savo in Triglavom iz Kranja neodločeno.

Že v začetku tekme so domačini prevzeli pobudo in začeli s hitrimi napadi, od katerih ne moremo pozabiti tistega, ko je Horvat dobro streljal, vendar je njegov strel zadržala vratnica. Domačini so se bolj znašli na mokrem in težkem terenu nasproti visokim in močnim igralcem Šenčurja, ki so pri gledalcih puščali vtis članskega moštva. Kljub premoči domačinov, so gostje prišli v vodstvo z enajstmetrovko, ki je razburila igralce Jesenic in so začeli igrati raztreseno in neučinkovito. S tem rezultatom so tudi odšli na odmor.

V drugem polčasu domačini začeli igrati svojo igro, po zamenjavi vratarja in z okrepljenim napadom. Petdeseta minuta je prinesla spremembo rezultata, ko je Cimirotič odbito žogo od obrambnih igralcev poslal v mrežo. Težko je opisati veselje domačinov, ki že dolgo časa niso okusili radosti pri doseganju gola. Po tem голу so Jeseničani zaigrali še bolj učinkovito in v kratkem času spremenili rezultat v svojo korist, ko je hitri Rakovič S. žogo pred vratarjem gostov porinil v mrežo. V vodstvo od 3:1 so domačini prišli po avtogolu gostov, pet minut kasneje pa je končni rezultat postavil krilec Kovačič. Pri Jesenicah ni bilo slabega mesta, še posebno pa se je odlikoval N. Ilič.

V nedeljo mladinci zopet igrajo doma z moštvom iz Trboja.

M. Cimirotič

O D B O J K A

Odbojkarji Jesenic so v nedeljo izgubili srečanje s skoraj profesionalno ekipo OK Modriče z rezultatom 3:0 (—10, —8, —6). Gostje so v nadaljevanju srečanja uredili svoje vrste in brez težav premagali ekipo Jesenic in povedli vodstvo pred OK Fužinarjem, kot drugouvrščeno ekipo v II. zvezni ligi. Pri domačinih se vedno bolj kaže potreba po dveh visokih igralcih. S tem porazom so zdrknili na tretje mesto prvenstvene lestvice.

Igra domačinov ni bila ravno slaba, v polju so igrali dobro, na mreži pa niso zaključili skoraj nobene akcije, ker so jim visoki igralci OK Modriče to preprečili. Gostje so se resno pripravili za start v I. zvezni ligi, kar pa jim omogoča tudi rafinerija Modriča, saj razpolagajo in imajo na voljo samo za moško ekipo 10× več finančnih sredstev kot OK Jesenice. S prikazano igro je ekipa OK

Modriča potrdila trditev, da je v II. zvezni ligi zahod, res razred zase. Nevtralna sodnika Kiras in Brlec iz Zagreba, sta svojo nalogo odlično opravila.

V nedeljo gostujejo Jeseničani v Kanalu, kjer jih čaka težka tekma z OK Salonitom.

Tudi ženska ekipa, ki je igrala za ekipo TVD Partizana Gaberje v Celju, je srečanje izgubila z rezultatom 3:0 (—5, —12, —14). Jeseničanke so prikazale zelo dobro igro v polju, slabše pa so bile na mreži, vendar je bilo to premalo za osvojitve vsaj enega seta proti rutiniranim domačinkam. Tudi ženska ekipa je s tem porazom zdrknila na še vedno dobro tretje mesto prvenstvene lestvice. V nedeljo ob 10. uri jih čaka težak nasprotnik — vodeča ekipa OK Fužinarja iz Raven. Tekma bo na igrišču, v slučaju slabega vremena pa v telovadnici. M.

POHOD NA STOL

V okviru akcije jugoslovanskih planincev — za 80. rojstni dan maršala Tita bomo osvojili 80 vrhov — bo v nedeljo, 21. maja,

POHOD NA STOL

Zbirališče in odhod bo ob 5. uri zjutraj izpred avtobusne postaje na Koroški Beli.

Vabi PD Javornik — Koroška Bela

R O K O M E T

Jesenice : Radovljica 30:16

Igrišče za osnovno šolo na Jesenicah, gledalcev nič, teren primeren za igro, sodnik Šušteršič iz Kranja.

Jeseničani so se v šestem kolu pomladanskega prvenstva v gorenjski rokometni ligi pomerili na domačem igrišču z ekipo Radovljice. Naši so zopet prikazali dobro igro in v pomladanskem delu iz petih tekem izveleli že šesto točko, ter so s tekmo manj v sredini lestvice.

Igra v prvem polčasu je bila izenačena. Naši so se zopet odlikovali z dobro igro in že po prvih minutah vodili z dvema goloma razlike. Do konca prvega polčasa so naši vodstvo še povečali ter polčas zaključili z rezultatom 12:8 v svojo korist.

Začetek drugega polčasa je še naprej obetal dobro in razbrljivo igro. Naši so vodstvo povečevali in s tem na-

sprotnika povsem zmedli. Igralci Radovljice so se med seboj začeli kregati. Igralec Veskovč se je tega naveličal ter zapustil igrišče. Ker so gostje prišli na Jesenice s samo sedmimi igralci (vključno golmanom), so igro nadaljevali samo s petimi igralci. Jeseničani so to številčno premoč izkoristili ter tekmo končali v svojo korist z rezultatom 30:16. Sodnik Šušteršič je svoje delo opravil zelo dobro.

Naši so si priborili zmago s kolektivno igro, katero že dolgo nismo videli. Pohvaliti je treba vse igralce, ki so se potrudili, da so oblačili gol razliko iz prejšnje tekme in pokazali da res nekaj znajo.

V naslednjem sedmem kolu se bodo naši v nedeljo v Zabnici pomerili z istoimensko ekipo. R. Z.

Triglavska Titova štafeta

Dež in v višjih legah sneg sta preprečila, da se na vrhu najvišje gore v Jugoslaviji — Triglavu izvede proslava, letos še prav posebno pomembna. Petindvajseti naj bi z vrha Triglava na dolgo pot do Beograda krenila planinska štafeta s pozdravi za osemdeseti rojstni dan maršala Tita. Dva pomembna jubileja in zasneženi vrh Triglava skupaj bi ustvarili nepozaben dogodek, vendar se naravni elementi v obliki vse-mogočih padavin niso dali pregovoriti niti najbolj vztrajnim prosilcem. Nekje nad tisoč metri je snežilo, kot v pravi zimi, v Vratih pa je dež preprečil vsako rekreacijo izven Aljaževega doma. Tako smo imeli priložnost ugotoviti, kdo se je najkasneje utrudil pri taroku, nekateri pa so se pretegovali okoli doma in razočarano zrlj tja gor, kjer so za sivim zastorom megle slutili divje strmine triglavske severne stene, ene najmogočnejših v vzhodnih Alpah.

Ker nosilci štafete ne smejo kloniti pred vsako oviro, se je skupina najpogumnejših v soboto kmalu po zajtrku odpravila po poti čez Prag proti Staničevi koči. Vseposod so prek sten hrumeli snežni plazovi, nebo pa je poskrbelo za dekoracijo s pravim snežnim metežem, ki je iz premočenih glav izbil še zadnjo voljo in jurišna skupina se je vrnila v toplo zavetje Aljaževega doma. Triumf narave nad človekom.

Ves nadaljnji dan je minil v znamenju taroka, balinanja in več ali manj pametnih uganj o naslednjem dnevu. Največji jasnovidci so prerokovali štafeti čudovit nedeljski dan in uspel vzpon na Triglav, bolj verjetno pa je bilo vremensko poročilo, ki je napovedalo še eno deževno fronto, nekdo pa se je spom-

nil, da nam po koledarju v ponedeljek grozi Zofija, ki malokdaj zataji svoje sloveče ime. Prvi dan pohoda se je tako srečno končal, čeprav tisoč petsto metrov niže kot smo pričakovali.

Nedeljsko jutro nam je postreglo z novozapadlim snegom in bledim sončkom, ki je radovedno kukalo iz za ob-lakov, kaj neki se dogaja okoli Aljaževega doma. S skupino alpinistov smo se okoli enajste ure odpravili proti severni triglavski steni, kjer naj bi letos zaradi izjemnih prilik štartala štafeta.

Po stenah in skozi grape so se drug za drugim vsipali plazovi in bili s svojim grmenjem dostojna spremljava k dogodku pri vstopnih vesinah triglavske stene. Slovesnost ob predaji štafetne palice se sicer po svoji spektakularnosti ne bi mogla meriti s proslavami v dolini, vendar je prav taka še bolj po-

udarjala navezanost in ljubezen ljudi, ki žive z naravo, do domovine in do njenega voditelja tovariša Tita. Nobena, še tako zrežirana proslava pa ne bi imela tako močnega ozadja, visoko nad nami je med vrtinčastimi megli v nebo izginjala ogromna triglavska severna stena.

Zastave so zaplapolale v vetru, kamera je zabrnela, fotografji pa so pridno pritiskali na sprožilce, ko je alpinistka Jana Istenič iz rok predstavnika alpinističnega oddelka Jesenice sprejela štafetno palico. Megleni zastor se je za trenutek odprl in sonce je obsijalo skupino alpinistov, ki se je izpod stene spustila po strmih snežišču v dolino Bistrice in ob njenih naraslih vodah odhitela proti spomeniku padlim partizanom-gornikom, kjer je na štafetno palico čakala skupina slepih planincev.

M. K.

ZDRUŽENO PODJETJE SLOVENSKE ŽELEZARNE LJUBLJANA ŽELEZARNA JESENICE

RAZPISUJE

za šolsko leto 1972/73 naslednje štipendije:

FAKULTETE:

FNT — metalurgija	10 štipendij
Fakulteta za strojništvo	8 štipendij
Fakulteta za elektrotehniko	6 štipendij
Ekonomska fakulteta	8 štipendij
Skupaj:	32 štipendaj

SREDNJE ŠOLE:

TSS Jesenice — metal. odd.	20 štipendij
Elektro tehniška šola Kranj	4 štipendij
Skupaj:	24 štipendij

Osnovni kriteriji štipendiranja so:

1. Odlične dijake srednjih šol štipendiramo ne glede na razpis štipendij, samo da je smer študija skladna s poklici v železarni.
2. Otroke smrtno ponesrečenih delavcev v železarni Jesenice štipendiramo ne glede na razpis in smer študija, če izpolnjujejo šolske obveznosti.
3. Prednosti imajo kandidati:
  - ki dosežejo boljši učni uspeh,
  - ki imajo boljše rezultate psihološkega testiranja,
  - iz višjih letnikov,
  - iz socialno šibkih družin.

Po teh kriterijih se prioriteto obravnava otroke naših delavcev in otroke, ki živijo v območju prihoda naših delavcev na delo (občina Jesenice in Radovljica).

Višina štipendij je odvisna od vrste in stopnje šol:

	1. let.	2. let.	3. let.	4. let.	absol.
fakultete	500.—	580.—	650.—	720.—	720.—
srednje šole	340.—	360.—	380.—	430.—	

Opomba: Štipendije na TSS Jesenice so zmanjšane za 40%. Ob vpisu v naslednji letnik prejme vsak študent na fakulteti za vsak opravljeni izpit:

- za oceno **zadostno** 100.— din
- za oceno **dobro** 120.— din
- za oceno **prav dobro** in **odlično** 140.— din

Za izdelavo diplomske naloge eno štipendijo; Doplačilo študentom, ki ne dosežejo študentskega minimuma 760.— din kljub štipendiji, otroškemu dodatku in polovici poprečnega osebnega dohodka na družinskega člana. Prošnji za štipendijo je treba priložiti:

1. prepis zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo o opravljenih izpitih,
2. potrdilo o premoženjskem stanju in o višini osebnega dohodka staršev,
3. lastnoročno podpisano izjavo, da kandidat ne prejema štipendije pri drugem štipenditorju.

Prošnje je treba poslati najkasneje do 10. 7. 1972 na naslov: Zdrruženo podjetje slovenske železarne Ljubljana — ŽELEZARNA JESENICE — kadroviski sektor, 64270 Jesenice.

ZDRUŽENO PODJETJE SLOVENSKE ŽELEZARNE ŽELEZARNA JESENICE

razpisuje

za šolsko leto 1972/73 štipendije za izučitev poklicev v

1. POKLICNI SOLI NA JESENICAH

- 25 štipendij za ključavničarje
- 25 štipendij za ključavničarje — varilce
- 10 štipendij za ključavničarje — orodjarje
- 10 štipendij za vodovodne instalaterje
- 10 štipendij za strugarje
- 30 štipendij za elektricarje

Šolanje traja 3 leta. Pogoje za sprejem imajo učenci, ki so uspešno dokončali osnovno šolo in so telesno in duševno zdravi. Zaposlitev po končanem šolanju je zagotovljena.

2. SOLI ZA SPECIALIZIRANE METALURŠKE POKLICE

1. Za poklice v proizvodnji jekla in litine
  - 6 štipendij za talilce pri plavžih
  - 10 štipendij za talilce pri SM pečeh
  - 6 štipendij za talilce pri elektro pečeh
  - 8 štipendij za kaluparje — livarje
2. Za poklice pri vroči predelavi jekla
  - 15 štipendij za valjavce profilov in žice
  - 10 štipendij za valjavce pločevine
3. Za poklice v hladni predelavi jekla
  - 15 štipendij za hladno valjavce
  - 20 štipendij za žičarje — vlačilce jekla

Šolanje traja dve leti. Pogoje za sprejem imajo učenci, ki so uspešno dokončali najmanj 6 razredov osnovne šole ter dokončali obveznosti osnovnega šolanja. Učenci — kandidati morajo biti telesno in duševno zdravi. Zaposlitev po končanem šolanju je zagotovljena.

Železarna bo nudila učencem štipendije in nadomestila za oskrbnine po dveh načelih:

1. boljši šolski uspeh — višja štipendija
2. slabše materialne razmere učenca — višje (ali popolno) nadomestilo oskrbnine.

Učencem nudimo štipendije, ki se bodo ravnale po njihovem šolskem uspehu. Višino štipendij si oglejte v naslednji tabeli:

Šolski uspeh	Osnova	Zadosten	Dober	Prav dober	Odličen
I. letnik	160 din	280 din	340 din	400 din	
II. letnik	180 din	300 din	360 din	420 din	
III. letnik (za PIS)	200 din	320 din	380 din	440 din	

Učencem iz oddaljenih krajev je stanovanje in prehrana zagotovljena v Domu učencev na Jesenicah. Oskrbnina v domu znaša 500 din mesečno, vendar vam jo bo Železarna nadomestila, in sicer v naslednjih zneskih:

Ce znaša povprečen mesečni dohodek na druž. člana

Vam železarna nadomesti razliko med osnovo štipendije in polno oskrbnino

do 450 din	100 %
do 550 din	70 %
do 600 din	40 %
nad 600 din	—

Ce imate torej v družini povprečni dohodek na družinskega člana do 450 din potem vam Železarna nadomesti celoten znesek od osnove štipendije do polne oskrbnine.

Se enkrat dobro preglejte vse pogoje, ki vam jih nudi železarna.

In potem se odločite. Vzemite pismo ali dopisnico in nam sporočite svojo željo oz. prijavo na naslov:

ZPSŽ ŽELEZARNA JESENICE, kadroviski sektor 64270 JESENICE

Vaša obvestila pričakujemo do 31. maja 1972.

Pripišite tudi svoj naslov, da vas bomo lahko pravočasno obvestili o vsem, kar je povezano z vašim bodočim šolanjem.

Vrata naših šol so torej odprta: vanje vabimo vse, ki bi radi postali predvsem dobri in uspešni strokovnjaki ter aktivni samoupravljalci, tako potrebni in zaželeni na številnih delovnih mestih Železarne.

Čakamo na vašo odločitev.

ZPSŽ ŽELEZARNA JESENICE

Namizni tenis

V nedeljo so jeseniški namiznoteniški igralci gostovali v Avstriji. V Finkensteinu, kamor jih je povabil tamkajšnji klub, so v prijateljskem srečanju nastopili z dvema ekipama. Prva ekipa v postavi Buh, Vidmar, Muznik in Ravnikar je zmagala z rezultatom 10:6. Domačini so bili slabši nasprotnik in z malo več sreče bi bil rezultat lahko dosti ugodnejši za Jeseničane.

Druga ekipa v postavi Korbar, Babič, Filipovič in Kordež je prav tako zmagala z rezultatom 10:6. Najboljši v tej ekipi je bil Babič, ki je premagal vse svoje nasprotnike, dočim je Filipovič izgubil samo eno srečanje.

Naslednjo nedeljo bo v istem mestu tudi turnir posameznikov, kamor so organizatorji poleg Jeseničanov povabili tudi igralce iz drugih klubov Avstrije in Slove-

Vito

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

20. maja amer. film **TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA**, v režiji Cedric Gibbons, v gl. vlogi Johnny Weissmuller, ob 15. uri.

20. in 21. maja jug. barvni film **V GORI RASTE ZELEN BOR**, v režiji Antun Vrdoljak, v gl. vlogi Boris Dvornik, ob 17. in 19. uri.

22. maja amer. CS barvni film **VEČER NASLEDNJEGA DNE**, v režiji Hubert Cornfield, v gl. vlogi Marlon Brando, ob 17. in 19. uri.

23. in 24. maja amer. barv. film **SINBAD POMORŠČAK**, v režiji Richard Wallace, v gl. vlogi Douglas Fairbanks, ob 17. in 19. uri.

25. maja amer. film **VRNITEV BANDITA**, v režiji Rey Enrayt, v gl. vlogi Rendolf Sket, ob 17. in 19. uri.

26. maja amer. barvni film **RODIL SE JE UPORNIK**, v režiji George Schaffer, v gl. vlogi David Janssen, ob 17. in 19. uri.

27. maja amer. CS barvni film **MOST PRI REMEGENJU**, v režiji John Giermin, v gl. vlogi George Segal, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

20. in 21. maja amer. barv. film **SINBAD POMORŠČAK** ob 18. in 20. uri

21. maja amer. film **TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA** ob 10. uri

22. in 23. maja jug. barvni film **V GORI RASTE ZELEN BOR** ob 18. in 20. uri

24. maja amer. film **VRNITEV BANDITA** ob 18. in 20. uri

25. in 26. maja franc. barv. film **OBRISI SOLZE, OČE** ob 18. in 20. uri

27. maja amer. barvni film **PRGIŠČE SVINCA** ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

20. maja amer. film **STO TEŽAV STANLIA IN OLIA**

21. maja italij. CS barvni film **LJUBEZENSKA IGRA**

24. maja jug. barv. film **V GORI RASTE ZELEN BOR**

27. maja franc. barvni film **OBRISI SOLZE, OČE**

Kino KRANJSKA GORA

20. maja amer.-italij. barvni film **DJANGO NE POZNA MILOSTI**

21. maja franc. barvni film **OBRISI SOLZE, OČE**

23. maja amer. CS barvni film **VEČER NASLEDNJEGA DNE**

25. maja amer. barvni film **SINBAD POMORŠČAK**

27. maja jug. barv. film **V GORI RASTE ZELEN BOR**

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

20. maja amer. film **TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA** ob 17. uri, italij. CS barvni film **LJUBEZENSKA IGRA** ob 19. uri

21. maja amer. CS barvni film **VEČER NASLEDNJEGA DNE** ob 17. uri, amer.-italij. barv. film **DJANGO NE POZNA MILOSTI** ob 19. uri

24. maja franc. barvni film **OBRISI SOLZE, OČE** ob 19. uri

27. maja amer. barvni film **SINBAD POMORŠČAK** ob 19. uri

Gledališče

PONEDELJEK, 22. 5. 1972 ob 17. uri Ura pravljic — **PEPELKA** Gostovanje v Gorjah ob 20. uri Jacques Deval: **ETIENE** — komedija v treh dejanjih — Gostovanje v Gorjah

TOREK, 23. 5. 1972 ob 19.30 Peter Ustinov: **KOMAJ DO SREDNJIH VEJ** — Komedija v treh dejanjih — zadnja večerna predstava — znižane cene!

PETEK, 26. 5. 1972 ob 20. uri P. Ustinov: **KOMAJ DO SREDNJIH VEJ** — komedija v treh dejanjih — predstava v VELENJU na XV. festivalu dramskih skupin Slovenije

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dobrega moža, očeta, starega očeta, brata in botrčka

STANKA ZNIDARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se poslovlili od njega in nas tolažili v težkih trenutkih, mu darovali vence in cvetje ter ga spremili na zadnjo pot.

Posebno zahvalo smo dolžni dobrih sestanovalcem in tov. Lužniku za tople poslovne besede.

Zahvaljujemo se tudi kolektivu strugarne valjev iz Javornika in kolektivu »Ferspeda« Jesenice za izkazano pozornost in venco.

Najlepša hvala pevskega zboru in godbi na pihala za ganljive žalostinke ter voznikom osebnih vozil za drago ceno uslugo.

Zalujoči: žena Francka, sin Stanko z družino, bratje z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi našega dragega moža in očeta **VINKA NOČA**

se iskreno zahvaljujemo vsem organizacijam in govornikom SZDL in ZB NOV iz B. Dobrave, RK Kočna in Hortikulturnemu društvu Kočna za poslovilne besede ob odprtem grobu, ter za cvetje. Še prav posebno zahvalo izrekamo zdravnikom in strojnemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice za njihovo požrtvovalno delo in nego pri zdravljenju.

Iskrena hvala pevcem, še prav posebna hvala pa vsem sosedom in vsem vaščanom za vsestransko pomoč, za cvetje in izraze sožalja, s katerim ste nam lajšali bolečino v najtežjih trenutkih. Še enkrat vsem iskrena hvala za vence, cvetje in posebno hvala vsem, ki ste dragega spremili k zadnjemu počitku.

Zalujoča žena Vida, sin Boris, sestra in sorodniki

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega moža, očeta, starega očeta **FRANCA PETRICA**

se iskreno zahvaljujemo dr. Ažmanu in ostalemu osebju kirurškega oddelka za vso skrb in nego, da bi ga ohranili pri življenju.

Najlepše se zahvaljujemo godbi ter pevcem za žalostinke, enako smo dolžni zahvalo dobrim sosedom, posebno družini Lazar, ki so nam sebično pomagali v teh hudih urah.

Se enkrat najlepša hvala vsem voznikom avtomobilov in vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti v prerani grob. Zalujoči: žena Minka, sinova Ljubo in Marjan ter hčerka Jelka z družino

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi drage sestre, tete **FRANCKE BIZJAK-LUKOVE**

se najtopleje zahvaljujemo vsem zdravnikom in sestram, oddelka bolnice Jesenice za vso skrb in nego. Prav posebno hvala za nesebično pomoč v času njene težke boleznj dr. Novaku in dr. Bartolu. Prav tako se zahvaljujemo pevcem za žalostinke, vsem sosedom in znancem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti in za izrečena sožalja in darovano cvetje.

Zalujoči: sestra Angela in Lojzka, nečaka Franci — Luka z družino, Ciril z družino, svak Franc in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru martinarne se najlepše zahvaljujem za denarno podporo, ki sem jo prejel v času moje težke nesreče in smrti moje žene.

Štefan Podgoršek, upokojenec Bolnica Jesenice — kirurški oddelek

IZLET ČLANOV PODRUŽNICE TELESNIH INVALIDOV JESENICE

Medobčinsko društvo telesnih invalidov Jesenice za Gorenjsko je na svoji seji IO sklenilo, da bodo organizirali za rekreacijo naših članov več enodnevnih skupinskih izletov članov vseh občinskih podružnic Gorenjske. Prvi izlet bo na dan praznovanja goriških češenj v Brdih pri Novi Gorici. Med potjo si bomo ogledali pomembne zgodovinske kraje iz NOB.

Podružnica telesnih invalidov Jesenice obvešča vse člane, ki si želijo udeležiti predvidenega izleta, da se prijavijo

— v sredo 24. 5. 1972 od 15.—17. ure v pisarni podružnice gasilski dom Jesenice, v neuradnih urah pa po telefonu št. 81-427,

— za člane, ki so zaposleni v Železarni pa prijave sprejemajo

- Rudi Makra, strojne delavnice Jesenice
- Peter Papič, strojne delav. — orodjarna Javornik
- Ivanka Korošec, elektrodni oddelek Jesenice
- Marica Noč, skladišče valjarna Bela.

Finančni prispevek za posameznika je 30.— din, ki se vplača pri vpisu. Izleta se lahko udeležijo tudi svojci članov.

Prijave bomo sprejemali vključno do 25. maja 1972.

KAM NA MORJE — V BASKO

na taborjenje in letovanje v vikend hišice in pod šotore za mladino in odrasle v taboru TVD Partizana Jesenice v Baški na otoku Krku.

Cas letovanja:

PREDHODNA IZMENA: 19. 6.—2. 7. 13 dni — letovanje v tem času bo samo v hišicah in je namenjeno družinam s predšolskimi otroki, če bo prijavljenih od 40.—50 oseb.

I. izmena: 2. 7.—15. 7. — 13 dni — osnovna šola »Tone Čufar« Jesenice;

II. izmena: 15. 7.—28. 7. — 13 dni — osnovna šola »Prežihov Voranc« Jesenice;

III. izmena: 28. 7.—10. 8. — 13 dni — TVD Partizan Jesenice in ostali gostje;

IV. izmena: 10. 8.—23. 8. — 13 dni — TVD Partizan Javornik — Koroška Bela in ostali gostje;

ZAHOĐNA IZMENA: 23. 8.—29. 8. — 7 dni — pihalni orkester jeseniških železarjev z družinami.

Cene letovanja:

- učenci osemletke od 7 let starosti dalje: za 13 efektivnih dni 234,00 ND s turistično takso, posebej se plača prevoz z avtobusom v obe smeri 75,00 ND;
- učenci poklicnih, srednjih in višjih šol: za 13 efektivnih dni 250,00 ND, posebej se plača turistična taksa ND 1,50 dnevno in prevoz z avtobusom v obe smeri 75,00 ND;
- aktivni in podporni člani osnovnih organizacij ObZTK Jesenice, ki se izkažejo z izkaznico in plačano članarino za leto 1972:

v šotorih — 24,00 ND dnevno za 13 efektivnih dni 312,00 ND, v hišicah — 28,00 ND dnevno za 13 efektivnih dni 364,00 ND. Posebej se plača turistična taksa 1,50 ND dnevno in prevoz z avtobusom v obe smeri 75,00 ND;

d) gostje: v šotorih — 29,00 ND dnevno za 13 efektivnih dni 377,00 ND, v hišicah — 33,00 ND dnevno za 13 efektivnih dni 429,00 ND. Posebej se plača turistična taksa 1,50 ND dnevno in prevoz z avtobusom v obe smeri 75,00 ND.

Bivanje v hišicah se lahko koristi le za celotno izmeno. Predšolski otroci v spremstvu staršev imajo 50 % popusta pod točko a.

Prevoz je organiziran z avtobusom z Jesenic do Baške in nazaj.

Odhod z Jesenic ob 5.30 uri izpred TVD Partizan Jesenice.

Prijave sprejema uprava društva vsak torek in petek od 19. do 20. ure zvečer v društvenih prostorih TVD Partizan na Jesenicah.

Uprava
TVD Partizan Jesenice

UPRAVNI ODBOR TVD PARTIZAN JESENICE OBJAVLJA

štiri prosta sezonska delovna mesta v taboru v Baški v času od 19. 6 do 29. 8. 1972:

- EKONOMA**
- TRI POMOČNICE V KUHINJI**

Pogoji: pod a) da je več administracije in da poseduje prevozno sredstvo — moped s prikolico ali pa vsaj vozniško dovoljenje za moped;

pod b) da so zdrave in sposobne za vsa dela v kuhinji. Plačilo po dogovoru.

Ponudbe pošljite do 10. 6. 1972 na upravo društva TVD Partizan Jesenice, C. Železarjev 1, 64270 Jesenice ali pa se zglasite osebno vsak torek in petek od 19.—20. ure zvečer.

Uprava
TVD Partizan Jesenice

**Dopisujte
v
Železarja**

Četrtri triglavski turni smuk

Letošnji tradicionalni triglavski turni smuk je presegel vsa pričakovanja organizatorjev, saj se ga je udeležilo kar 215 planincev — smučarjev iz vseh krajev Slovenije.

Zamisli o izvedbi triglavskega smuka ni nova. Že pred drugo svetovno vojno in še nekaj let po njej, so gorenjska smučarska društva organizirala v zgodnji pomladi tekmovalce — tekmovalce na progi »Triglavski smuk«. Žal je to tekmovalstvo prešlo v zgodovino. Morda je temu kriva motorizacija, pomanjkanje žičnic ali organizator. Morda se preveč strašimo naporov, dolge poti in zamudnega teptanja proge.

Planinci pa smo kmalu prišli do spoznanja, da ne smemo opustiti najlepših smučarskih terenov v naših Julijskih Alpah — čeprav so brez žičnic. Spet smo »odkrili« ta zimski gorski svet, vse večjim množicam — smučarjem predvsem mladim. Naš namen je bil, da s triglavskim turnim smukom populariziramo ta čudoviti svet zaradi rekreacije, zdravja in edinstvenih užitkov v gorski naravi. Turni smuk seveda nima dosti skupnega z bivšim tekmovalstvom. Vsak vozi primerno svojim sposobnostim, snežnim in vremenskim prilikam, brez merjenja časov. Proga smuka je označena z redkimi zastavicami samo zato, da se v prostranih pobočjih Triglava udeleženci ne oddaljujejo preveč od nje.

Dne 23. aprila 1966, je triglavski turni smuk organiziralo Planinsko društvo Jesenice. Udeležilo se ga je 85 gornikov iz vseh krajev Slovenije. Spotoma so nekateri obiskali še vrh Triglava, Begunjski vrh in Urbanovo špico.

Dne 13. aprila 1968 so smuk izvedli alpinisti in planinci iz Kranja, Javornika, Jesenic in Martuljka. Pred smukom so opravili še vzpon na Rjavino. Oba izvedena smuka v letu 1966 in 1968, sta deloma izpolnila nastalo vrzel po opuščnem triglavskem smuku, vendar je še manjkalo sistematičnosti in tradicije.

Že v letu 1969 so prevzeli celotno organizacijo in izvedbo turnega smuka alpinisti in planinci treh gorenjskih planinskih društev. Propagando, evidenco in znake PD Martuljek, tehnično izvedbo in dežurno reševalno službo PD Mojstrana, prehrano in prenočišča PD Javornik —

Kor. Bela. Turnega smuka se lahko udeležijo vsi smučarji, ki imajo ustrezno znanje visokogorskega smučanja, primerno kondicijo in opremo.

Za vse udeležence se vodi evidenca. V planinske legitimacije se vtisne posebni žig, za enkratno udeležbo na smuku prejmejo udeleženci bronasti znak, za trikratno srebrnega in za petkratno zlatega.

Proga triglavskega turnega smuka poteka iz grebena Rži nad Staničevim domom, se spusti v kontu Rjavine (2300 metrov) prek Pungrtov in Apnenice (1900 m) mimo ovčarske kočice pod Oklom na Polje. Odtod vodi na Vrtačo in Plešo in prek melin pod Dražkimi vrhovi v zatrep Krme. Proga je dolga okoli 7 kilometrov z višinsko razliko 1450 m.

Dne 11. maja 1969 je bil izveden prvi turni smuk v

novi organizacijski obliki. Udeležilo se ga je 56 gornikov — smučarjev iz vseh krajev Slovenije. Na smuku je bilo 6 žensk. Po starostnem sestavu pa je bila udeležba sledeča. Do 10 let 1, do 20 let 8, do 30 let 24, do 40 let 11, do 50 let 5, do 60 let 4, nad 60 let 3 udeleženci. To je samo dokaz, da tudi turno smučanje postaja ljudski šport, ki osvaja mlade in stare. Smuka sta se udeležila tudi dr. Potočnik in dr. Novak.

Dne 24. maja 1970 se je triglavskega turnega smuka udeležilo 100 smučarjev od tega kar 17 žensk. Najbolj številno je bila zastopana Ljubljana (20 udeležencev), Mojstrana (16 udeležencev), Jesenice (15 udeležencev), Javornik (10 udeležencev), itd. Zanimivo je, da so se udeležili smuka tudi smučarji, ki so bili zelo drzni. Dva sta smučala na predvečer smuka po zelo strmem pobočju z vrha Rjavine, tretji pa je prišel na smuk s smučmi na rameh kar prek severne stene Triglava (slovenska smer). Dva gornika sta prišla do Staničevega doma iz Krme v 3 1/2 urah. Odlična kondicija.

Dne 25. aprila 1971 se je turnega smuka udeležilo že 130 smučarjev, od tega 26 žensk. Za trikratno udeležbo pa je prejelo kar 18 smučarjev srebrne značke. Tokrat se je poleg Slovencev udeležila smuke tudi skupina Avstrijcev iz Beljaka in en Francoz. Nekaj gornikov je ob tej priliki obiskalo tudi vrh Triglava.

In letos! Organizatorji so morali zaradi slabega vremena preložiti smuk iz 22. in 23. aprila na 6. in 7. maj. Pa tudi za drugi datum niso bile prognoze meteorologov kaj

prida. Malo nas je tudi motil novozapadli sneg v preteklih dneh. Vseeno nismo ponovno odpovedali. Imeli smo srečo! Kljub oblačnemu vremenu in občasni megli v gorskem svetu, so v soboto, ves dan prihajale skupine smučarjev iz Krme na Staničev dom in Kredarico. Razveseljiva je ugotovitev, da se prav nič niso strašili sorazmerno dolge poti iz Krme (5–7 ur), saj ni tako lahko premagati višinsko razliko 1500 m s težkimi smučmi, zajetnimi oprtniki in celo s sodobnimi smučarskimi čevlji. Malo dobre volje, malo počitka, nekaj znoja in navora pa je šlo. Spodbudno za organizatorje je tudi, da se triglavski turni smuk vse bolj uveljavlja in se ga udeležujejo smučarji planinci od Kopra do Ptuja in Rateč do Novega mesta, tako moški kot ženske in to pionirji (pod 10 let starosti) do starejših preko 60 let.

Popoldne pa se je že začelo romanje od Staničeve na Kredarico, na obisk k meteorologu. Še dodatni smuk in lep izlet! Tudi popoldanska snežna nevihta obiskovalcev ni motila. Do večera je bila zmogljivost Staničevega doma z depandanso daleč prekoračena. Mnogi so zato iskali zavetje v eno uro oddaljenem domu na Kredarici. Nekaj pa jih je »prebivakiralo« noč kar v jedilnici. Kljub temu dobre volje ni manjkalo, saj so si razpoloženi obiskovalci s pesmijo in šalami krajšali čas pozno v noč.

Nedelja, 7. maja! V gornjem delu proge sta malo ovirala smuk megla in nov sneg. Vendar z malo previdnosti in pozornosti na zastavice, ki so označevale progo, je šlo vse v najlepšem redu. Iz Apnenice mimo pastirske ko-

če, čez Polje in prek melin Dražkih vrhov pa je bila smuka prav dobra. Prav vsak udeleženec je prišel na svoj račun.

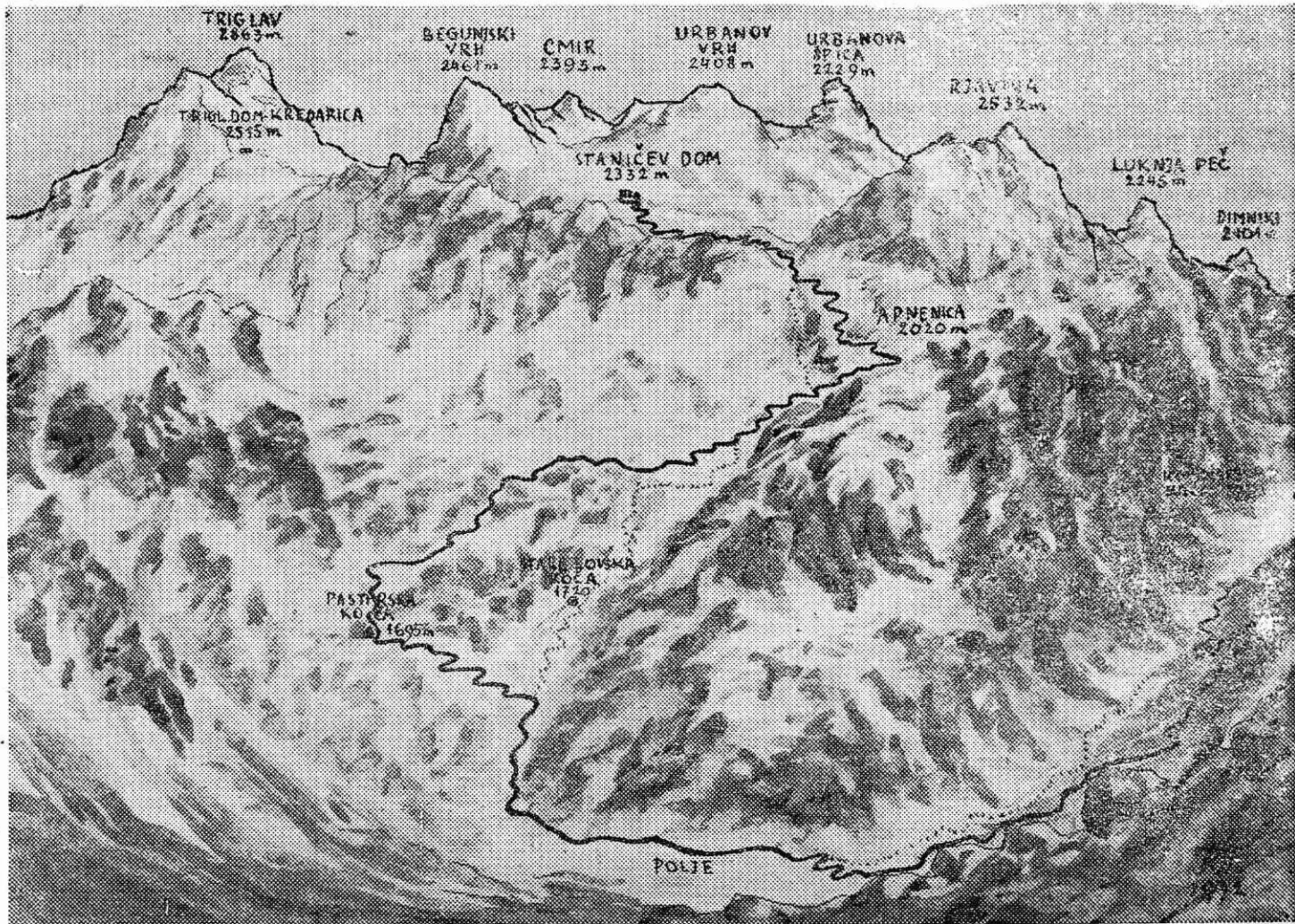
Letošnja udeležba 215 smučarjev — planincev je zelo velika saj presega lanskoletno kar za 85 oseb. Moških udeležencev je bilo 180, žensk pa 35. Najstarejši je bil zelo vitalni Krajcarjev France (s šestimi križi), najmlajši pa Jamnikov Andrej iz Kranja (8 let), večinoma pa so bili smučarji stari od 20 do 35 let. Na letošnjem četrtem turnem smuku je bilo razdeljenih 151 bronastih značk (za enkratno udeležbo) in trideset srebrnih značk (za trikratno udeležbo). Kar 15 udeležencev je bilo letos že četrty zaporedoma na smuku. Vsi ti lahko dobijo drugo leto že zlata odličja.

Vsi organizatorji smuka, tako PD Javornik, Mojstrana kot Martuljk, so svoje zadolžitve opravili vzorno. Drugo leto za peti tradicionalni smuk, ki postaja vse bolj popularen, pa bo treba oskrbovati bližnjo postojanko na Kredarici — saj je Staničev dom že premajhen. Razveseljivo je dejstvo, da iz leta v leto zelo narašča število turnih smučarjev, predvsem mladine. Saj jih je treba le navdušiti, napotiti in jim pokazati čudovit gorski svet. Z veseljem se bodo odzvali!

Enkratno doživetje je, ko se po sedem kilometrov dolgem smuku vračamo zagoreli od sonca nazaj v zatrep Krme, kjer nas sprejme zelenje in cvetje. Koliko bolj občutimo pomlad, če pridemo iz zasneženih gora v cvetočo dolino.

Se se bomo vračali v zasneženo triglavsko kraljestvo.

Janez Krušič

Triglavski turni smuk: — proga, ... pol, smer vzpona; akva rel je narisal France Kreuzer

in rez vin lje gli la svit šal staž Bel mo terj mo nje kov le ozi me kaj Rez bo tova N dol (sr dal svi bot nal ška niti ška rez ne nav dal ve zer